



คู่มือฝึกอบรม  
การจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้น

# ทักษะชีวิต



# คำนำ

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้จัดทำโครงการ “การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต” โดยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา กิจกรรมลูกเสือให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันโดยใช้พื้นฐานการจัดการกิจกรรมลูกเสือของ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ บูรณาการกับกิจกรรมที่เน้นการสร้างทักษะชีวิต ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2553 ในโรงเรียนนำร่องจำนวน 40 โรงเรียน

คู่มือฝึกอบรม “การจัดการกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต” จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือและครูผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนนำร่องทั้ง 40 โรงเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการกิจกรรมลูกเสือที่เสริมสร้างทักษะชีวิต เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาสังคมในสถานการณ์ปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต

การจัดทำคู่มือฝึกอบรมฯ ได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ หัวหน้ากลุ่มที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข นาวาอากาศเอกหญิงกรรณิกา กอนันตกุล นายทหารปฏิบัติการประจำกรมแพทย์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ นางศิริรัตน์ บุญदानนท์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 นางอุบลวรรณ แสนมหาโยชน์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชิงทรายจรรยาราษฎร์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 นางสาวสุภาพร ประดับสมุทร นักจิตวิทยา 8 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานี คณะครูโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย และคณะครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

สมาคมฯ ขอขอบพระคุณหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าวที่เสียสละ ทุ่มเท ในการจัดทำคู่มือไว้ ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมลูกเสือ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในโรงเรียนต่อไป คณะผู้จัดทำยินดีน้อมรับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงคู่มือเล่มนี้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย  
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี  
เมษายน 2553

# สารบัญ

	หน้า
คำชี้แจงการใช้คู่มือ	3
ตารางฝึกอบรม	6
แผนการฝึกอบรม เรื่อง แนวคิดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต	7
แผนการฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต	15
แผนการฝึกอบรม เรื่อง กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต	32
แผนการฝึกอบรม เรื่อง การสอนแบบจุลภาค	42
● แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ 15 แผน สำหรับฝึกสอน	46
1. นาทีวิภกต ลูกเสือสำรอง ป.1	47
2. คุยกันฉันท์เพื่อน ลูกเสือสำรอง ป.2	48
3. โรงเรียนของฉัน ลูกเสือสำรอง ป.2	50
4. รู้แล้วป้องกันได้ ลูกเสือสำรอง ป.3	51
5. ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด ลูกเสือสำรอง ป.3	54
6. เด็กไทยไม่กินหวาน ลูกเสือสามัญ ป.4	56
7. ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ลูกเสือสามัญ ป.4	59
8. คิดเชิงบวก ลูกเสือสามัญ ป.5	61
9. เข้าใจเพื่อนด้วยภาษากาย ลูกเสือสามัญ ป.6	62
10. โรงเรียนปลอดภัย ลูกเสือสามัญ ป.6	63
11. ความรุนแรง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ม.2	64
12. สอนสวยด้วยวัสดุเหลือใช้ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ม.2	74
13. เรื่องเล่าเร้าพลัง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ม.3	78
14. สุภาพบุรุษและสุภาพสตรีในดวงใจ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ม.3	80
15. สัมพันธภาพชาย-หญิง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ม.3	82
แผนการฝึกอบรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานในโรงเรียน	83
ภาคผนวก	88
● ภาคผนวก ก.....ประวัติลูกเสือโลก และ ประวัติลูกเสือไทย	89
● ภาคผนวก ข.....ทักษะชีวิตกับกิจกรรมลูกเสือ	99
● ภาคผนวก ค.....กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต	109
คณะผู้จัดทำเอกสาร	112

# คำชี้แจงการใช้คู่มือ

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือและครูผู้เกี่ยวข้อง จากโรงเรียนนำร่อง 40 โรงเรียน ที่จะนำหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตไปใช้ในปีการศึกษา 2553 ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียน และเตรียมพร้อมสำหรับปัญหาในอนาคต โดยได้รวบรวมสื่อ ใบกิจกรรม ใบความรู้ และเอกสารที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมไว้ทั้งหมด

## เนื้อหาในเอกสารประกอบด้วย

1. แนวคิดการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต
2. ขั้นตอนและวิธีการในการจัดทำหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต
3. กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต
4. การสอนจุลภาค
5. แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสำหรับทดลองสอน ทั้ง 3 ประเภท คือ ลูกเสือสำรอง สามัญและสามัญรุ่นใหญ่ รวม 15 กิจกรรม
6. แนวทางการดำเนินงานในโรงเรียน

กิจกรรมการฝึกอบรม ยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เข้ารับอบรมควรศึกษาเอกสารประกอบการอบรมแต่ละเรื่องให้เข้าใจ และมีส่วนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่น่าไปใช้ได้จริงร่วมกัน

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตสำหรับการทดลองสอน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและครูผู้เกี่ยวข้อง ได้มีประสบการณ์ตรงทั้งในฐานะผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้มากขึ้น และสามารถใช้คู่มือครูได้อย่างมั่นใจ

จุดเน้นของกิจกรรมก็คือ **การสร้างทักษะชีวิตทั่วไป** ซึ่งเกิดโดยกระบวนการเรียนรู้ในหมู่ลูกเสือหรือวิธีการลูกเสือ และ กิจกรรมที่ **สร้างทักษะชีวิตเฉพาะ** ซึ่งเนื้อหาจะสอดคล้องกับสภาพปัญหา และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นจริงในเด็กแต่ละวัย

กิจกรรมที่ใช้ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ การแสดงออก / การรายงาน / การวิเคราะห์และการประเมิน / เกมและการแข่งขัน / การบำเพ็ญประโยชน์ โดยออกแบบให้ผู้เรียนใช้กระบวนการกลุ่ม ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดความเชื่อ สร้างองค์ความรู้และสรุปความคิดรวบยอด รวมทั้งเปิดโอกาสได้ประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสำรอง 5 กิจกรรม

ที่	แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง	จำนวนคาบ
1	นาทีกิจกรรม	1
2	คุยกันฉันท์เพื่อน	1
3	โรงเรียนของฉัน	2
4	รู้แล้วป้องกันได้	1
5	ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด	1

## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ 5 กิจกรรม

ที่	แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง	จำนวนคาบ
1	เด็กไทยไม่กินหวาน	3
2	ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี	1
3	คิดเชิงบวก	1
4	เข้าใจเพื่อนด้วยภาษากาย	1
5	โรงเรียนปลอดภัย	2

## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 5 กิจกรรม

ที่	แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง	จำนวนคาบ
1	ความรุนแรง	1
2	สวนสวยด้วยวัสดุเหลือใช้	4
3	เรื่องเล่าเร้าพลัง	2
4	สุภาพบุรุษ-สุภาพสตรีในดวงใจ	2
5	สัมพันธ์ภาพชาย-หญิง	1



ก่อนการทดลองสอนควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือให้เข้าใจ ศึกษาใบความรู้สำหรับผู้สอนและใบกิจกรรมสำหรับผู้เรียน เพื่อให้ผู้สอนจะได้สื่อสารสาระการเรียนรู้ได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด **จุดประสงค์ด้านพุทธิพิสัย**มีจุดเน้นที่การตั้งประเด็นให้วิเคราะห์ / สังเคราะห์เนื้อหา ความรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง **จุดประสงค์ด้านเจตคติ**มีจุดเน้นที่อารมณ์ความรู้สึก และการตั้งประเด็นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและตรวจสอบความคิดความเชื่อของตนเอง **ส่วนจุดประสงค์ด้านทักษะ**เน้นที่การทำความเข้าใจในขั้นตอนการลงมือทำทักษะ ได้ทดลองและฝึกฝนจนชำนาญ แผนการจัดกิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นสาระจำเป็นเบื้องต้นเท่านั้น ครูผู้สอนสามารถเพิ่มเติมสาระหรือปรับกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการดำเนินงานในโรงเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันวางแผนเพื่อนำคู่มือครูไปใช้จัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมลูกเสือตามข้อบังคับลูกเสือแห่งชาติ และกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต สัดส่วนเวลาในแต่ละคาบ การเปิดประชุมกอง กิจกรรม และการปิดประชุมกอง วางแผนและดำเนินงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเตรียมหลักสูตร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายงานวิชาการ และฝ่ายงานกิจกรรมนักเรียน

หากมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคู่มือฉบับนี้ กรุณาติดต่อที่  
สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย  
เลขที่ 8 วิภาวดี-รังสิต 44 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900  
โทรศัพท์ 0-2941-2320 ต่อ 151 โทรสาร 0-2561-5132



## ตารางฝึกอบรบ “การจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

วันที่	08.30 - 10.30 น.	10.30 - 12.00 น.	13.00 - 15.00 น.	15.00 - 17.00 น.
1	ลงทะเบียน / รับเอกสาร	แนวคิดกิจกรรมลูกเสือ ที่เน้นทักษะชีวิต	หลักสูตรลูกเสือ ที่เน้นทักษะชีวิต	การสอนจุดภาค
	08.30 - 12.00 น.		13.00 - 14.00 น.	14.00 - 15.00 น.
2	<b>ทดลองสอนด้วยกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต แบ่ง 3 กลุ่ม</b> 1. กลุ่มลูกเสือสำรอง 2. กลุ่มลูกเสือสามัญ 3. กลุ่มลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่		แนวทางการดำเนินงาน ในโรงเรียน	อภิปรายซักถาม / สรุปผลการประชุม / ประเมินผลการอบรม / ปิดการอบรม

หมายเหตุ กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม, อาหารว่าง 10.30 น. และอาหารกลางวัน 12.00 น.



# แผนการฝึกอบรม เรื่อง แนวคิดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต





# แผนการฝึกอบรม

## เรื่อง แนวคิดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

**จุดประสงค์ :** เข้าใจแนวคิดและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

**สาระสำคัญ :**

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการปรับตัวต่อปัญหาต่างๆ รอบตัว และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเตรียมพร้อมสำหรับปัญหาในอนาคต

ล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย ด้วยทรงเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย แนวคิดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตจึงได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อพระราชปณิธานของพระองค์

**สื่อ / อุปกรณ์ :**

1. วีดิทัศน์ เรื่อง ชะนะนี้มีมูลค่า
2. ใบกิจกรรม 1 และ 2
3. Power Point เรื่อง แนวคิดกิจกรรมลูกเสือเน้นทักษะชีวิต





## ใบกิจกรรม 1

### เรื่อง แนวคิดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

แบ่งกลุ่ม 3 - 4 คน ร่วมกันอภิปรายประเด็นต่อไปนี้

1. มีความรู้สึกอย่างไรต่อกิจกรรมลูกเสือทั้ง 2 แบบ
2. มีความคิดเห็นอย่างไรในการที่จะเปลี่ยนจากกิจกรรมลูกเสือแบบแรกไปเป็นแบบที่ 2

(ใช้เวลา 10 นาที)

## ใบกิจกรรม 2

### เรื่อง แนวคิดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

จับคู่คุยกันในประเด็นต่อไปนี้

**“ ถ้าท่านเป็นผู้กำกับลูกเสือที่สอนแบบที่ 2 ท่านจะมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง  
เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตมากขึ้น”**

(ใช้เวลา 5 นาที)



## : POWER POINT

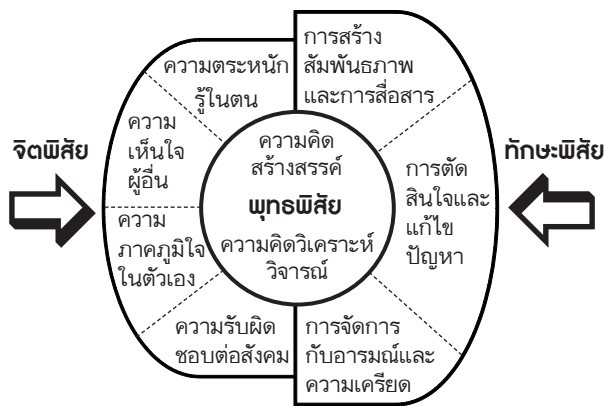


แนวคิดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

### ทักษะชีวิต (life skill)

หมายถึงความสามารถทางจิตสังคม อันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะ ในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ในสภาพ สังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัว ในอนาคต

### องค์ประกอบทักษะชีวิต 6 คู่ 3 ด้าน



### กระบวนการลูกเสือ (Scout movement)

- กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สำหรับเยาวชน เพื่อสร้างเยาวชนที่มีจิตใจเสียสละ รับผิดชอบและอุทิศตนแก่สังคม ด้วยวิธีการลูกเสือ (ลูกเสือโลก)
- กระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนา สมรรถภาพของบุคคล ทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี งาม ไม่กระทำความเป็นปัญหาของสังคม และดำรงชีวิต อย่างมีความหมาย และสุขสบาย (แนวการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน 2552- สพฐ.)

### หลักการลูกเสือ(Scout principle)

โลก หน้าที่หลัก 3 ประการ

- ต่อตนเอง (พัฒนาตนเองทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ)
- ต่อผู้อื่น (เคารพให้เกียรติช่วยเหลือผู้อื่น/รวมถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม)
- ต่อพระเจ้า/จิตวิญญาณ (แสวงหาและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและความหมาย)

ไทย หลัก 5 ประการ

- รับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- เข้าร่วมพัฒนาสังคมยอมรับเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีผู้อื่น และเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
- ยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
- มีศาสนาเป็นหลักยึดทางใจ
- จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติ

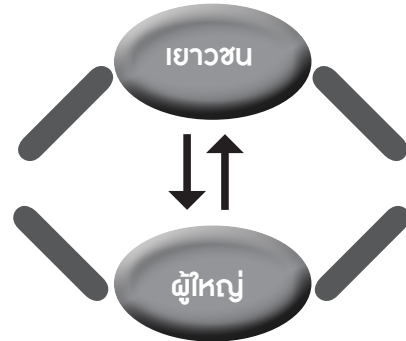
### วิธีการลูกเสือโลก (Scout method) 8 องค์ประกอบ/3 กลุ่ม

1. ผู้ใหญ่มีหน้าที่ช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ในกลุ่ม
2. มีกิจกรรมที่บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนา เยาวชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
3. ยึดมั่นต่อคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
4. ใช้ระบบสัญลักษณ์เป็นแรงกระตุ้นไปสู่ เป้าหมายในการพัฒนาตนเอง
5. ระบบหมู่ (กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน)
6. ไกล่ล้นธรรมชาติ
7. เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ/ เกม
8. เรียนรู้จากการบริการผู้อื่น

### วิธีการลูกเสือไทย 7 องค์ประกอบ (หลักสูตรแกนกลางฯ 2551)

1. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่
2. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎ
4. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน
5. ระบบหมู่
6. การศึกษาธรรมชาติ
7. เรียนรู้จากการกระทำ

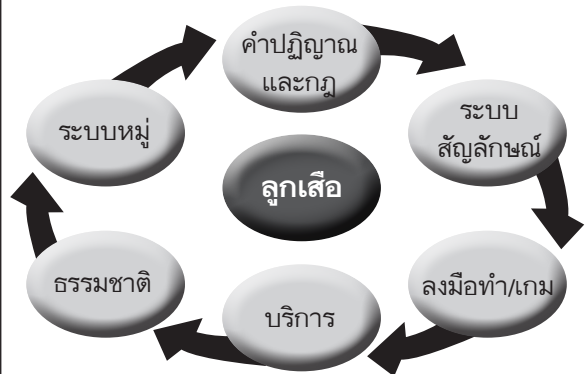
### กลุ่มที่ 1 WHO? เยาวชนเป็นศูนย์กลาง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับผู้ใหญ่



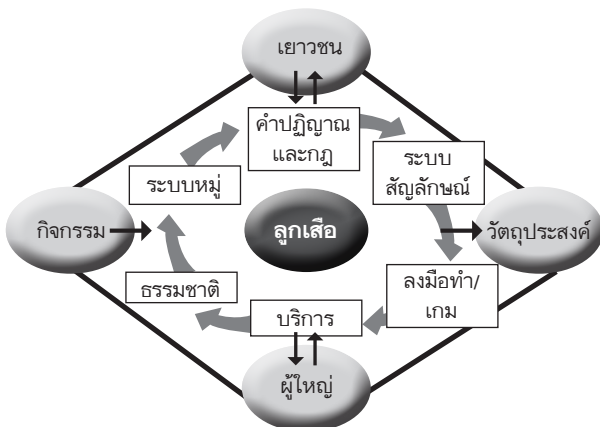
### กลุ่มที่ 2 WHAT? กิจกรรมที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ



### กลุ่มที่ 3 HOW? โดยองค์ประกอบอื่นๆ ของวิธีการลูกเสือ



### วิธีการลูกเสือ 8 องค์ประกอบ



### วิธีการลูกเสือสร้างทักษะชีวิตได้อย่างไร

องค์ประกอบ	สร้างโดย
คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์	อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต้องคิดวิเคราะห์/ สังเคราะห์ ตลอดเวลา จัดกิจกรรมให้คิดนอกกรอบ งานศิลป์ การแสดง งานฝีมือ ฯลฯ
ตระหนักรู้ในตน เข้าใจเห็นใจผู้อื่น	การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากภายในตัวเด็ก เป็นผลจาก ปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นความเชื่อในกลุ่ม ได้ ทำความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ฝึกที่จะยอมรับและ เคารพในสิทธิ์และความคิดเห็นของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	การยอมรับจากเพื่อน ทำชิ้นงานสำเร็จ คำชมเชยจาก เพื่อนและผู้ใหญ่ การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วน รวมมากขึ้น
สื่อสารและ สร้างสัมพันธภาพ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา จัดการอารมณ์และ ความเครียด	ประสบการณ์ ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม การเรียนรู้และการฝึกฝน



### หลักการ + วิธีการลูกเสือ



### วัตถุประสงค์ของหลักสูตรลูกเสือ

- **ลูกเสือโลกเน้นการพัฒนา 6 ด้าน**  
(ร่างกาย สติปัญญา จริยธรรม จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ)
- **ลูกเสือไทยมีแนวทางพัฒนา 8 ด้าน**  
(หลักสูตรรวมลัทธิกิจกรรม พ.ศ.2544 มี 10 หน่วย ปรับมาจากกิจกรรมสัญลักษณ์ กิจกรรมตามคำปฏิญาณและกฎ กิจกรรมโครงการ /การพัฒนาหลักสูตรลูกเสือในสถานศึกษา2551 ใช้การพัฒนา 8 ด้าน )

ด้าน	ผลการเรียนรู้(ลูกเสือโลก)
ร่างกาย	ภาพลักษณ์ภายนอกและการแสดงออกที่เหมาะสมกับเพศของตน
สติปัญญา	ความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ ตัดสินใจด้วยเหตุผล เข้าใจโลกมากขึ้น
จริยธรรม	ลักษณะนิสัย/เอกลักษณ์ ภูมิใจ - เห็นคุณค่า และรักศักดิ์ศรีตนเอง รู้จักผิดชอบชั่วดี และมองหาเอกลักษณ์แห่งตน
จิตใจ	เข้าใจตนเอง ดูแลและจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกตนเอง สร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้
สังคม	สัมพันธ์ภาพทางสังคม เคารพความคิดเห็นผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกฎกติกาของกลุ่ม และกฎเกณฑ์ในสังคม
จิตวิญญาณ	ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า ความเชื่อมั่น / ความศรัทธา ที่ก่อเกิดขึ้นมาจากภายในตนเอง

### พระราชบัญญัติ ลูกเสือ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๘ วัตถุประสงค์คณะลูกเสือแห่งชาติ

เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และฟังตนเอง
2. ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
3. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. ให้รู้จักทำการฝีมือ และฝึกฝนให้ทำกิจการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
5. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

### แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2552 สพฐ.

- กระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้ เป็นบุคคลที่มี
- ความประพฤติดีงาม
- ไม่กระทำตนเป็นปัญหาของสังคม
- ดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย
- สุขสบาย

### แนวทางการพัฒนาลูกเสือ (ไทย) 8 ประการ

1. พัฒนาด้านร่างกาย
2. พัฒนาด้านสติปัญญา
3. พัฒนาด้านจิตใจและศีลธรรม
4. พัฒนาด้านสร้างค่านิยมและเจตคติ
5. พัฒนาด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล
6. พัฒนาด้านสัมพันธ์ภาพต่อชุมชน
7. พัฒนาด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม
8. พัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

## แนวทางพัฒนา 8 ด้าน VS หลักสูตรมวคทกิจกรรมเดิม

### 1. พัฒนาด้านร่างกาย

หน่วยที่ 1 ระเบียบวินัยและทักษะทางลูกเสือ

### 2. พัฒนาด้านสติปัญญา

หน่วยที่ 1 ระเบียบวินัยและทักษะทางลูกเสือ

หน่วยที่ 2 การดำรงชีวิต

หน่วยที่ 6 เพื่อนช่วยเพื่อน

หน่วยที่ 8 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

เพื่อการแก้ปัญหา พัฒนาชุมชน และสิ่งแวดล้อม

### 3. พัฒนาด้านจิตใจ ศีลธรรม

หน่วยที่ 1 ระเบียบวินัยและทักษะทางลูกเสือ

หน่วยที่ 2 การดำรงชีวิต

หน่วยที่ 3 ศรัทธายึดมั่น ซาติ ศาสน์ กษัตริย์

และวัฒนธรรม

หน่วยที่ 4 สมองพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ

หน่วยที่ 5 เติบโตขึ้นเกียรติคุณสถานศึกษา บูชาพระคุณ

อาจารย์

หน่วยที่ 6 เพื่อนช่วยเพื่อน

หน่วยที่ 7 ลูกเสือทั่วโลกเป็นพี่น้องกัน

หน่วยที่ 9 สืบสานมรดก ภูมิธรรม ภูมิปัญญาไทย

หน่วยที่ 10 มุ่งความเป็นเลิศ

### 4. พัฒนาด้านค่านิยม เจตคติ

หน่วยที่ 3 ศรัทธายึดมั่น ซาติ ศาสน์ กษัตริย์

และวัฒนธรรม

หน่วยที่ 4 สมองพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ

หน่วยที่ 5 เติบโตขึ้นเกียรติคุณสถานศึกษา บูชาพระคุณ

อาจารย์

หน่วยที่ 9 สืบสานมรดก ภูมิธรรม ภูมิปัญญาไทย

### 5. พัฒนาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

หน่วยที่ 2 การดำรงชีวิต

หน่วยที่ 4 สมองพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ

หน่วยที่ 6 เพื่อนช่วยเพื่อน

หน่วยที่ 7 ลูกเสือทั่วโลกเป็นพี่น้องกัน

หน่วยที่ 9 สืบสานมรดก ภูมิธรรม ภูมิปัญญาไทย

### 6. พัฒนาด้านสัมพันธภาพกับชุมชน

หน่วยที่ 4 สมองพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ

หน่วยที่ 5 เติบโตขึ้นเกียรติคุณสถานศึกษา บูชาพระคุณ

อาจารย์

หน่วยที่ 6 เพื่อนช่วยเพื่อน

### 7. พัฒนาด้านสัมพันธภาพกับสังคม

หน่วยที่ 3 ศรัทธายึดมั่น ซาติ ศาสน์ กษัตริย์

และวัฒนธรรม

หน่วยที่ 8 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อการแก้

ปัญหา พัฒนาชุมชน และสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ 9 สืบสานมรดก ภูมิธรรม ภูมิปัญญาไทย

### 8. พัฒนาด้านรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ 8 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อการแก้

ปัญหา พัฒนาชุมชน และสิ่งแวดล้อม

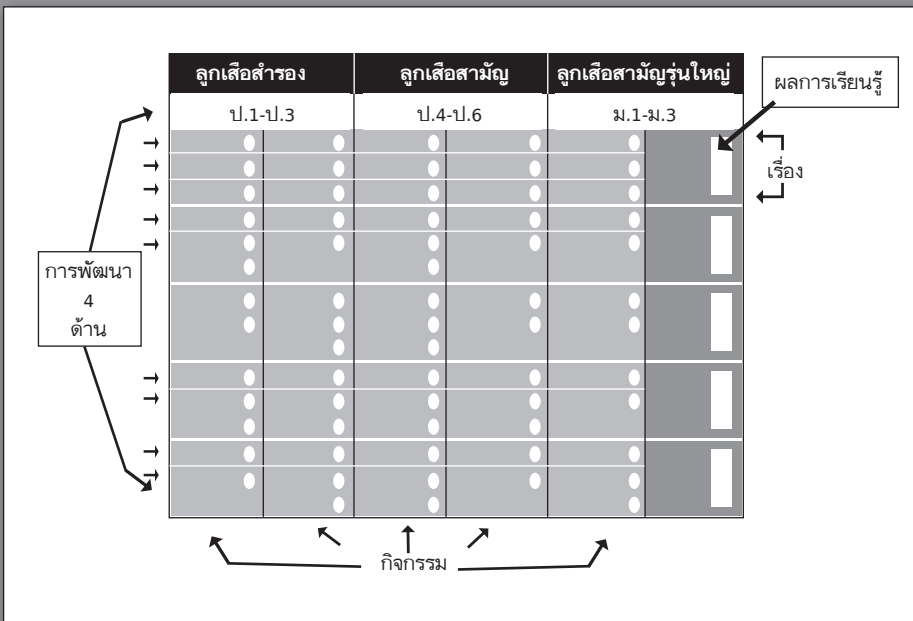
หน่วยที่ 9 สืบสานมรดก ภูมิธรรม ภูมิปัญญาไทย

## แนวทางพัฒนาลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต 4 ด้าน (ปรับรวมเข้าด้วยกันเพื่อลดความซ้ำซ้อน)

1. ด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม (1+8)
2. ด้านสติปัญญา ค่านิยมและเจตคติ (2+4)
3. ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (3+5)
4. ด้านสัมพันธภาพกับชุมชนและสังคม (6+7)

สากล (6)	ไทย (8)	ทักษะชีวิต (4)
ร่างกาย	ร่างกาย	ร่างกายและ สิ่งแวดล้อม
	รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	
สติปัญญา	สติปัญญา	สติปัญญา ค่านิยมและเจตคติ
	สร้างค่านิยมและ เจตคติ	
จริยธรรม	จิตใจ ศีลธรรม	จิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล
จิตใจ		
จิตวิญญาณ		
สัมพันธภาพ ทางสังคม	สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	สัมพันธภาพ กับชุมชนและสังคม
	สัมพันธภาพต่อชุมชน	
	สัมพันธภาพทางสังคม	

ด้านของการพัฒนา	องค์ประกอบทักษะชีวิต
ร่างกายและสิ่งแวดล้อม	รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
สติปัญญา ค่านิยมและ เจตคติ	คิดวิเคราะห์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ เข้าใจตนเอง ตัดสินใจแก้ไขปัญหา
จิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	สื่อสาร/สร้างสัมพันธภาพ เห็นคุณค่าตนเอง เข้าใจ/เห็นใจ ผู้อื่น จัดการอารมณ์/ความเครียด
สัมพันธภาพกับชุมชนและ สังคม	รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม



# แผนการฝึกอบรม เรื่อง หลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต





# แผนการฝึกอบรม

## เรื่อง หลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

**จุดประสงค์ :** เข้าใจขั้นตอนและวิธีการพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

**สาระสำคัญ :**

วิถีชีวิตที่ต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพสังคมและเศรษฐกิจยุคปัจจุบัน ทำให้ปัญหาพฤติกรรมและปัญหาสุขภาพเด็กและเยาวชนทวีความรุนแรงขึ้นมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังขาดทักษะชีวิตซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม ซึ่งในปัจจุบันยังมีการเรียนการสอนในเรื่องนี้น้อยมาก

การพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต จึงได้ใช้เหตุการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของเด็กแต่ละช่วงวัย เป็นตัวตั้งในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เพื่อการแก้ปัญหาที่ตรงจุด

**สื่อ / อุปกรณ์ :**

1. ใบกิจกรรม
2. หลักสูตรลูกเสือ 3 ประเภท
3. Power point เรื่อง ขั้นตอนและวิธีการจัดทำหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต





## ใบกิจกรรม

### เรื่อง หลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มตามประเภทลูกเสือ ที่ตนเองรับผิดชอบ (เช่น ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และยุวกาชาดระดับ 1 และ ระดับ 2 )

2. ร่วมกันอภิปรายหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภท ที่ครอบคลุมสาระกิจกรรมลูกเสือ ตามข้อบังคับลูกเสือแห่งชาติ และได้สอดแทรกเหตุการณ์/สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของเด็ก แต่ละช่วงวัย (ส่วนที่ใช้อักษรตัวเอน) ในประเด็น

2.1 ความครอบคลุมต่อเหตุการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

2.2 สิ่ง que ควรเพิ่มเติมมีอะไรบ้าง

ส่งตัวแทนรายงานในกลุ่มใหญ่

(ใช้เวลา 30 นาที)





## กรอบสาระกิจกรรมลูกเสือสำรองที่เน้นทักษะชีวิต ชั้น ป.1 – ป.3

ผลการเรียนรู้	กิจกรรม		
	ป.1	ป.2	ป.3
1. รู้และเข้าใจสาระสำคัญของลูกเสือ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. เรียนรู้เกี่ยวกับนิทานมาตลี</li> <li>2. ฝึกปฏิบัติทำกรรมลูกเสือสำรอง</li> <li>3. ฝึกปฏิบัติระเบียบแถวเบื้องต้น</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ฝึกเข้าประจำกองลูกเสือสำรอง</li> <li>2. ฝึกความเป็นระเบียบเรียบร้อยในกองลูกเสือ</li> <li>3. สังเกต จดจำ ความหมายและสัญลักษณ์ธงลูกเสือสำรอง</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในกองลูกเสือ</li> <li>2. สังเกต จดจำ ความหมายและสัญลักษณ์ธงลูกเสือแห่งชาติ</li> </ol>
2. มีทักษะทางลูกเสือทักษะทางกายทักษะการใช้เงิน. เชือก	<ol style="list-style-type: none"> <li>4. ทักษะทางกาย (สมรรถภาพทางกาย) (การขว้างและรับลูกบอล การม้วนหน้า กระโดดข้าม ชั้นต้นไม้ ใต้เชือก)</li> <li>5. การผูกเงื่อนและเก็บเชือก</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>4. ทักษะทางกาย (สมรรถภาพทางกาย) กระโดดเชือก ทรงตัวบนไม้หรือกำแพง ม้วนตัวข้ามราวไม้เสียดลูกบอลอ้อมเครื่องกีดขวาง</li> <li>5. การผูกเงื่อนและการใช้เงื่อน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>3. ทักษะทางกาย (สมรรถภาพทางกาย) -วิ่ง 50 เมตร วิ่งหรือยืนกระโดดไกล ข้างบอล กระโดดข้ามรั้วลิ่งกีดขวาง</li> <li>4. การผูกเงื่อน การใช้เงื่อน การต่อเงื่อน การเก็บรักษาเชือก</li> </ol>
3. ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎลูกเสือ (มีคุณธรรม จริยธรรม)	<ol style="list-style-type: none"> <li>6. จดจำคำปฏิญาณและกฎ คติพจน์ลูกเสือสำรอง</li> <li>7. แสดงความเมตตา กรุณาต่อสัตว์</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>6. ไม่ทำตามใจตนเอง</li> <li>7. ไม่แก่งแย่งเพื่อน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>5. ไม่ทำตามใจตนเอง</li> <li>6. ไม่ล้อเลียนเพื่อน</li> </ol>
4. รู้ทำทันสถานการณ์สุขภาพ	<ol style="list-style-type: none"> <li>วิเคราะห์กรณีศึกษา</li> <li>8. โรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน</li> <li>9. การป้องกันโรคและไม่แพร่เชื้อสู่ผู้อื่น</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>วิเคราะห์และกำหนดความดีความชอบ</li> <li>8. การพักผ่อน นอนหลับ</li> <li>9. อันตรายจากลูกบอลและขนมกรุบกรอบ</li> <li>10. การป้องกันโรคติดต่อใกล้ตัว</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>วิเคราะห์และกำหนดความดีความชอบ</li> <li>7. อาหารที่ให้โทษต่อร่างกาย</li> <li>8. อาหารที่บั่นทอนสุขภาพ</li> </ol>





ผลการเรียนรู้	กิจกรรม		
	U.1	U.2	U.3
5. รู้จักจุดดี จุดด้อย ของตนเอง เห็นคุณค่า และพัฒนาตนเอง	10. สสำรวจและค้นหาลังต์ฯ ในตัวเอง	11. สสำรวจและค้นหาลังต์ฯ ที่ตนเองได้กระทำ	9. สสำรวจและค้นหาลังต์ฯ ที่ตนเองทำได้ และทำสำเร็จ
6. มีทักษะการสร้างและ รักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น (ลูกเสือเป็นมิตร ของคนทุกคน)	11. พูดดีดี (สวัสดิ ขอบคุณ ขอโทษ) 12. สามารถรับรู้อารมณ์ตนเอง เพื่อลด ความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์	12. พูดเพื่อรักษาน้ำใจของเพื่อน 13. แสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม (ฝึกควบคุมหรือระงับอารมณ์)	10. พูดสื่อสารทางบวก 11. พูดแสดงความยินดี/ชื่นชม 12. พูดเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง
7. มีความปลอดภัย	13. สัญญาณไฟจราจร 14. ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจาก อุบัติเหตุเล็กน้อย (มีบาดแผลหรือแผลถลอก) 15. บอกข่าวหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่	14. ป้องกันตนเองจากจากรมน้ำ 15. ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้มีเลือดกำเดาไหล 16. บอกข่าวหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น	13. ป้องกันตนเองจากการถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และแมลงสัตว์กัดต่อย และการปฐมพยาบาล 14. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ปัจจุบัน พยาบาลและทำถุงที่เก็บเพื่อนำติดตัวไปเมื่อมีการเดินทาง 15. ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่
8. รู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ไขปัญหา	16. วิเคราะห์และรู้เท่าทันโฆษณาชวนเชื่อ ที่เกินความจริง (สินค้าประเภทขนม/ ของเล่น) 17. ตัดสินใจเลือกทางเลือกแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าในนาทวิกฤต กรณี “คนแปลกหน้าชวนขึ้นรถตุ้” “คนแปลกหน้าชวนขึ้นรถตุ้”	17. วิเคราะห์โฆษณาสินค้าประเภทขนม ใต้อื่นๆ ถึงส่วนผสมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 18. ตัดสินใจเลือกทางเลือกแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าในนาทวิกฤต กรณี “คนแปลกหน้าชวนความช่วยเหลือ เช่น ขอให้พาไปยังสถานที่ที่ลูกเสือรู้จักตามลำพัง หรือขอ ให้นำสิ่งของไปส่งแก่บุคคลที่ลูกเสือรู้จัก”	16. วิเคราะห์และรู้เท่าทันโฆษณาสินค้า ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกินความจริงและก่อให้เกิดโทษต่อผู้บริโภคไม่ซื้อสินค้าเกิน จำเป็น 17. ตัดสินใจเลือกทางเลือกแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้า กรณี “เพื่อนพลัดตกน้ำ”







ผลการเรียนรู้	กิจกรรม		
	U.1	U.2	U.3
9. ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักและหวงแหนสถานสาธารณสมบัติของชุมชนและของชาติ	18. รักธรรมชาติ (การค้นหารวมชาติ เรื่องราวของสัตว์ ต้นไม้ นก อย่างใดอย่างหนึ่ง) 19. อนุรักษ์ทรัพยากร (ประดิษฐ์สิ่งของของเล่นจากวัสดุเหลือใช้) 20. การเก็บรักษาสมบัติของตนเองและครอบครัว (เก็บรองเท้า ที่นอน ทำความสะอาด เครื่องใช้ฯ)	19. เพาะและใช้ประโยชน์จากเมล็ดพันธุ์พืชที่ออกงายๆ 20. ค้นหาอาหารที่เป็นอาหารของสัตว์เลี้ยง 21. นำกระดาษ/ผ้าที่เหลือใช้มาประดิษฐ์ให้เกิดประโยชน์ 22. ทำข้าว	18. จัดทำสมุดภาพหรือสะสมสิ่งต่างๆ เช่น -ภาพต้นไม้จากอากาศดี/มีมลพิษ -สถานะโลกหรือความชุ่มชื้นร่มเย็น -ธรรมชาติสัตว์น่ารัก -เปรียบเทียบราคาสินค้าแต่ละชนิด -ใบเสร็จจ่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ 19. ช่อมแซมเสื้อผ้าด้วยการเย็บมือ
10. รัก ศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์	21. จัดจำและวิเคราะห์ความหมายของธงชาติไทยและธงลูกเสือ 22. ขับร้องเพลงชาติไทย	23. ฝึกปฏิบัติการชักธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาและเชิญธงชาติลงจากยอดเสา 24. การเก็บรักษาธงชาติอย่างเหมาะสม	20. ศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงไทยในยุคสมัยต่างๆ 21. ขับร้องเพลงชาติไทย 22. ขับร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี
11. ปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาไทย	23. ปฏิบัติการละเล่นพื้นบ้าน	25. ปฏิบัติการละเล่นพื้นบ้าน	23. จัดทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านแบบจำลองโดยใช้วัสดุพื้นบ้าน
12. พึ่งและพัฒนานตนเองได้ตามวัย	24. สังเกตจดจำเครื่องหมายสัญลักษณ์เพื่อไปสู่เป้าหมาย (กิจกรรมกลางแจ้ง)	26. ก่อไฟและปรุงอาหาร 27. ตั้ไฟและทำความสะอาดสถานที่ก่อไฟอย่างถูกวิธีและเรียบร้อย	24. รู้จักทิศทาง 8 และอ่านเข็มทิศ 25. หาเส้นทางในระยะ 400 เมตรโดยใช้เข็มทิศ 26. ฝึกการดูนาฬิกาและนับเวลา 24 ชม.
13. มีจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์	25. ช่วยเหลือผู้อื่นตามความเห็นชอบของลูกเสือ และผู้กำกับลูกเสือ	28. ช่วยเหลือผู้อื่นร่วมกับกองลูกเสือรุ่นพี่ (ผู้กำกับเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือ)	27. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยตนเอง ตามคติพจน์ "ทำดีที่สุด" (ผู้กำกับเป็นผู้ช่วยเหลือ)
14. ร่วมแก้ปัญหาสังคม	26. ใช้ส้วมสะอาด 27. รณรงค์การใช้ส้วมสะอาด	29. สำรวจสภาพแวดล้อม และกำจัดแหล่งน้ำขังที่เพาะลูกน้ำยุงลาย	28. สำรวจสถานที่สาธารณสุขโรงเรียน ใกล้โรงเรียนแล้ววางแผนทำความสะอาดหรือทำให้ดีขึ้น
15. การบำเพ็ญในกองลูกเสือ	บูรณาการในการจัดกิจกรรมลูกเสือ (การเปิดประชุมกองและการอยู่ค่ายพักแรมกลางวัน Day Camp)		



## กรอบสาระกิจกรรมลูกเสือสามัญที่เน้นทักษะชีวิต ชั้น ป.4 – ป.6

กิจกรรม		ป.4	ป.5	ป.6
<b>ผลการเรียนรู้</b>				
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบบวนการลูกเสือ	1. เรียนรู้ประวัติของลอร์ดเบเดน โพเอลล์ พระราชกรณียกิจและพระราชดำริที่สำคัญเกี่ยวกับการลูกเสือไทยของลันเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 และคติพจน์ลูกเสือสามัญ	1. เรียนรู้ประวัติของลอร์ดเบเดน โพเอลล์ พระราชกรณียกิจและพระราชดำริที่สำคัญเกี่ยวกับการลูกเสือไทยของลันเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 และคติพจน์ลูกเสือสามัญ	-	-
2. มีระเบียบวินัยและความอดทน	2. ปฏิบัติการทำความเคารพ 3. เคารยกรรมการเพื่อรับการประดับเครื่องหมายลูกเสือตรี (เครื่องแบบและการประดับเครื่องหมาย) 4. มีระเบียบแถวลูกเสือ	2. ปฏิบัติการทำความเคารพ 3. เคารยกรรมการเพื่อรับการประดับเครื่องหมายลูกเสือตรี (เครื่องแบบและการประดับเครื่องหมาย) 4. มีระเบียบแถวลูกเสือ	1. ทบทวนระเบียบแถว 2. ฝึกการเดินสวนสนาม	1. เข้าร่วมกิจกรรมสวนสนามกับกองลูกเสืออื่น
3. เข้าใจและยอมรับค่าปฏิญาณและกฎของลูกเสือ (มีคุณธรรม – จริยธรรม)	5. ถอดความหมายและจดจำคำปฏิญาณและกฎ 6. แสดงพฤติกรรมตัวอย่างของความซื่อสัตย์	5. ถอดความหมายและจดจำคำปฏิญาณและกฎ 6. แสดงพฤติกรรมตัวอย่างของความซื่อสัตย์	3. กำหนดคุณลักษณะ “คนดีในอุดมคติของลูกเสือ/คนดีในจินตนาการ” 4. กำหนดคุณลักษณะความเป็นสุภาพบุรุษ-สุภาพสตรีในวัยเรียน	2. แสดงความเป็น “คนดี” ตามกฎและคำปฏิญาณลูกเสือด้วยกิจกรรมที่ผู้มามีพระคุณ 3. แสดงออกถึงความ เป็น “ลูกเสือสภาพบุรุษ”
4. มีทักษะทางวิชาลูกเสือ	<b>ทักษะการใช้เชือกเงื่อน</b> 7. ผู้เงื่อนด้วยเชือกเส้นเดียวหรือสองเส้นที่มีขนาดเดียวกัน	<b>ทักษะการใช้เชือกเงื่อน</b> 7. ผู้เงื่อนด้วยเชือกเส้นเดียวหรือสองเส้นที่มีขนาดเดียวกัน	<b>ทักษะการใช้เชือกเงื่อน</b> 5. ผู้เงื่อนด้วยเชือกที่มีขนาดต่างกัน 6. ผู้เงื่อนด้วยเชือกกับวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่ง 7. ผู้เงื่อน 8. ใช้มีดเหลาไม้ให้เป็นสมอบสำหรับซึ่งเต็นท์ และใช้ขวานผ่าไม้สำหรับเตรียมก่อไฟและเก็บรักษาของมีคมอย่างถูกวิธีตามกฎแห่งความปลอดภัย	<b>ทักษะการใช้เชือกเงื่อน</b> 4. ทำโครงการบุกเบิก 1 โครงการโดยใช้การผูกเงื่อนที่แตกต่างกัน 5. แสดงวิธีผูกเงื่อนที่มีประโยชน์สำหรับช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในอันตราย 6. ใช้และเก็บรักษาขวาน เลื่อย อย่างถูกวิธีตามกฎแห่งความปลอดภัย





ผลการเรียนรู้	กิจกรรม		
	U.4	U.5	U.6
4. มีทักษะทางวิชาลูกเสือ	<p><b>ทักษะการใช้เข็มทิศ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-</li> </ul>	<p><b>ทักษะการใช้เข็มทิศ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>9. ใช้เข็มทิศได้ตามเป้าหมาย</li> <li>10. อ่านแผนที่และตีความมาตราส่วนเครื่องหมายที่ใช้กันเป็นธรรมเนียมในการทำแผนที่และใช้ประกอบการเดินทางเส้นทางระยะสั้นๆ</li> <li>11. เดินทางไกลพร้อมกันเพื่อонระยะทาง 10 กิโลเมตร โดยสังเกตสภาพหรือบันทึกภาพหรือบันทึกความรับรู้จากการเดินทางรายงานต่อผู้กำกับ เมื่อกลับจากเดินทางไกล</li> </ul>	<p><b>ทักษะการใช้เข็มทิศและการผจญภัย</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>7. ใช้เข็มทิศในทิวทัศน์กลางแจ้ง</li> <li>8. อ่านพิกัดแผนที่ที่พิกัดกริดและแจ้งตำแหน่งที่ตั้ง</li> <li>9. ร่วมกับหมู่หรือกองเดินทางไกลด้วยเท้าหรือรถจักรยานไปค้างคืน ค่ายพักแรม โดยบันทึกข้อมูลจากการสำรวจหรือบันทึกภาพ รายงานต่อผู้กำกับ เมื่อกลับจากการเดินทางไกล/อยู่ค่ายพักแรม</li> </ul>
	<p><b>ทักษะการพึ่งตนเอง</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-</li> </ul>	<p><b>ทักษะการพึ่งตนเอง</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>12. บรรลุสิ่งของต่าง ๆ ลงในเครื่องหลังสำหรับการอยู่ค่ายพักแรม</li> <li>13. ก่อไฟ, ต้มน้ำร้อน ปิ้งอาหารง่ายๆ</li> <li>14. กางเต้นท์สำหรับพักแรมเดินทางไกล</li> <li>15. เตรียมความพร้อมในการป้องกันและดูแลสุขภาพที่อาจได้รับผลกระทบจากการตรากตรำ การเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศ และการผจญภัย</li> </ul>	<p><b>ทักษะการพึ่งตนเอง</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>10. ใช้ ดูแลรักษา และระมัดระวังอันตรายต่อไป <ul style="list-style-type: none"> <li>- ตะเกียงและเตาต้มยี่ใหม่</li> <li>- การใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า</li> </ul> </li> <li>11. จัดทำอาหารและปรุงอาหารสำหรับคน 2 คน จำนวน 2 ชนิด</li> </ul>
5. รู้เท่าทันสถานการณ์สุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>8. ตรวจสอปริมาณน้ำตาลในเลือดดื่ม (โทษของน้ำตาล น้ำปิ้งรสต่อร่างกาย)</li> <li>9. รณรงค์เด็กไทยไม่กินหวาน</li> <li>10. รณรงค์ป้องกันโรคติดต่อใกล้ตัว</li> <li>11. ออกกำลังกายและสะสมแต้มฮีโร่ตัวจริง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>16. ใฝ่รางวัลสร้างพิชจากกิจกรรมรับประทานอาหารหรือขนมที่ทอดจากน้ำมันทอดซ้ำ</li> <li>17. วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของการออกกำลังกาย เลือกออกกำลังกายตามที่สนใจ/ชอบและสะสมแต้มฮีโร่ในดวงใจ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>กิจกรรมนักข่าวหัวเห็ด</li> <li>12. ติดตาม เจาะลึก พิชภัยที่แอบแฝงจากสื่อ โซเชียล (นำอัลบั้ม บะหมี่ ขนมอบเคียว และอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ)</li> <li>13. ติดตาม เจาะลึก รายงานข่าว “วิถีชีวิตของคนออกกำลังกาย”</li> </ul>





กิจกรรม			
ผลการเรียนรู้	U.4	U.5	U.6
6. ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	<p>12. ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า</p> <p>13. จัดการเวลาโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าสูงสุดในการใช้ในแต่ละวัน</p>	<p>18. สำรวจพืชมัยต้น พืชสมุนไพรที่ใช้เป็นอาหารหรือใช้ประกอบอาหารที่มีท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ประชาชน/คุณตาจากผู้คนในท้องถิ่น</p> <p>19. รณรงค์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของต้นไม้และพืชสมุนไพร</p> <p>20. ประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์จากใบไม้แห้ง</p>	<p>14. จัดทำอินทนิลธรรมชาติดอย่างน้อย 2 กลุ่ม</p> <p>1. ดอกไม้ ใบไม้ หญ้า 10 ชนิด ใน 1 สัปดาห์</p> <p>2. ใบไม้จากต้นไม้ยืนต้น 7 ชนิด ไม่พุ่ม 3 ชนิด ภายใน 1 สัปดาห์</p> <p>3. สเก็ตซ์ภาพสัตว์/นกจากของจริง 10 ภาพ พร้อมบรรยายสั้นๆ เกี่ยวกับชีวิตธรรมชาติของมัน</p> <p>15. ประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ</p> <p>16. รณรงค์ต่อต้านการทำลายสัตว์และทำลายป่าไม้</p>
7. มีทักษะการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร	<p>14. ฝึกปฏิบัติการคิดเชิงบวก</p> <p>15. ฝึกทักษะการสื่อสารทางบวก (ไม่ถ่วงละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง)</p>	<p>21. ฝึกปฏิบัติการคิดเชิงบวก</p> <p>22. ฝึกปฏิบัติการพูดสื่อสารทางบวก - พูดสร้างมิตร</p> <p>- พูดสร้างกำลังใจให้กับเพื่อน</p> <p>23. ฝึกแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม</p>	<p>17. ฝึกทักษะการสื่อสารทางบวก (การปฏิเสธ - การเตือน)</p> <p>18. ฝึกทักษะการควบคุมอารมณ์และการกำหนดสติ</p> <p>19. ฝึกสังเกตภาษากายและการใช้ภาษาภายในการสื่อสาร</p>
8. รู้จักคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	<p>16. คิดตัดสินใจแก้ไขปัญหา กรณี "จะหาอย่างไรถ้าเห็นคนกำลังขโมยของในห้างสรรพสินค้า"</p>	<p>24. คิดตัดสินใจแก้ไขปัญหา กรณี "จะหาอย่างไรถ้าเกิดเหตุน้ำท่วมบ้าน"</p>	<p>20. คิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหา กรณี "จะหาอย่างไรถ้าเกิดไฟไหม้บ้านที่อยู่ข้างเคียง"</p>





กิจกรรม			
ผลการเรียนรู้	U.4	U.5	U.6
9. รัก ศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์	17. แสดงละครยกย่องวีรบุรุษไทยในประวัติศาสตร์ 18. ปฏิบัติการทำความเคารพและถวายราชสดุดี	25. จัดนิทรรศการ “พระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวง ในพระอิริยาบถทรงตราครุฑพระวรกาย เพื่อประโยชน์ของชาวไทย”	21. ร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
10. ปฏิบัติตามวิถีไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	19. การสถานเพื่อประดิษฐ์เป็นของใช้	26. รื้อฟื้นการเล่นของไทย	22. สสำรวจภูมิปัญญาชุมชนด้านสุขภาพ เช่น การปะคบ , การนวด ฯลฯ
11. จัดอาสาบำเพ็ญ ประโยชน์	20. ผักฝนตนเองใหม่มีความสามารถเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เช่น -การปฐมพยาบาล -การบริการห้องพยาบาล -การบริการผู้ปกครองที่เข้ามาอบรมที่สถาน ในโรงเรียน	27. จัดตั้งกองลูกเสือบริการในโรงเรียน -การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ -การเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำผู้คนต่างถิ่น ให้รู้จักสถานที่สำคัญ	23. จัดตั้งกองลูกเสือบริการในโรงเรียน -ฝึกตนเองให้ปฏิบัติกรช่วยเหลือผู้อื่น ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินโดยเข้าร่วมอบรม “นักบรรเทาสาธารณภัย”
12. ร่วมแก้ปัญหาสังคม	21. สสำรวจปัญหาและสาเหตุที่ทำให้เกิดการ ทะเลาะวิวาทหรือผิดใจกันในกลุ่มเพื่อน 22. รณรงค์ให้กลุ่มเพื่อนยุติปัญหาความ ขัดแย้ง	28. สสำรวจปัญหาเด็กคิดเกมเล็ดทรอนิค	24. แก้ปัญหาเด็กคิดเกมออนไลน์



## กรอบสาระกิจกรรมลูกเสือสามัญใหญ่ที่เน้นทักษะชีวิต ชั้น ม.1 – ม.3

ผลการเรียนรู้	กิจกรรม		
	ม.1	ม.2	ม.3
1. มีความเข้าใจในเรื่องกิจกรรมของลูกเสือ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. แสดงความเข้าใจในเรื่องราวต่อไปนี้                             <ul style="list-style-type: none"> <li>- กิจกรรมของคณะลูกเสือแห่งชาติ</li> <li>- บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่</li> </ul> </li> </ol>	-	-
2. มีทักษะทางลูกเสือ	<ol style="list-style-type: none"> <li>2. ปฏิบัติระเบียบแถวและการเรียกแถวแบบลูกเสือสากล</li> <li>3. สถิติการบรรจุเครื่องหลังสำหรับเดินทางไกลไปพักแรม</li> <li>4. กางและรีอเต็นท์ที่พักแรม</li> <li>5. ก่อและจุดไฟกลางแจ้งแล้วปรุงอาหารสำหรับ 2 คน</li> <li>6. อ่านและใช้แผนที่เข็มทิศและระบุพิกัดบริเวณที่ตนอยู่</li> <li>7. ผู้กและใช้ประโยชน์เงินคนครบทั้ง 10 เงิน</li> <li>8. ปฏิบัติการปฐมพยาบาลบาดแผลธรรมดา ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นลม ภูเก็ต แผลงัดต่อย ผีวหนังสืออกและเท้าแพลง</li> </ol>	-พัฒนาตนเองตามเกณฑ์การรับลูกเสือขั้นพิเศษ	-พัฒนาตนเองตามเกณฑ์การรับเครื่องหมายลูกเสือหลวง
3. รู้เท่าทันสถานการณ์สุขภาพ	<ol style="list-style-type: none"> <li>9. เรียนรู้วิธีสืบค้นถึงต้นตอ/ที่มาของอาหารที่อาจให้โทษ เช่น “เบื้องหลังเครื่องปรุงก๋วยเตี๋ยว เป็นต้น”</li> </ol>	1. ประเมินดัชนีมวลกายของตนเองและปรับพฤติกรรมเพื่อ “ลูกเสือไทยกายสมารถ”	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. การวิเคราะห์เพื่อรู้เท่าทันสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ ยาลดน้ำหนัก อาหารเสริม ผลิตภัณฑ์ความงาม ฯลฯ</li> </ol>







ผลการเรียนรู้	กิจกรรม		
	บ.1	บ.2	บ.3
4.มีความปลอดภัยจากภัยสังคม	10.เรียนรู้พิษภัยจากสื่อ-ภัยทางอินเทอร์เน็ต เช่น การล่อลวง ซึ่งนำไปสู่ภัยทางเพศ	2.เรียนรู้อิทธิพลของสื่อที่นำไปสู่ความรุนแรง	2.การหาทางออกเมื่ออยู่ในสถานการณ์วิกฤต เช่น ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ
5.มีทักษะการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	11.ฝึกคิดเชิงวิเคราะห์ และวิจารณ์ ความมีเหตุผลใน การนำเสนอข่าวสาร และการโฆษณาชวนเชื่อ สามารถประเมินคุณค่าและความน่าเชื่อถือ ของข่าวสารต่างกันได้	3.การประเมินความเสี่ยง	3.โต้วาที เด็กแฉวันแข่งรถมอเตอร์ไซด์
6.ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อุนริกษและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า	12.ศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค	4.สร้างสวนตัวสัตว์สตูเหลือใช้และขยะ	4.ประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์ตัวสัตว์สตูเหลือใช้และขยะ 5.จัดละครเวที “อุนริกษสาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน ชุมชนและสังคม” หรือ วงดนตรีคอนเสิร์ตรณรงค์ประหยัดน้ำ, ไฟ ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า
	13.นำขยะมาเพิ่มมูลค่า	5.ประกวดคำขวัญ/เพลง “อุนริกษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6.การจัดการเวลา 7.การใช้เงินอย่างมีคุณค่า
	14.การจัดการเวลา	6.การใช้เวลาหลังเลิกเรียน 7.การจัดการการเงิน	





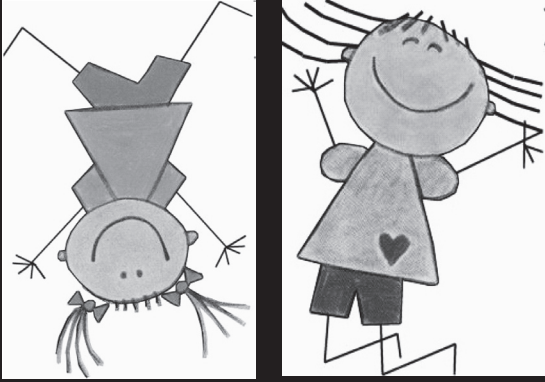
ผลการเรียนรู้	กิจกรรม		
	U.1	U.2	U.3
7. รู้จักจุดจุดดีของตัวเอง ตนเอง เห็นคุณค่าและ พัฒนาตนเอง	15. สรรวจสิ่งดี ๆ ในตนเอง 16. สรรวจสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องหรือจุดอ่อน ของตนเอง	8. สรรวจบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับ ตนเอง	8. *เล่าเรื่องวิธีการพัฒนาตนเองที่เป็น พลังให้เกิดความภาคภูมิใจ
8. รัก ศรัทธา สถาบัน ชาติ ศาสน์ กษัตริย์	17. สืบสานพระราชานุญาตรัชกาลที่ 6	9. สืบสานพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9 คำพ่อสอน	9. ได้ว่าที่ “วัยรุ่นไทยหัวใจเกาหลี” 10. รณรงค์สร้างสำนึกรักและศรัทธา ความเป็นไทย
9. ปฏิบัติตามวิถีไทยและ ภูมิปัญญาไทย	18. ได้ว่าที่ “ความเป็นไทย ความเป็นเทศ อะไรจะมีความมากกว่ากัน”	10. สสำรวจและจัดทำประวัติของปราชญ์ ชาวบ้าน	11. ศึกษาชีวิตของบุคคลตัวอย่าง ความพอเพียง การมีชีวิตแบบไทยๆ ผู้อนุรักษภูมิมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น
10. มีคุณธรรม จริยธรรม (ยอมรับและปฏิบัติตาม กฎกติกา)	19. แสดงออกถึงความเป็นผู้ซื่อสัตย์ สุจริต (แสดงละคร) หรือหนังสื่อเล่มเล็ก	11. กำหนดคุณสมบัติหรือพฤติกรรมความ เป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี	12. การร่วมงานสังคม “สถานการณ์ จำลองงานเลี้ยงรื่นเริงชาย-หญิง”
11. การสร้างและรักษา สัมพันธ์ภาพและการ สื่อสาร	20. ฝึกปฏิบัติ - การสื่อสารทางบวก - การแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม - การคบเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ	12. ฝึกปฏิบัติ - การคิดที่ไม่เป็นทุกข์ - การคิดบวก	13. ฝึกปฏิบัติ - การแสดงความยินดี - การให้กำลังใจผู้อื่น
12. มีจิตอาสาบำเพ็ญ ประโยชน์	21. จัดกิจกรรมลูกเสืออาสาสัมพันธ์ สายใจคน 2 วัย (เด็กกับผู้สูงอายุ)	13. จัดกิจกรรมลูกเสืออาสาเตือนภัย สิ่งแวดล้อม	14. จัดกิจกรรมลูกเสืออาสา เผื่อแผ่ ปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน





## : POWER POINT

### หลักสูตรลูกเสือ ที่เน้นทักษะชีวิต



### ทักษะชีวิต (life skill)

หมายถึง ความสามารถทางจิตสังคม อันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

### กลยุทธ์การพัฒนาเยาวชน

เป้าหมาย	จุดมุ่งหมาย	มิติของบริการ	กลยุทธ์	ผู้ปฏิบัติ
เด็กปกติ/ เด็กทุกคน	มั่นคง/ เป็นสุข	ส่งเสริม	ทักษะชีวิต	ครู
เด็กกลุ่มเสี่ยง	ปกติ มั่นคง/ เป็นสุข	ป้องกัน	การเป็นที่ปรึกษา (ระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน)	ครูที่ปรึกษา
เด็กมีปัญหา	ปกติ	แก้ไข	ให้การ ปรึกษา /ส่งต่อ	ครูแนะแนว /ระบบบริการ เฉพาะ

### ทักษะชีวิตทั่วไป vs ทักษะชีวิตเฉพาะ

### ตัวอย่างทักษะชีวิตเฉพาะ

- ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์
- ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือประชาธิปไตย
- ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือต้านภัยยาเสพติด
- ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือคุณธรรมความเป็นไทย

### ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คติวิเคราะห์	รู้/เข้าใจ ธรรมชาติการดำเนินโรค หลักการติดต่อ/ไม่ติดต่อ การดูแลรักษา การป้องกัน วิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงได้
คิดสร้างสรรค์	มีแนวทางในการป้องกันเอดส์สำหรับตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักว่าเอดส์และเพศเป็นเรื่องใกล้ตัว รู้เท่าทันความเสี่ยง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	เห็นใจผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์/ เคารพในสิทธิ/ ยอมรับการอยู่ร่วมกันในสังคม
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงเป็นคุณค่าภายในตัวคน ไม่ใช่วัตถุและคุณค่าภายนอก/เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบและปลอดภัย
สื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพ	เตือน/ปฏิเสธ/ให้คำปรึกษา/หาคำปรึกษา
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือกที่เหมาะสมต่อปัญหาต่างๆ
จัดการอารมณ์และความเครียด	เน้นการจัดการอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ มีวิธีระบายออกได้เหมาะสม

## ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือประชาธิปไตย

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์	รู้/เข้าใจ หลักการประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยสำหรับตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักในความสำคัญของการรักษาและใช้สิทธิของตนเองในทางที่ถูกต้อง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	ยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	ตระหนักว่าประชาธิปไตยเริ่มที่ตนเอง ตนเองต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยในสังคม
สื่อสารและสร้าง สัมพันธภาพ	ชักชวน/รณรงค์/ปชส.สร้างความเข้าใจ/ปฏิเสธ/ ให้คำปรึกษา/หาคำปรึกษา/จัดการความขัดแย้ง
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือก ที่เหมาะสมต่อปัญหาต่างๆ
จัดการอารมณ์และ ความเครียด	ไม่เกิดปัญหาอารมณ์/จิตใจ อันจะนำไปสู่การใช้ อารมณ์และความรุนแรงในการแก้ปัญหา

## ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือต้านภัยยาเสพติด

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์	รู้/เข้าใจ ภัยอันตรายและความเสี่ยงต่อปัญหา สารเสพติด
คิดสร้างสรรค์	หาแนวทางในการป้องกันตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักว่าสารเสพติดเป็นภัยใกล้ตัว ต้องรู้เท่าทัน และหลีกเลี่ยง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	เข้าใจ/เห็นใจผู้ได้รับผลกระทบจากสารเสพติด
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง/ป้องกันตนเองและผู้อื่นจาก ปัญหาสารเสพติด
สื่อสารและสร้าง สัมพันธภาพ	เตือน/ปฏิเสธ/ให้คำปรึกษา/มีที่ปรึกษา
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือกที่เหมาะสม ต่อปัญหาต่างๆ
จัดการอารมณ์และ ความเครียด	ไม่เกิดปัญหาอารมณ์/จิตใจ อันจะนำไปสู่ การใช้สารเสพติด

## ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือคุณธรรมความเป็นไทย

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์	วิเคราะห์และประเมินผิดถูกของตนเอง และสังคมได้ตามความเป็นจริง
คิดสร้างสรรค์	มีแนวทางในการปรับตัว พัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
ตระหนักรู้ในตน	รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้/ มีเป้าหมายที่เป็นคุณค่าของชีวิต
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	ยอมรับนับถือและซาบซึ้งในความดี และคุณค่าของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	ภูมิใจในคุณค่าที่อยู่ภายในตนเอง ซาบซึ้ง/เห็นคุณค่า/ส่งเสริมคุณธรรม ความเป็นไทยในสังคม

## ลูกเสือคุณธรรมความเป็นไทย

### ระดับขั้นการเรียนรู้ด้านเจตคติ

ตระหนัก รับรู้ สนใจ → ตอบสนอง → ยอมรับ →  
สร้างค่านิยม → สร้างลักษณะนิสัยจากค่านิยม

### ระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

เข้าใจแนวคิด → เห็นคุณค่า → เชื่อว่าเป็นไปได้  
→ มองเห็นแนวทางปฏิบัติ → ลงมือทดสอบ  
→ พึ่งพอใจการทดสอบ → ฝึกปฏิบัติในชีวิตจริง  
→ ปฏิบัติจนเป็นนิสัย

## ทักษะชีวิต (life skills)

VS

## ทักษะการดำรงชีวิต (Living skills)

ทักษะชีวิต Life skills	ทักษะการดำรงชีวิต Living skills
หมายถึงความสามารถ ทางจิตสังคม อันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะ ในอันที่จะจัดการกับ ปัญหาอุปสรรค ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับ การปรับตัวในอนาคต	ทักษะที่ใช้ในกิจวัตร ประจำวัน ในเรื่องพื้นฐาน ของชีวิต มักเป็นทักษะ ทางกายภาพ เช่น การแต่งตัว การทำอาหาร การออกกำลังกาย การใช้ชีวิตในค่าย ฯลฯ การปรับตัวในอนาคต

เน้นทักษะชีวิต เด็กเป็นตัวตั้ง	เน้นทักษะการดำรงชีวิต วิชาเป็นตัวตั้ง
<p>ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์</p> <p>เข้าใจตนเอง เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น</p> <p>เห็นคุณค่าตนเอง รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม</p> <p>สื่อสารสร้างและรักษา สัมพันธ์ภาพ</p> <p>ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา</p> <p>จัดการอารมณ์จัดการความเครียด</p>	<p><b>กิจกรรมสัญลักษณ์</b> (ขบวนการลูกเสือ / ค่าปฏิญาณและกฎ / วินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย / ฟังและพัฒนาตนเองช่วยเหลือผู้อื่น/ทักษะทางลูกเสือ/ใช้ชีวิตกลางแจ้ง )</p> <p><b>กิจกรรมตามค่าปฏิญาณและกฎ 10 ข้อ</b> (มีเกียรติเชื่อถือได้ / จงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ / กระทำตนให้เป็นประโยชน์ / เป็นมิตรของทุกคน เป็นพี่น้องกับลูกเสือทั่วโลก/ สุภาพเรียบร้อย / เมตตา กรุณาต่อสัตว์ / เชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาและผู้นั่งดับบัญชา ด้วยความเคารพ / มีใจร่าเริง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก / มีเกียรติ / ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ)</p> <p><b>กิจกรรมโครงการ</b> สิ่งแวดล้อม ชุมชน ชนิตบ้านเมือง โลก กิจกรรมวิชาชีพ 10 กลุ่ม</p>

- ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต**
1. ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตร
  2. ศึกษาเอกสาร หลักสูตรลูกเสือไทยและต่างประเทศ งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
  3. กำหนดกรอบแนวทางพัฒนาหลักสูตร
  4. ประชุมเชิงปฏิบัติการ ยกร่าง “หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ”
  5. วิเคราะห์ปัญหาจริงของเด็กแต่ละวัย ที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ (สนทนากลุ่มกับครู ผู้ปกครองและนักพัฒนาเยาวชน)
  6. ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมเด็กและเยาวชน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้
  7. จัดทำหลักสูตร
  8. จัดทำแผนการจัดกิจกรรม และคู่มือครู
  9. ทดลองใช้คู่มือครู 1 ปีการศึกษา
  10. ประเมินหลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนา

## ตัวอย่าง การนำผลการเรียนรู้มา จัดทำแผนการจัดกิจกรรม ที่เน้นทักษะชีวิต

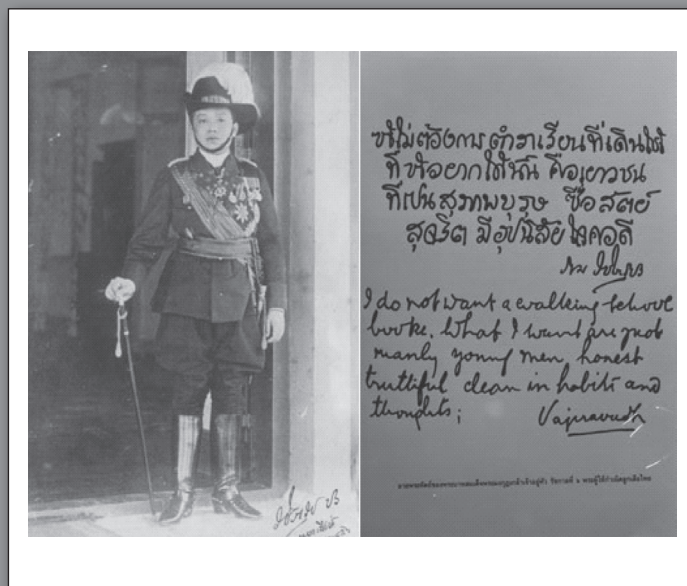
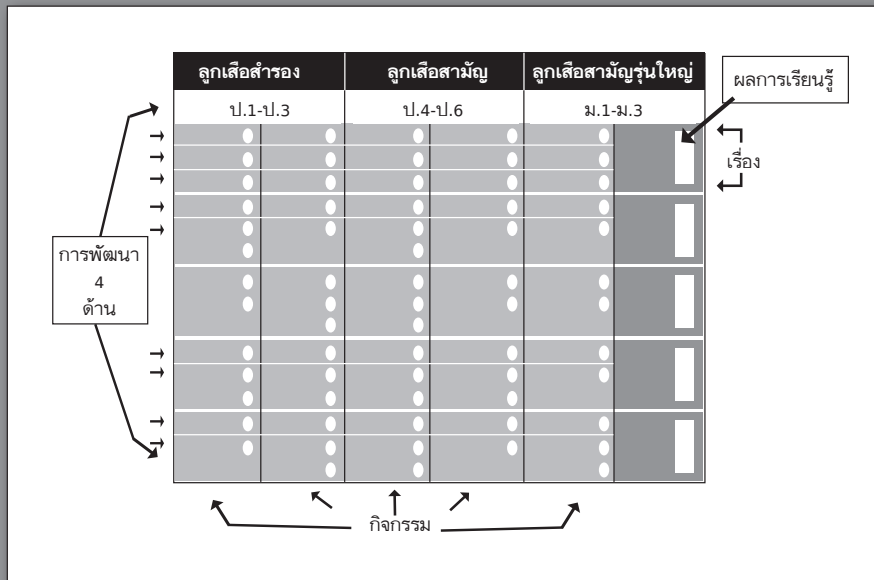
ด้าน	ผลการเรียนรู้
ร่างกายและสิ่งแวดล้อม	สาระการลูกเสือ / สุขภาพอนามัยดี / การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า / อนุรักษ์และร่วมแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / ความปลอดภัย (อุบัติเหตุและภัยสังคม)
สติปัญญา ค่านิยม และเจตคติ	การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ไขปัญหา รู้จักและเห็นคุณค่าตนเอง
จิตใจศีลธรรม และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	รักและศรัทธาสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ / ปฏิบัติตนตามวิถีไทย และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/มีคุณธรรม จริยธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต, มีวินัย, รับผิดชอบ, ประหยัด และกตัญญู) / มีทักษะการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร
สัมพันธ์ภาพกับชุมชน สังคม	มีจิตอาสา (รับผิดชอบและร่วมแก้ปัญหาสังคม รักและห่วงแหนสาธารณสมบัติของชุมชน/ชาติ)

**ด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม**

ผลการเรียนรู้	เหตุการณ์สำคัญ/ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงตามวัย		
	ลูกเสือสำรอง	ลูกเสือสามัญ	ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
มีสุขภาพอนามัยดี	พฤติกรรมการกินไม่ถูกต้อง เลือกกินแต่ของชอบ	พฤติกรรมการกินไม่ถูกต้อง กินตามกระแสนิยม	พฤติกรรมการกินไม่ถูกต้อง กินตามสะดวกและตามกระแสนิยม
	โรคอ้วน สมรรถนะทางกายต่ำกว่ามาตรฐาน	โรคอ้วน/ขาดการออกกำลังกาย/สมรรถนะทางกายต่ำกว่ามาตรฐาน	โรคอ้วน /ขาดน้ำหนัก
	รู้ไม่เท่าทันโฆษณา ลูกอมขนมขบเคี้ยว	รู้ไม่เท่าทันสื่อโฆษณา นำอัตลมะหมี่/อาหารสำเร็จรูป	รู้ไม่เท่าทันสื่อโฆษณา ผลัดกันซ์ความงาม อาหารเสริม
		ใช้สื่อ IT มากเกินไป เสี่ยงสายตา	ใช้สื่อ IT มากเกินไป เสี่ยงสายตา



วัย	กิจกรรม
ป. 1	อาหารดีมีคุณค่า ประโยชน์และคุณค่าของผัก
ป. 2	กินอาหารครบ 5 หมู่
ป. 3	ไม่กินอาหารที่ให้โทษแก่ร่างกาย เช่น ไม่สะอาด ใส่น้ำตาลมากเกินไป
ป. 4	เด็กไทยไม่กินหวาน (ตรวจสอบปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม)
ป. 5	สารพิษอาหารจากน้ำมันทอดซ้ำ และอาหารอื่นๆ
ป. 6	รู้ทันสื่อโฆษณา (น้ำอัดลม บะหมี่และอาหารสำเร็จรูปอื่น ขนมขบเคี้ยว)
ม. 1	เบื้องหลังภัยเด็ว (เรียนรู้วิถีสืบค้นถึงต้นตอ/ที่มาของอาหารที่อาจให้โทษ)
ม. 2	เด็กไทยกายสมารถ (ประเมินดัชนีมวลกายของตนเองและปรับพฤติกรรม)
ม. 3	รู้ทันสื่อโฆษณา (ยาลดน้ำหนัก อาหารเสริม ผลิตภัณฑ์ความงาม)



# แผนการฝึกอบรม เรื่อง กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต





## แผนการฝึกอบรม

# เรื่อง กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

**จุดประสงค์ :** เข้าใจรูปแบบการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมกับลูกเสือใน  
ความรับผิดชอบได้

### สาระสำคัญ :

รูปแบบการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนมีอยู่หลากหลาย เมื่อรวบรวมและจัดประเภทตามทักษะหรือความสามารถที่ต้องใช้ในการทำกิจกรรม อาจแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

- 1) การแสดงออก
- 2) การรายงาน
- 3) การวิเคราะห์และการประเมิน
- 4) เกมและการแข่งขัน
- 5) การบำเพ็ญประโยชน์

### สื่อ / อุปกรณ์ :

1. ใบกิจกรรม 1 และ 2
2. Power Point เรื่อง กิจกรรมลูกเสือเน้นทักษะชีวิต





## ใบกิจกรรม 1

### เรื่อง กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

แบ่งกลุ่ม 3 - 4 คน ร่วมกันวิเคราะห์ แผนการจัดกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมาย และส่งตัวแทนรายงาน ในประเด็นต่อไปนี้

1. กิจกรรมนี้เป็นการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนประเภทใด
2. กิจกรรมนี้ใช้วิธีการของลูกเสือหรือไม่ เพราะอะไร
3. กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตองค์ประกอบใดบ้าง

(ใช้เวลา 10 นาที)

### ประเภทของกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

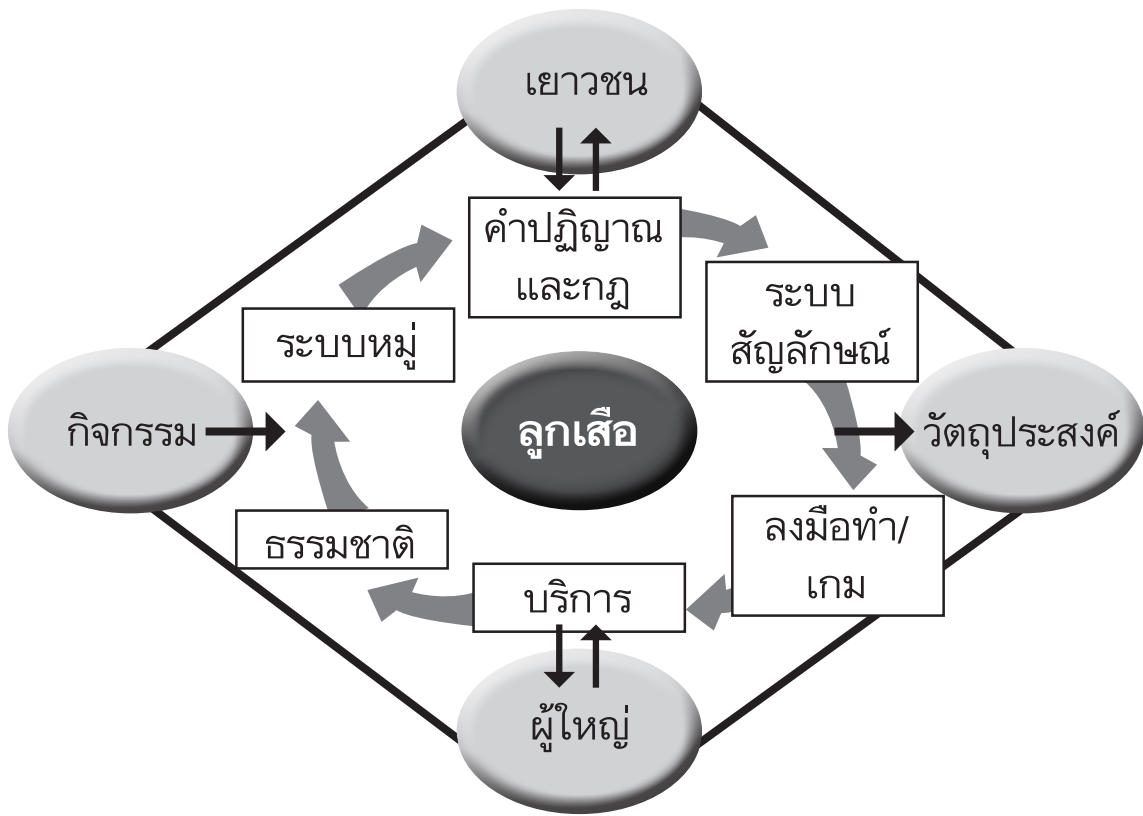
จัดประเภทตามทักษะ / ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม 5 ประเภท

1. การแสดงออก : ละคร ดนตรี ศิลปะ โต้วาที เล่านิทาน ฯลฯ
2. การรายงาน : สอดแนม สำนวณ สัมภาษณ์ สื่อข่าว แผนที่ นิทรรศการ
3. การวิเคราะห์และการประเมิน : เปรียบเทียบคุณค่า ประเมินความเสี่ยง แผนที่ความคิด ฯลฯ
4. เกมและการแข่งขัน : กิจกรรมที่มีกฎ กติกา ขั้นตอนที่ให้ข้อคิด การแข่งขันตอบปัญหาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ฯลฯ
5. การบำเพ็ญประโยชน์ : กิจกรรมที่ฝึกความเสียสละ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการกุศล การซ่อมของเล่นให้น้อง การดูแลทำความสะอาดสถานที่ ฯลฯ

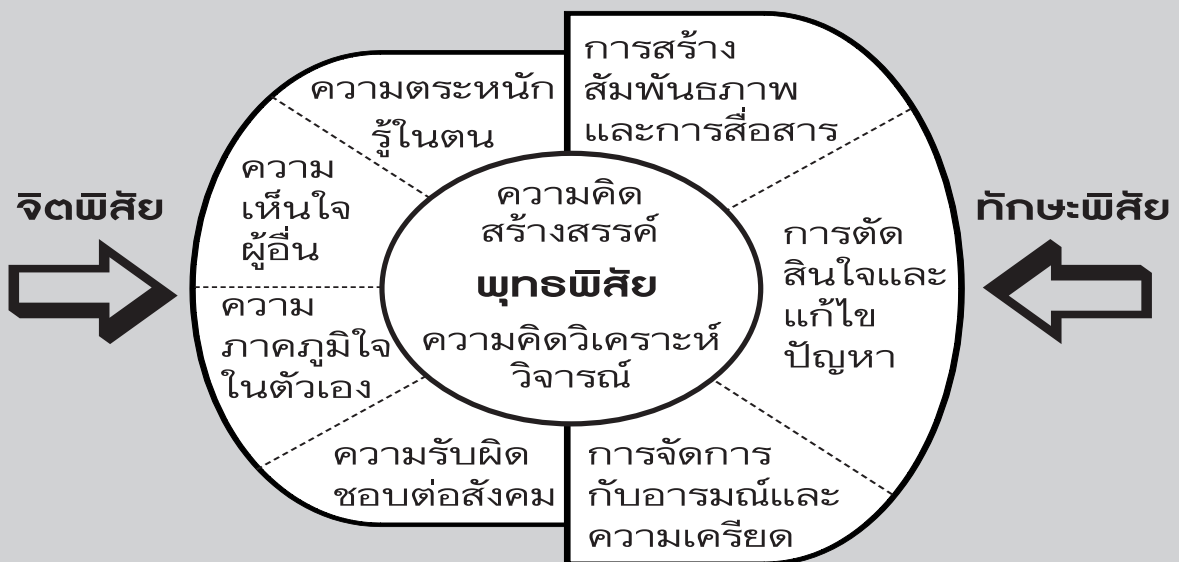




### วิธีการลูกเสือ 8 องค์ประกอบ



### องค์ประกอบทักษะชีวิต







## ใบกิจกรรม 2

### เรื่อง กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

กลุ่มเดิม ร่วมกันปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ให้เป็นกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต และส่งตัวแทนรายงาน โดยระบุด้วยว่า

1. กิจกรรมนี้เป็นการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนประเภทใด
2. กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตองค์ประกอบใดบ้าง

(ใช้เวลา 10 นาที)

## แผนการจัดกิจกรรม

### เรื่อง คำปฏิญาณ กฏ และคติพจน์ ลูกเสือสำรอง ป.3

**จุดประสงค์ :** ท่องและปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฏ และคติพจน์ของลูกเสือสำรองได้

**กิจกรรม :**

1. ผู้กำกับให้ลูกเสือดูแผนภูมิ และอธิบายความหมายของคำปฏิญาณ กฏ และคติพจน์ของลูกเสือสำรอง
2. ผู้กำกับให้ลูกเสือแต่ละหมู่ไปบำเพ็ญประโยชน์ และฝึกฝนตนเองตามคำปฏิญาณ กฏ และคติพจน์ของลูกเสือสำรองอยู่เสมอ
3. ผู้กำกับเล่าเรื่องสั้นที่เป็นคติ





## แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง คำปฏิญาณและกฎ ลูกเสือสามัญ ป.6

**จุดประสงค์ :** บอกความหมาย ปฏิบัติตาม และท่องคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญได้

**กิจกรรม :**

1. ให้ลูกเสือท่องคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ
2. ผู้กำกับอธิบายความหมาย
3. แบ่งหมู่ทำรายงานเกี่ยวกับความเข้าใจในการปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณ และกฎ ของลูกเสือสามัญ  
นัดหมายให้แต่ละหมู่รายงานในคาบต่อไป

## แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง คำปฏิญาณและกฎ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ม.3

**จุดประสงค์ :** ท่องคำปฏิญาณและกฎลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ บอกสิ่งที่ลูกเสือต้องปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎ รวมทั้งนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

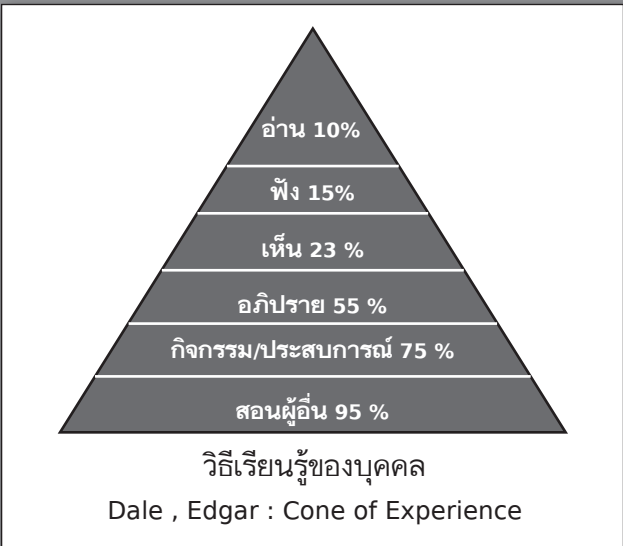
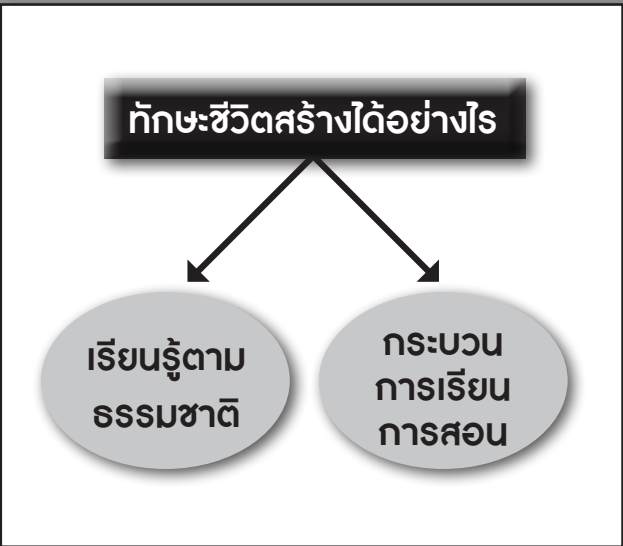
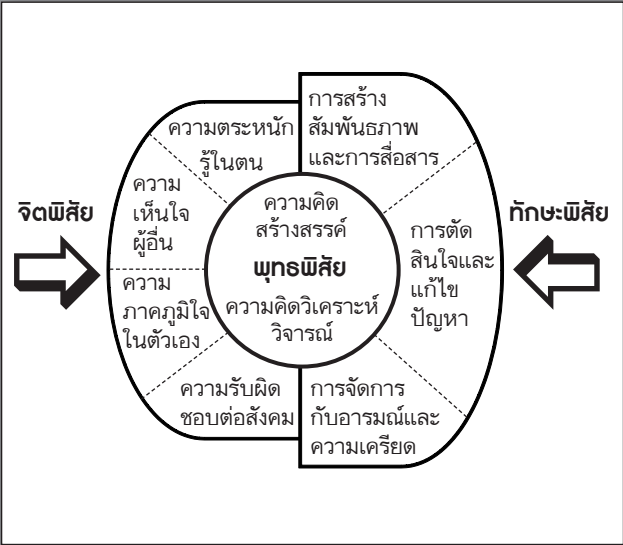
**กิจกรรม :**

1. ให้ลูกเสือท่องคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
2. ผู้กำกับลูกเสือแจกใบความรู้ความหมายของคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ และฉายวีซีดีให้ชม  
ลูกเสือจดบันทึกความหมาย สิ่งที่ต้องนำไปปฏิบัติ และวิธีการปฏิบัติ
3. ผู้กำกับสรุปเรื่องการนำคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง

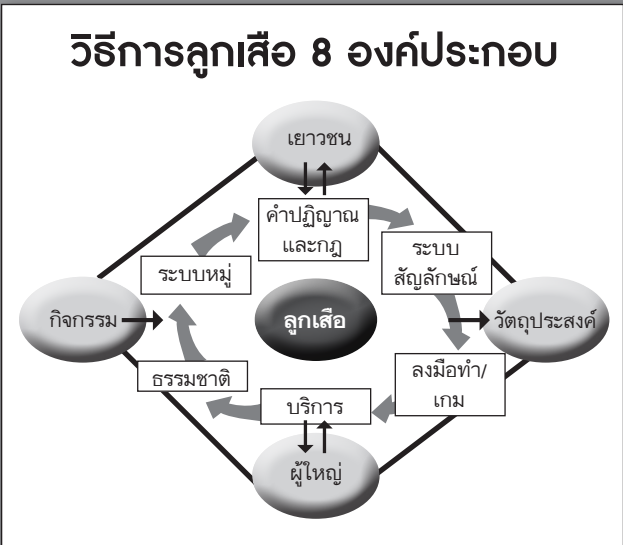


# : POWER POINT

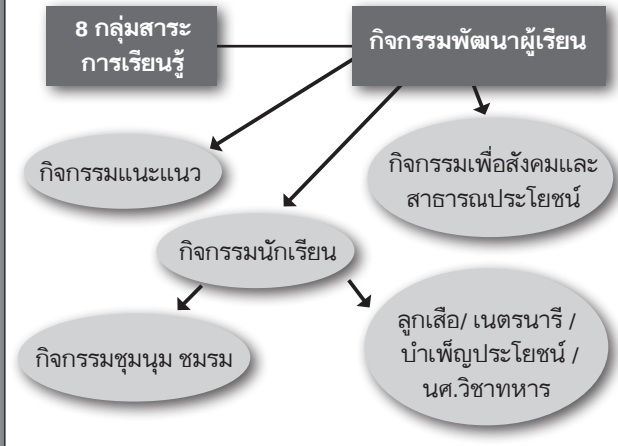
## กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต



- ## การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- สร้างความรู้ (Construction) กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
  - ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กิจกรรมต้องส่งเสริม
  - ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและแหล่งความรู้ที่หลากหลายเป็นกระบวนการ (Process Learning)
  - มีส่วนร่วม (Physical Participation) มีส่วนร่วมด้านร่างกาย ลงมือกระทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ
  - มีการประยุกต์ใช้ (Application)



## การสอนทักษะชีวิต



## วิธีการลูกเสือสร้างทักษะชีวิตได้อย่างไร

องค์ประกอบ	กิจกรรม
คติวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์	อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต้องคิดวิเคราะห์/ สังเคราะห์ ตลอดเวลา จัดกิจกรรมให้คิดนอกกรอบ งานศิลป์ การแสดง งานฝีมือ ฯลฯ
ตระหนักรู้ในตน เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากภายในตัวเด็ก เป็นผลจาก ปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิด ความเชื่อในกลุ่ม ได้ทำ ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ผูกที่จะยอมรับและเคารพในสิทธิ และความคิดเห็นของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	การยอมรับจากเพื่อน ทำชิ้นงานสำเร็จ คำชมเชยจากเพื่อน และผู้ใหญ่ การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีความ และความรับผิดชอบของตนเองและส่วนรวมมากขึ้น
สื่อสารและสร้าง สัมพันธ์ภาพ	ประสบการณ์ ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม การทำงานร่วมกัน
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	การเรียนรู้และการฝึกฝน
จัดการอารมณ์และ ความเครียด	

## ประเภทของกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

จัดประเภทตามทักษะ/ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม 5 ประเภท

1. การแสดงออก : ละคร ดนตรี ศิลปะ ใต้วาที่ เล่านิทาน ฯลฯ
2. การรายงาน : สอดแนม สำรวจ สัมภาษณ์ สื่อข่าว แผนที่ นิทรรศการ
3. การวิเคราะห์และการประเมิน : เปรียบเทียบคุณค่า ประเมิน ความเสี่ยง แผนที่ความคิด ฯลฯ
4. เกมและการแข่งขัน : กิจกรรมที่มีกฎ กติกา ขั้นตอนที่ให้ข้อคิด การแข่งขันตอบปัญหาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ฯลฯ
5. การบำเพ็ญประโยชน์ : กิจกรรมที่ฝึกความเสียสละ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการกุศล การซ่อมของเล่นให้น้อง การดูแลทำความสะอาดสถานที่ ฯลฯ

## แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง นาวิกฤต ลูกเสือสำรอง ป.1

**จุดประสงค์:** ตระหนักและรู้เท่าทันเหตุการณ์ที่อาจนำไปสู่อันตราย มีวิธีป้องกันและหาทางออกจากเหตุการณ์เหล่านั้นได้อย่างปลอดภัย

**กิจกรรม:**

1. ตั้งคำถามว่า “จะทำอย่างไรถ้าคนแปลกหน้าชวนซื้อถั่วไปเที่ยว”
2. ลูกเสือแสดงบทบาทสมมติ 2 รอบ ผู้กำกับเป็นคนแปลกหน้าชวนเด็กซื้อถั่ว  
รอบแรก ลูกเสือตามขึ้นรถตู้ไป  
รอบสอง รีบปฏิเสธแล้ววิ่งไปหาครู
3. ชวนคิด ข้อดี / ข้อเสีย ของแต่ละวิธี
4. ให้ลูกเสือเลือกจะทำแบบไหน
5. ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปวิธีแก้ไขเมื่อเจอเหตุการณ์เฉพาะหน้า
6. ชวนคิดว่า มีเหตุการณ์ได้อีกบ้างที่ลูกเสือควรระวัง (เช่น คนแปลกหน้าถามทางและขอให้ขึ้นรถไปด้วย คนแปลกหน้าให้ขนมกิน คนรู้จักชวนเข้าไปคนเดียวตามลำพังในที่ลับตา สัมผัสที่ให้ความรู้สึกที่ไม่ดี ฯลฯ)

## แผน 1 นาวิกฤต ลูกเสือสำรอง ป.1

การแสดงออก การรายงาน การวิเคราะห์

ลงมือทำ/เกม

คติวิเคราะห์/คิดสร้างสรรค์  
ตระหนักรู้ในตน  
การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา

## แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง คุยกันฉันท์เพื่อน ลูกเสือสำรอง ป.2

**จุดประสงค์ :** ตระหนักในการสื่อสารที่อาจทำให้เข้าใจผิด

**กิจกรรม:**

1. ลูกเสือยืนเข้าแถวตอนตามหมู่ ห่างกันคนละ 1 ก้าว
2. ผู้กำกับกระซิบข้อความข้างหูผู้อยู่หัวแถว คนละ 1 ข้อความที่มีความยาวพอกันให้จำไว้
3. จับเวลา ให้แต่ละหมู่กระซิบต่อๆ กัน จนถึงคนสุดท้าย ห้ามถามกัน หมู่ใดเสร็จก่อนให้ยกมือ
4. ตรวจสอบ โดยให้หัวแถวและหางแถวของแต่ละหมู่ออกมาบอกว่าพูดว่าอะไร และได้ยินว่าอะไร
5. แข่งขันรอบสอง โดยเปลี่ยนประโยคคำพูดใหม่ คราวนี้ให้ถามกันได้ ถ้าได้ยินไม่ชัด ทำการตรวจสอบเช่นเดิม
6. ชวนคิดว่า ทำไมรอบแรกจึงเป็นเช่นนั้น และทำไมรอบสองจึงบอกได้ถูกต้อง
7. ผู้กำกับสรุปว่า ในการพูดคุยกันต้องใช้คำพูดที่ชัดเจนและซักถามกันได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
8. ให้ลูกเสือช่วยกันยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงในชีวิตที่เคยเข้าใจผิดจากการสื่อสาร

## แผน 2 คุยกันฉันท์เพื่อน ลูกเสือสำรอง ป.2

เกมและการแข่งขัน

ลงมือทำ/เกม

ตระหนักรู้ในตนในเรื่อง  
ความสำคัญของการสื่อสาร  
กีดวิเคราะห์

## แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง โรงเรียนของฉัน ลูกเสือสำรอง ป.2

**จุดประสงค์ :** รักและหวงแหนสาธารณสมบัติของโรงเรียน รู้วิธีบำรุงรักษา  
กิจกรรม:

**คาบที่ 1**

1. มอบหมายให้แต่ละหมู่ร่วมกันสำรวจโต๊ะ เก้าอี้ และฝาผนังห้องเรียน และรายงานในกองลูกเสือ
2. แต่ละหมู่วางแผนร่วมกันในการทำความสะอาด
3. นัดหมายกันจัดเตรียมอุปกรณ์มาทำความสะอาดในคาบต่อไป

**คาบที่ 2**

4. แต่ละหมู่ทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ และฝาผนังห้องเรียน
5. ถามความรู้สึกต่อกิจกรรมที่ได้ทำ และถ้าต้องการให้ห้องเรียนสวยแบบนี้ตลอดไป ลูกเสือคิดว่าจะทำอย่างไร
6. ลูกเสือร่วมกันวางแผนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ทุกห้องเรียนใช้โต๊ะ เก้าอี้ ด้วยความระมัดระวัง ไม่ทำสกปรกเลอะเทอะ เมื่อพบเห็นของชำรุดหักพังควรแจ้งครู หรือนักการภารโรงทันที

## แผน 3 โรงเรียนของฉัน ลูกเสือสำรอง ป.3

การสำรวจ การบำเพ็ญประโยชน์

ธรรมชาติ บริการ ลงมือทำ/เกม

ตระหนักรู้ในตนในเรื่องรักและหวงแหน  
สาธารณสมบัติ ความรับผิดชอบต่อสังคม  
การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา  
กีดวิเคราะห์/กีดสร้างสรรค์

## แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง รู้แล้วป้องกันได้ ลูกเสือสำรอง ป.3

**จุดประสงค์ :** ตระหนักและมีความรู้เกี่ยวกับโรคต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว รู้วิธีป้องกันและปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง

**กิจกรรม:**

1. อ่านบัตรคำ “สถานการณ์สุขภาพ” ทีละใบ ให้ลูกเสือช่วยกันโหวตว่าเป็นเรื่องที่ลูกเสือสามารถ “ป้องกันได้” หรือ “ป้องกันไม่ได้” แล้วแยกบัตรคำออกเป็น 2 ประเภท
2. อ่านบัตรคำในกลุ่มที่ “ป้องกันได้” ทีละใบ ให้ลูกเสือช่วยกันคิดว่าจะมีวิธีป้องกันได้อย่างไร

**บัตรคำ**

น้ำท่วมบ้าน / เล่นกับแมว แมวข่วนหน้า / วิ่งลงบันไดแล้วพลัดตก / แผ่นดินไหว โทงโลก้า บ้าน / ใช้มือเปียกๆ กดสวิตช์ไฟฟ้า / เพื่อนเป็นหวัดจามใส่หน้า / ถูกรถชนขณะวิ่งข้ามถนน / น้ำร้อนลวกมือ / ปอกผลไม้ด้วยมีดปลายแหลม / เล่นกับเพื่อนที่เป็นตาแดง / ท้องเสียเพราะกินอาหารที่แมลงวันตอม / ฟ้าผ่าหลังบ้าน

## แผน 4 รู้แล้วป้องกันได้ ลูกเสือสำรอง ป.3

การวิเคราะห์และการประเมิน

ลงมือทำ/เกม

ตระหนักรู้ในตนว่าโรคป้องกันได้  
กีดวิเคราะห์/กีดสร้างสรรค์

## แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง ประหยัดไฟฟ้า ลูกเสือสำรอง ป.3

**จุดประสงค์ :** ตระหนักถึงการประหยัดไฟฟ้า และรู้วิธีใช้ไฟฟ้าอย่างคุ้มค่าและประหยัด

**กิจกรรม:**

1. ลูกเสือสำรวจบ้านตนเอง ใน 3 เดือนที่ผ่านมา เสียค่าไฟฟ้าเดือนละเท่าไร และมีอุปกรณ์ไฟฟ้าอะไรบ้าง
2. คุยแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม แล้วเลือกบ้านของสมาชิกที่เสียค่าไฟฟ้ามากที่สุด และน้อยที่สุดมารายงานในกองลูกเสือ
3. ชวนคิดว่า
  - 3.1 เราต้องเสียค่าไฟฟ้าสูง เพราะอะไร
  - 3.2 ถ้าเราเสียค่าไฟฟ้าน้อยลง เงินที่เหลือเราจะเอาไปทำอะไรได้บ้าง
  - 3.3 ช่วยกันคิดว่า เราจะมามีวิธีใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด และคุ้มค่าได้อย่างไร
4. ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุป และผู้กำกับช่วยเพิ่มเติมวิธี ใช้ไฟฟ้าอย่างคุ้มค่า และประหยัด

## แผน 5 ประหยัดไฟฟ้า ลูกเสือสำรอง ป.3

การรายงาน การวิเคราะห์และประเมิน

ธรรมชาติ ลงมือทำ/เกม

ตระหนักรู้ในตนในเรื่องประหยัดไฟฟ้า  
กิดวิเคราะห์/กิดสร้างสรรค์

## ใบกิจกรรม 1

แบ่งกลุ่ม 3 - 4 คน ร่วมกันวิเคราะห์แผน  
การจัดกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และส่งตัวแทน  
รายงาน ในประเด็นต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนประเภทใด
2. ใช้วิธีการลูกเสือหรือไม่ เพราะอะไร
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต องค์กรประกอบ  
ใดบ้าง

(เวลา 10 นาที)

## ใบกิจกรรม 2

กลุ่มเดิม ร่วมกันปรับปรุงแผนการจัด  
กิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ให้เป็นกิจกรรมลูกเสือ  
ที่เน้นทักษะชีวิต และส่งตัวแทนรายงาน โดยระบุ  
ด้วยว่า

1. กิจกรรมนี้เป็นการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน  
ประเภทใด
2. กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต  
องค์กรประกอบใดบ้าง

(เวลา 10 นาที)

## แผนการสอนเรื่องคำปฏิญาณ กฎและคติพจน์ ลูกเสือสำรอง

**จุดประสงค์:** ท่อง และปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ของ  
ลูกเสือสำรองได้

**กิจกรรม:**

1. ผู้กำกับให้ลูกเสือดูแผนภูมิ และอธิบายความหมายของคำปฏิญาณ  
กฎ และคติพจน์ของลูกเสือสำรอง
2. ผู้กำกับให้ลูกเสือแต่ละหมู่ไปป่าเพื่อประโยชน์ และฝึกฝนตนเอง  
ตามคำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ ของลูกเสือสำรองอยู่เสมอ
3. ผู้กำกับเล่าเรื่องสั้นที่เป็นคติ

## แผนการเรียนรู้เรื่องคำปฏิญาณ และกฎ ลูกเสือสามัญ ป.6

**จุดประสงค์:** บอกความหมาย ปฏิบัติตาม และท่องคำปฏิญาณและกฎ  
ของลูกเสือสามัญได้

**กิจกรรม:**

1. ให้ลูกเสือท่องคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ
2. ผู้กำกับอธิบายความหมาย
3. แบ่งหมู่ทำรายงานเกี่ยวกับความเข้าใจในการปฏิบัติตนตามคำ  
ปฏิญาณ และกฎ ของลูกเสือสามัญ นัดหมายให้แต่ละหมู่รายงานใน  
คาบต่อไป

## แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง คำปฏิญาณ และกฎ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ม.3

**จุดประสงค์:** ท่องคำปฏิญาณและกฎลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ กำหนดสิ่ง  
ที่ลูกเสือต้องปฏิบัติตามและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

**กิจกรรม:**

1. ให้ลูกเสือท่องคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
2. ผู้กำกับลูกเสือแจกใบความรู้ความหมายของคำปฏิญาณและกฎ  
ของลูกเสือ และฉายวีซีดีให้ชม ลูกเสือจดบันทึกความหมาย  
วิธีการปฏิบัติ และสิ่งที่ต้องนำไปปฏิบัติ
3. ผู้กำกับสรุปเรื่องการนำคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือไปใช้ในชีวิต  
ประจำวันอย่างถูกต้อง

# แผนการฝึกอบรม เรื่อง การสอนแบบจุดภาค





# แผนการฝึกอบรม

## เรื่อง การสอนแบบจุลภาค

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตได้

**สาระสำคัญ :**

การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเตรียมการทดลองสอนแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต และการมีประสบการณ์ตรงทั้งฐานะผู้เรียนและผู้สอนในกลุ่มย่อย ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตในโรงเรียนได้

**สื่อ / อุปกรณ์ :**

1. ใบกิจกรรม “การสอนแบบจุลภาค”
2. ใบความรู้ เรื่อง “แนวทางประเมินการสอน”







## ใบกิจกรรม

### เรื่อง “การสอนแบบจุลภาค”

1. แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่มตามประเภทลูกเสือที่ตนเองรับผิดชอบ แยกห้องเพื่อเตรียมฝึก
2. แต่ละห้องแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม
3. ให้แต่ละกลุ่มย่อย เตรียมการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต กลุ่มละ 1 แผน ไม่ซ้ำประเภทกัน
4. แต่ละกลุ่มจัดกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดในแผนฯ กลุ่มอื่นที่เหลือจะเป็น ลูกเสือที่เข้าร่วมกิจกรรมและเป็นผู้ประเมิน ใช้เวลาจัดกิจกรรมกลุ่มละ 30 นาที ประเมินและวิจารณ์กลุ่มละ 15 นาที รวมเป็น 45 นาที

#### ขั้นตอนการประเมิน

1. กลุ่มฝึกประเมินตนเอง
2. สมาชิกกลุ่มอื่นร่วมประเมิน และเสนอแนะเพิ่มเติม
3. วิทยากรประเมิน เพิ่มเติม และสรุป





## ใบความรู้

### เรื่อง “แนวทางประเมินการสอน” (แผนการสอนเรื่อง “การสอนแบบจุลภาค”)

#### หลักทั่วไปของการวิจารณ์

1. ชื่นชมส่วนที่ดี
2. บอกส่วนที่บกพร่องและเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไข
3. ให้กำลังใจ

#### แนวทางการประเมิน

1. บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่
2. ใช้วิธีการลูกเสือหรือไม่
3. กิจกรรมในแผนฯ มีความเป็นไปได้เพียงใดที่จะนำไปสอนจริงในโรงเรียน
4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ 15 แผน สำหรับการทดลองสอน

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง	ลูกเสือ	ชั้น
1. นาฬิกาฤๅติ	สำรอง	ป.1
2. คู่ยกกันฉันทเพื่อน	สำรอง	ป.2
3. โรงเรียนของฉัน	สำรอง	ป.2
4. รู้แล้วป้องกันได้	สำรอง	ป.3
5. ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด	สำรอง	ป.3
6. เด็กไทยไม่กินหวาน	สามัญ	ป.4
7. ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี	สามัญ	ป.4
8. คิดเชิงบวก	สามัญ	ป.5
9. เข้าใจเพื่อนด้วยภาษากาย	สามัญ	ป.6
10. โรงเรียนปลอดภัย	สามัญ	ป.6
11. ความรุนแรง	สามัญรุ่นใหญ่	ม.2
12. สวนสวยด้วยวัสดุเหลือใช้	สามัญรุ่นใหญ่	ม.2
13. เรื่องเล่าเร้าพลัง	สามัญรุ่นใหญ่	ม.3
14. สุภาพบุรุษและสุภาพสตรีในดวงใจ	สามัญรุ่นใหญ่	ม.3
15. สัมพันธภาพชาย-หญิง	สามัญรุ่นใหญ่	ม.3





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง นาทีวิกฤต ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เวลา 1 คาบ ( 1 ชั่วโมง )

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือตระหนักและรู้เท่าทันสถานการณ์ที่อาจเกิดอันตราย รวมทั้งรู้วิธีป้องกัน

### สาระสำคัญ :

ความสามารถในการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่อาจเกิดอันตราย และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัย

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ทำแกรนด์ฮาวส์
- สวดมนต์
- เพลง / เกม
- ชักธงขึ้น
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. ผู้กำกับนำสนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ลูกเสือพบปะกับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่รู้จัก
2. ผู้กำกับตั้งคำถามว่า “จะทำอย่างไรถ้าคนแปลกหน้าชวนขึ้นรถตู้ไปเที่ยว”
3. ให้ลูกเสือแสดงบทบาทสมมติ 2 รอบ โดยผู้กำกับหาบุคคลอื่นมาแสดงเป็นคนแปลกหน้าชวนลูกเสือขึ้นรถตู้
  - รอบแรก ให้ลูกเสือตามขึ้นรถไป
  - รอบสอง ให้ลูกเสือปฏิเสธและรีบวิ่งไปหาครู/ผู้ปกครอง
4. ผู้กำกับชวนหมู่คิด ข้อดี/ข้อเสียของบทบาทสมมติทั้งสองรอบ และสรุปว่าลูกเสือควรทำอย่างไร
5. ผู้กำกับสรุปวิธีแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า เสริมสร้างความตระหนักด้วยการชวนคิดว่า มีสถานการณ์อะไรอีกบ้างที่ลูกเสือคิดว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวและอาจเกิดอันตราย ต้องระวังตัวอยู่เสมอ (เช่นคนแปลกหน้าถามทางและขอให้ขึ้นรถไปด้วย คนแปลกหน้าให้ขนมกิน คนรู้จักชวนเข้าไปคนเดียวตามลำพังในที่ลับตา สัมผัสที่ให้ความรู้สึกที่ไม่ดี ฯลฯ)

### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- แกรนด์ฮาวส์
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





## แผนการจัดการวรรณคดี เรื่อง คุยกันฉันทเพ็ญ ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เวลา 1 คาบ ( 1 ชั่วโมง )

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือเกิดความตระหนักในการสื่อสารที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

### สาระสำคัญ :

การพูดคุยที่จะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันจะต้องมีความชัดเจนในข้อความที่พูดคุย และมีการซักถามกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟังสามารถตรวจสอบความเข้าใจกันได้

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ทำเกรนตส์ฮาวส์
- ซักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลงสวัสดี

**“ฉันทและเธอเจอกัน แทนทุกวันเลยเชียย  
เมื่อพวกเราเจอกัน ได้สมานไมตรี  
ยิ้มให้กันทีไร สุขฤทัยปรมปรีย์  
ได้พูดจาพาทิ สวัสดิ์เพ็ญเออย”**

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. ผู้กำกับนำสนทนาเรื่อง ประโยชน์ของการสื่อสารจากเนื้อเพลงสวัสดี
2. ให้ลูกเสือเข้าแถวตอนตามหมู่ ห่างกันคนละ 1 ก้าว
3. ผู้กำกับบอกกติกาการแข่งขันว่ามี 2 รอบ รอบแรก ให้ลูกเสือฟังสิ่งที่เพื่อนกระซิบโดยไม่ต้องถามและบอกต่อเพื่อนคนถัดไป
4. ผู้กำกับกระซิบข้อความข้างหูหัวแถวคนละ 1 ข้อความ (เช่น กินข้าวกับน้ำพริกปลาหู และผักลวก ราดกะทิ ไปดูหนังเรื่องสามเกลอผจญทะเล มะละกอหวานกิโลละสามสิบบาท ตาอินกะตานาหาปลา ไม่ได้เลย เป็นต้น)
5. ให้แต่ละหมู่กระซิบต่อกัน จนถึงคนสุดท้าย หมู่ใดเสร็จก่อนให้ยกมือขึ้น
6. ตรวจสอบ โดยให้คนสุดท้ายพูดประโยคที่ยิน และผู้กำกับเฉลย
7. ผู้กำกับบอกกติการอบที่สองว่า ให้ฟังโดยถามข้อสงสัยได้
8. แข่งขันรอบที่สอง โดยเปลี่ยนประโยคคำพูดใหม่





9. ตรวจสอบ โดยให้คนสุดท้ายพูดประโยคที่ได้ยิน และผู้กำกับเฉลย
10. ผู้กำกับตั้งคำถามว่า ทำไมรอบแรกจึงเป็นเช่นนั้น และทำไมรอบที่สองจึงบอกได้ถูกต้อง
11. ผู้กำกับสรุปว่า ในการพูดคุยกันต้องใช้คำพูดที่ชัดเจน และซักถามกันได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
12. ให้ลูกเสือช่วยกันยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงในชีวิตที่เคยเข้าใจผิดจากการสื่อสาร เพื่อเตือนให้ระมัดระวังในการใช้คำพูดไม่ให้เกิดข้อขัดแย้ง
13. ผู้กำกับนำร้องเพลงสวัสดีอีกครั้ง

### พิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจสอบเครื่องแต่งกาย
- แกรนด์ฮาวส์
- ซักธงลง, เลิก





## แผนการจัดการธรรมลูกเสือ เรื่อง โรงเรียนของฉัน ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เวลา 2 คาบ (คาบละ 1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือเกิดความตระหนักในการรักและหวงแหนสาธารณสมบัติของโรงเรียน และรู้วิธีบำรุงรักษา

### สาระสำคัญ :

สาธารณสมบัติของโรงเรียนเป็นสิ่งที่นักเรียนทุกคนใช้ร่วมกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดูแล รักษา และปกป้องสาธารณสมบัติของโรงเรียนให้สะอาดและมีสภาพที่ใช้งานได้

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ทำแกรนด์ฮาวส์
- สวดมนต์
- เพลง / เกม
- ชักธงขึ้น
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก

### กิจกรรม :

#### คาบที่ 1 (40 นาที)

1. ให้ลูกเสือแต่ละหมู่สำรวจโต๊ะ เก้าอี้ พื้นและผนังในห้องเรียนของตนเองที่มีรอยขีดข่วน รอยปากกา
2. แต่ละหมู่รายงานในกอง
3. ผู้กำกับนำสนทนาถึงความรู้สึกของลูกเสือต่อสิ่งที่ได้พบเห็นจากการสำรวจ และแนะนำวิธีการทำความสะอาดบางวิธี เช่น การทำความสะอาดคราบสีเมจิ
4. ร่วมกันวางแผนทำความสะอาดสิ่งที่สำรวจของแต่ละหมู่
5. มอบหมายให้ลูกเสือจัดเตรียมอุปกรณ์ทำความสะอาดมาทำความสะอาดในคาบต่อไป

#### คาบที่ 2 (40 นาที)

1. แต่ละหมู่ทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ พื้นและผนังในห้องเรียน
2. ถามความรู้สึกของลูกเสือที่ช่วยกันทำให้ห้องเรียนสะอาดสวยงาม
3. ลูกเสือร่วมกันวางแผนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกห้องเรียนใช้โต๊ะ เก้าอี้ พื้นและผนังในห้องเรียนด้วยความระมัดระวังไม่ทำสกปรกเลอะเทอะ (เช่น การเขียนข้อความ เขียนแผ่นป้าย คำขวัญเชิญชวนให้รักษาความสะอาดติดในบริเวณโรงเรียนที่เหมาะสม ถ้าเวลาไม่พอ อาจให้มาติดป้ายวันถัดไปได้) และเมื่อพบเห็นของชำรุดหักพังควรแจ้งครูหรือนักการภารโรงทันที

### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- แกรนด์ฮาวส์
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง รู้แล้วป้องกันได้ ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เวลา 1 คาบ ( 1 ชั่วโมง )

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือตระหนักและมีความรู้เกี่ยวกับโรคและการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นได้บ่อยๆ รู้วิธีป้องกัน และปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง

### สาระสำคัญ :

โรคและการบาดเจ็บเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งบางครั้งเราไม่รู้ว่าการกระทำบางอย่างอาจทำให้เกิดการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บได้ เช่น เล่นกับแมว แมวข่วนหน้า ไอจามลดกันขณะเป็นหวัด 2009 เล่นกับเพื่อนที่เป็นตาแดง ใช้มือเปียกกดสวิทช์ไฟ ใช้มีดปลายแหลมปอกผลไม้ ปีนต้นไม้แล้วกิ่งไม้หัก เป็นต้น จึงควรเรียนรู้วิธีป้องกันและปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง

### สื่อ / อุปกรณ์ :

1. บัตรคำ “สถานการณ์สุขภาพ” 1 ชุด (มีบัตรคำ 12 ใบ)
2. อุปกรณ์ป้องกัน เช่น หน้ากากอนามัย

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ทำแกรนด์ฮาวส์
- สวดมนต์
- เพลง / เกม
- ชักธงขึ้น
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. ผู้กำกับอ่านบัตรคำ “สถานการณ์สุขภาพ” ทีละใบ ให้ลูกเสือโหวตว่าเป็นเรื่องที่ลูกเสือสามารถป้องกันได้ หรือป้องกันไม่ได้ แล้วแยกออกเป็น 2 ประเภท (ป้องกันได้ หรือป้องกันไม่ได้)
2. ผู้กำกับนำบัตรคำในกลุ่มที่ป้องกันได้มาอ่านทีละใบ ให้แต่ละหมู่ช่วยกันคิดว่า จะมีวิธีป้องกันได้อย่างไร
3. ผู้กำกับสรุปวิธีป้องกันตัวเองให้ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บและการบาดเจ็บต่างๆ

### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- แกรนด์ฮาวส์
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก







บัตรคำ “สถานการณ์สุขภาพ”

น้ำท่วมบ้าน

เล่นกับแมว แมวซ่อนหน้า

วิ่งลงบันได แล้วพลัดตก

แผ่นดินไหวในจังหวัด

ใช้มือเปียกๆ กดสวิทช์ไฟฟ้า

เจอคนเป็นหวัด ไอ จาม





ถูกรถชนขณะวิ่งข้ามถนน

น้ำร้อนลวกมือ

ปกกผลไม้มีดบาดมือ

เพื่อนในห้องเรียนเป็นตาแดง

ท้องเสียจากการทานอาหาร  
ที่แม่ลงวันตอม

เล่นกลางฝนโดนฟ้าผ่า





## แผนการจัดการกรรมลูกเสือ เรื่อง ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เวลา 1 คาบ ( 1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือเกิดความตระหนักถึงการประหยัดไฟฟ้า รู้วิธีใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและคุ้มค่า

### สาระสำคัญ :

การผลิตไฟฟ้าต้องอาศัยพลังงานจากถ่านหินและน้ำมัน ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เหลือน้อยลงทุกที นอกจากนี้ยังเกิดมลพิษจากกระบวนการผลิตไฟฟ้าอีกด้วย จึงควรใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและคุ้มค่า

### สื่อ / อุปกรณ์ :

1. ใบความรู้ “วิธีประหยัดไฟฟ้า”
2. ใบเสร็จค่าไฟฟ้าที่ลูกเสือนำมาจากบ้านย้อนหลัง 2 เดือน

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ทำแกรนด์ฮาวส์
- สวดมนต์
- เพลง / เกม
- ชักธงขึ้น
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. ให้ลูกเสือแต่ละคนไปสำรวจว่าที่บ้านมีอุปกรณ์ไฟฟ้าอะไรบ้าง จำนวนเท่าไรและเสียค่าไฟฟ้าเดือนละเท่าไร ( 2 เดือนที่ผ่านมา)
2. ให้สมาชิกหมู่คุยแลกเปลี่ยนกัน แล้วเลือกบ้านของคนที่ยเสียค่าไฟฟ้ามากที่สุดและน้อยที่สุดมารายงานในกอง
3. ผู้กำกับชวนคิดว่า
  - เพราะอะไรเราจึงเสียค่าไฟฟ้าสูง
  - ถ้าเราเสียค่าไฟฟ้าน้อยลง เงินที่เหลือเราจะเอาไปทำอะไรได้บ้าง
4. ให้แต่ละหมู่ช่วยกันคิดว่า เราจะมียวิธีใช้ไฟฟ้าอย่างไรให้ประหยัด และคุ้มค่าที่สุดและส่งตัวแทนรายงาน
5. ผู้กำกับสรุป วิธีใช้ไฟฟ้าอย่างคุ้มค่า ประหยัด และปลอดภัย ทั้งที่บ้านและสถานที่อื่นๆ

### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- แกรนด์ฮาวส์
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





## ใบความรู้

### วิธีประหยัดไฟฟ้า

1. ปิดสวิตช์ไฟ และเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดเมื่อเลิกใช้งาน สร้างให้เป็นนิสัยในการดับไฟทุกครั้ง ที่ออกจากห้อง
2. ตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศที่ 25 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่กำลังสบาย อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น 1 องศา ต้องใช้พลังงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 5-10 และปิดประตูห้องทุกครั้งที่เปิดเครื่องปรับอากาศ
3. ควรปลูกต้นไม้รอบๆ บ้าน เพื่อช่วยบังแดด และต้นไม้ขนาดใหญ่ 1 ต้น ให้ความเย็นเท่ากับ เครื่องปรับอากาศ 1 ตัน
4. หากอากาศไม่ร้อนเกินไป ควรเปิดพัดลมแทนเครื่องปรับอากาศ จะช่วยประหยัดไฟ
5. หมั่นทำความสะอาดหลอดไฟที่บ้าน เพราะจะช่วยเพิ่มแสงสว่างโดยไม่ต้องใช้พลังงานมากขึ้น ควรทำอย่างน้อย 4 ครั้งต่อปี
6. ปิดตู้เย็นให้สนิท ทำความสะอาดภายในตู้เย็น และแผ่นระบายความร้อนหลังตู้เย็นสม่ำเสมอ เพื่อให้ตู้เย็นไม่ต้องทำงานหนักและเปลืองไฟ
7. อย่าเปิดตู้เย็นบ่อย อย่านำของร้อนเข้าแช่ในตู้เย็น เพราะจะทำให้ตู้เย็นทำงานเพิ่มขึ้น กินไฟมากขึ้น
8. ตรวจสอบขอบยางประตูของตู้เย็นไม่ให้เสื่อมสภาพ เพราะจะทำให้ความเย็นรั่วออกมาได้ ทำให้สิ้นเปลืองไฟมากกว่าที่จำเป็น
9. ควรละลายน้ำแข็งในตู้เย็นสม่ำเสมอ การปล่อยให้ น้ำแข็งจับหนาเกินไป จะทำให้เครื่องต้องทำงานหนัก ทำให้กินไฟมาก
10. ไม่ควรพรมน้ำจนแฉะเวลารีดผ้า เพราะต้องใช้ความร้อนในการรีดมากขึ้น เสียพลังงานมากขึ้น เสียค่าไฟเพิ่มขึ้น
11. ดึงปลั๊กออกก่อนการรีดเสื้อผ้าเสร็จ เพราะความร้อนที่เหลือในเตารีด ยังสามารถรีดต่อได้จนกระทั่งเสร็จ
12. เสียบบปลั๊กครั้งเดียว ต้องรีดเสื้อผ้าให้เสร็จ ไม่ควรเสียบและถอดปลั๊กเตารีดบ่อยๆ เพราะการทำให้เตารีดร้อนแต่ละครั้งกินไฟมาก
13. ซักผ้าด้วยเครื่อง ควรใส่ผ้าให้เต็มกำลังของเครื่อง เพราะซัก 1 ตัวกับซัก 20 ตัว ก็ต้องใช้ไฟปริมาณเท่าๆ กัน
14. ปิดโทรทัศน์ทันทีเมื่อไม่มีคนดู เพราะการเปิดทิ้งไว้โดยไม่มีคนดู เป็นการสิ้นเปลืองไฟฟ้า โดยใช่เหตุ แถมยังต้องซ่อมเร็วอีกด้วย
15. ไม่ควรปรับจอโทรทัศน์ให้สว่างเกินไป และอย่าเปิดโทรทัศน์ให้เสียงดังเกินความจำเป็น เพราะเปลืองไฟ ทำให้อายุเครื่องสั้นลงด้วย
16. อยู่บ้านเดียวกัน ดูโทรทัศน์รายการเดียวกัน ก็ควรจะดูเครื่องเดียวกัน
17. อย่าเสียบปลั๊กหม้อหุงข้าวไว้ เพราะระบบอุ่นจะทำงานตลอดเวลา ทำให้สิ้นเปลืองไฟเกินความจำเป็น
18. กาต้มน้ำไฟฟ้า ต้องดึงปลั๊กออกทันทีเมื่อน้ำเดือด อย่าเสียบไฟไว้เมื่อไม่มีคนอยู่ เพราะนอกจากจะไม่ประหยัดพลังงานแล้วยังอาจทำให้เกิดไฟไหม้ได้
19. อย่าเปิดคอมพิวเตอร์ทิ้งไว้ถ้าไม่ใช้งาน





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง เด็กไทยไม่กินหวาน ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 3 คาบ (คาบละ 1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อสร้างความตระหนักถึงผลเสียของการบริโภคน้ำตาลมากเกินไป และมีแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจากการบริโภคน้ำตาล

### สาระสำคัญ:

ปัจจุบันพบว่าเด็กและเยาวชนมีปัญหาโรคอ้วนและฟันผุจากการบริโภคน้ำตาลอย่างมาก การที่ลูกเสือมีความสามารถในการวิเคราะห์ถึงปริมาณน้ำตาลในขนมที่มีรสหวานและเครื่องดื่มที่นิยมดื่มกันอยู่ในปัจจุบัน จะช่วยให้ลูกเสือสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาสุขภาพที่อาจตามมาได้

### สื่อ / อุปกรณ์ :

1. ภาพเด็กอ้วน และเด็กฟันผุ
2. กล่อง/กระป๋อง/ขวด เครื่องดื่มและน้ำอัดลม ที่มีข้อมูลโภชนาการ ชุดละ 4 ชนิด ( เช่น นมจืด นมหวาน น้ำอัดลมสีดำและสีอื่นๆ ชาพร้อมดื่มบรรจุขวด หรือเครื่องดื่มที่เด็กนิยมประจำในท้องถิ่น ฯลฯ) จำนวนชุดเท่ากับจำนวนหมู่
3. กระดาษปรู๊ฟ
4. ปากกาเคมี / ปากกาเมจิก

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- |                         |              |
|-------------------------|--------------|
| - ชักธงขึ้น             | - สวดมนต์    |
| - สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก | - เพลง / เกม |

### กิจกรรม :

#### คาบที่ 1 (40 นาที)

1. นำภาพเด็กอ้วน และเด็กฟันผุ ให้กองลูกเสือดู ชวนคิดว่าน่าจะเกิดจากสาเหตุใดบ้าง (เช่น ลูกอม ขนมหวาน เครื่องดื่มที่มีน้ำตาลมาก ฯลฯ)
2. ชวนสำรวจปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มที่เด็กนิยมดื่มเป็นประจำ โดยแจกกล่อง/กระป๋อง/ขวด เครื่องดื่มและน้ำอัดลม ที่มีข้อมูลโภชนาการ ให้หมู่ลูกเสือ หมู่ละ 4 ชนิด (เช่น นมจืด นมหวาน น้ำอัดลมสีดำและสีอื่นๆ ชาพร้อมดื่มบรรจุขวด หรือเครื่องดื่มที่เด็กนิยมประจำในท้องถิ่น ฯลฯ)
3. หมู่ลูกเสืออ่านฉลากของเครื่องดื่มแต่ละชนิด คำนวณปริมาณน้ำตาลเป็น ช้อนชาต่อขวด/กล่อง (1 ช้อนชา = 4 กรัม) เปรียบเทียบปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มแต่ละชนิด ว่าชนิดใดมีน้ำตาลมากที่สุด และชนิดใดมีน้ำตาลน้อยที่สุด





- นำผลที่ได้รายงานในกองลูกเสือ ทีละหมู่จนครบ
- ชวนคิดว่าลูกเสือได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้
- ให้ทุกหมู่รวบรวมผลการวิเคราะห์ปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม ทำเป็นตารางติดบอร์ด
- ให้ลูกเสือแต่ละคนจดบันทึก ชนิดและปริมาณ เครื่องดื่มและลูกอม ที่รับประทานใน 1 วัน เพื่อนำมาคุยกันครั้งต่อไป

### คาบที่ 2 (40 นาที)

- หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง พูดคุยแลกเปลี่ยน และช่วยกันคำนวณว่าสมาชิกแต่ละคนกินน้ำตาลจากเครื่องดื่มและลูกอม วันละกี่ช้อนชา (เครื่องดื่มดูจากตารางครั้งก่อน / ลูกอม 1 เม็ดมีน้ำตาลประมาณ 1 ช้อนชา)
- ผู้กำกับให้ข้อมูล ปริมาณน้ำตาลที่บริโภคต่อวัน สำหรับเด็กที่อยู่ในวัยลูกเสือสำรองชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่ควรกินน้ำตาลเกินวันละ 5 ช้อนชา
- แต่ละหมู่สำรวจดูว่า มีสมาชิกกี่คนที่กินน้ำตาลจากลูกอมและเครื่องดื่มเกิน 5 ช้อนชาต่อวัน แล้วรายงานในกอง
- ผู้กำกับเพิ่มเติม “ นอกจากลูกอมและเครื่องดื่มแล้ว ลูกเสวยังได้น้ำตาลจากอาหารอื่นๆ อีกด้วย เช่น บางคนชอบเติมน้ำตาลลงในถ้วยเตี๋ยวทีละหลายๆ ช้อน”
- ชวนคิดว่า “ นอกจากถ้วยเตี๋ยว ลูกอม และเครื่องดื่มแล้ว ลูกเสวยังคิดว่ายังมีน้ำตาลในอาหารใดอีกบ้างที่ต้องควรระวัง”
- ผู้กำกับรวบรวมและสรุปคำตอบที่ได้ ชวนคิดว่าลูกเสือได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมวันนี้
- มอบหมายให้ลูกเสือแต่ละหมู่หาข้อมูล “วิธีป้องกันปัญหาสุขภาพจากการรับประทานน้ำตาลมากเกินไป” มาหมู่ละ 3 ข้อ

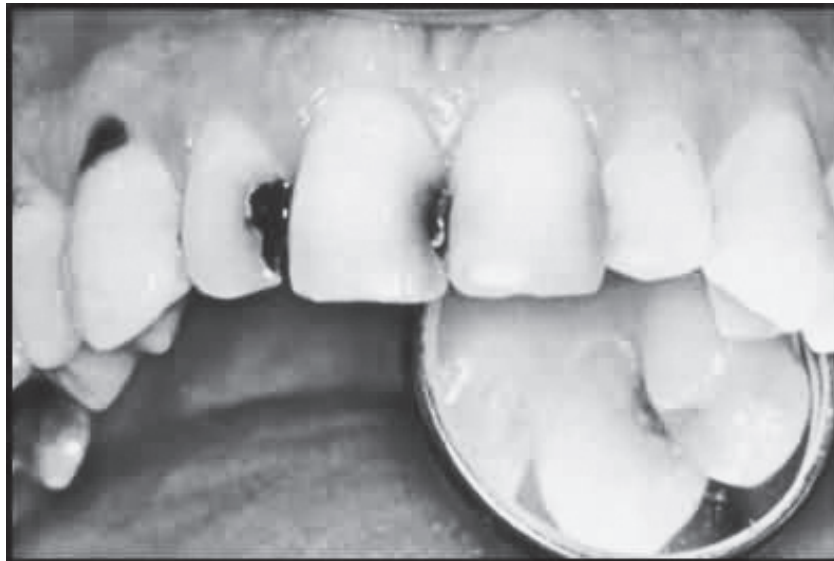
### คาบที่ 3 (40 นาที)

- ลูกเสือแต่ละหมู่รายงาน “วิธีป้องกันปัญหาสุขภาพจากการรับประทานน้ำตาลมากเกินไป”
- ผู้กำกับรวบรวม และให้ลูกเสือช่วยกันโหวตว่าวิธีใดที่ลูกเสือทำได้ง่ายที่สุดและรองลงมา
- ผู้กำกับเพิ่มเติมว่า “ น้ำตาลเป็นสิ่งที่ร่างกายไม่สามารถขับทิ้งได้ จึงสะสมอยู่ในร่างกาย จะลดปริมาณน้ำตาลได้ต้องเปลี่ยนน้ำตาลเป็นพลังงาน เช่น การเดินเร็วๆ 1 กิโลเมตร จึงจะลดน้ำตาลได้ = 4 ช้อนชา”
- ให้แต่ละหมู่ร่วมกันวางแผนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสมาชิก ตาม “วิธีป้องกันปัญหาสุขภาพจากการรับประทานน้ำตาลมากเกินไป” ตามวิธีที่ช่วยกันโหวตในข้อ 2

### พิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจสอบเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก







## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 1 คาบ (1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือเข้าใจความหมายของคำว่าสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตัวให้เป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี

### สาระสำคัญ :

การที่ลูกเสือมีความเข้าใจความหมายและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตัวให้เป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของลูกเสือต่อคนทั่วไปและส่งเสริมบรรยากาศการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

### สื่อ / อุปกรณ์ :

1. กระดาษปรีฟ
2. ปากกาเคมี / ปากกาเมจิก

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลง / เกม

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. หมู่ลูกเสือวาดโครงร่างภาพคนในกระดาษปรีฟ ครึ่งด้านซ้ายแต่งให้เป็นหญิง และครึ่งด้านขวา แต่งให้เป็นชาย จากนั้นช่วยกันเขียนคุณสมบัติของสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ ตามความคิดของหมู่ลง ที่ด้านข้างของภาพแต่ละด้าน ให้ได้มากที่สุด
2. ผู้กำกับเดินดูตามหมู่ เมื่อทุกหมู่ทำเสร็จ ให้ช่วยกันคิดและเลือกเฉพาะคุณสมบัติที่จำเป็นจริง เพศละ 5 ข้อ
3. ผู้กำกับเดินดูตามหมู่ เมื่อทุกหมู่ทำเสร็จ ขอให้ช่วยกันคิดอีก 1 รอบ แล้วเลือกเฉพาะคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดเหลือเพียงเพศละ 3 ข้อ พร้อมให้เหตุผล นำผลที่ได้ รายงานในกองลูกเสือ
4. ลูกเสือรายงานทีละหมู่จนครบ
5. ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปคุณสมบัติที่สำคัญของสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี และเพิ่มเติมว่าในคุณสมบัติที่ควรมีทั้งหมด เมื่อพิจารณาแล้วก็ยังมีคุณสมบัติบางประการที่สำคัญและจำเป็นกว่าคุณสมบัติอื่นๆ
6. ผู้กำกับชวนคิดว่า ลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้าง และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก







## ใบความรู้

### เรื่อง ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ชั้น ป. 4

**สุภาพบุรุษ** นั้นหาใช้บุคคลที่แต่งตัวดี พุดจาไพเราะ เก่งกาจด้านการเรียน ร่ำรวยเงินทอง หากแต่เป็นบุคคลที่เป็นคนดีของสังคม และสามารถทำอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และ เป็นคนที่สามารถทำให้ผู้อื่นมีความสุขได้

สุภาพบุรุษนั้นจริงใจ และสุภาพ มีน้ำใจ และรู้ว่าสิ่งไหนควรทำ และไม่ควรทำ มีความรับผิดชอบ มีผู้ยกตัวอย่างพฤติกรรมความเป็นสุภาพบุรุษไว้หลายประการ เช่น

- สุภาพบุรุษไม่ตะโกนโห่เรียกผู้หญิง
- สุภาพบุรุษไม่หยิบยืมเงินทองจากเพื่อน ยกเว้นในสถานการณ์ที่จำเป็นคับขันจริงๆ และเมื่อยืมมาแล้วจะต้องรีบใช้คืนทันทีที่เป็นไปได้
- สุภาพบุรุษไม่โอ้อวดความร่ำรวยในทรัพย์สินเงินทองและสิ่งของเครื่องใช้
- สุภาพบุรุษไม่มีพฤติกรรมต่อหน้าอย่างลับหลังอย่างไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม
- สุภาพบุรุษเคารพสิทธิของผู้อื่น และต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเช่นเดียวกัน
- สุภาพบุรุษคือผู้ที่ยืนหยัดอยู่บนลำแข้งของตัวเอง เป็นต้น

**สุภาพสตรี** ตามความหมายในปัจจุบันคือ ผู้ที่ชวนขวยหาความรู้ให้กับตัวเองในทุกวิถีทางที่เป็นไปได้ นับตั้งแต่การศึกษาจนถึงเรียนรู้มารยาทสังคมทั่วไป จึงส่งผลให้มีกริยามารยาทงดงามและประสบความสำเร็จ สุภาพสตรีรู้ว่าความสวยงามและมั่งคั่งสามารถจะหายไปได้ในพริบตา แต่นิสัยใจคอจะเป็นเกณฑ์วัดและตัดสินเธอในฐานะคนคนหนึ่ง ความสุภาพอ่อนโยนเป็นการแสดงความนับถืออย่างสูงที่เธอมีต่อตัวเองและผู้อื่นและถ้อยคำชื่นชมยกย่องและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอย่างจริงใจจะสะท้อนให้เห็นค่านิยมในทางที่ดีงามของเธอ

การเป็นสุภาพสตรีคือศิลปะ ไม่ใช่ชาติกำเนิด คือสิ่งเรียนรู้ได้จากความใส่ใจและการหมั่นฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง คิดเชิงบวก ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลา 1 คาบ (1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือได้ฝึกวิธีคิดเชิงบวก

### สาระสำคัญ :

การที่ลูกเสือมีความสามารถในการคิดเชิงบวกจะช่วยสร้างให้มีมุมมองที่ดีทั้งกับตนเองและผู้อื่น เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความคิดที่ดีงาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ลูกเสือมีพลังใจในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามเพื่อสังคมได้ต่อไป

### สื่อ / อุปกรณ์ :

แก้วใส่น้ำหวาน 2 ใบ

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลง / เกม

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. ผู้กำกับขออาสาสมัคร 2 คน ซ้อมและแสดงบทบาทสมมติคนละ 1 รอบ  
**รอบแรก** ลูกเสือ 1 คนถือแก้วน้ำหวานมาแล้วสะดุดก้อนหิน น้ำหวานหกเหลืออยู่ครึ่งแก้ว เมื่อลุกขึ้นได้ก็ร้องไห้ เสียใจที่น้ำหวานหกหายไปครึ่งแก้ว  
**รอบที่สอง** ลูกเสือ 1 คนถือแก้วน้ำหวานมาแล้วสะดุดก้อนหิน น้ำหวานหกเหลืออยู่ครึ่งแก้ว เมื่อลุกขึ้นได้ก็ยิ้มและทำท่าดีใจ ที่น้ำหวานยังเหลืออยู่อีกครึ่งแก้ว
2. ผู้กำกับตั้งคำถาม “ลูกเสือคิดว่า คนไหนจะมีความสุขกว่ากัน” และ “ลูกเสืออยากเป็นเหมือนคนไหน”
3. ผู้กำกับสรุปความหมายและประโยชน์ของการคิดเชิงบวก (เป็นการมองโลกในแง่ดี ดีใจกับสิ่งที่เหลืออยู่แทนการเป็นทุกข์ถึงสิ่งที่หายไป ประโยชน์คือช่วยให้ชีวิตเป็นสุข และมีอารมณ์ดี สมองแจ่มใส )
4. หม้อลูกเสือนั่งล้อมวง ให้สมาชิกแต่ละคนเล่าประสบการณ์ว่า เคยมีเหตุการณ์ใดบ้างที่ลูกเสือมีความคิดแบบเด็กคนที่ 1 และถ้าย้อนกลับไปได้จะคิดเชิงบวกแบบเด็กคนที่ 2 อย่างไร และเลือกประสบการณ์ของสมาชิก 1 คน เป็นตัวแทนเล่าในกองลูกเสือ
5. ตัวแทนแต่ละหมู่เล่าประสบการณ์ที่ละหมู่นครบ
6. ผู้กำกับชวนคิดว่า ลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้าง และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง เข้าใจเพื่อนด้วยภาษากาย ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 1 คาบ (1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของของภาษากายที่ใช้สำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

### สาระสำคัญ :

การที่ลูกเสือมีความสามารถในการเข้าใจภาษากายของเพื่อนจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริงของเขา และสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อไป

### สื่อ / อุปกรณ์ :

บัตรคำ หมู่ละ 2 ใบ

(หมู่ 1 = โกรธ/ เสียใจ หมู่ 2 = เบื่อ/ เจ็บ หมู่ 3 = สนุก/ประหลาดใจ หมู่ 4 = ดีใจ /น้อยใจ)

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลง / เกม

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. แจกบัตรคำให้ลูกเสือหมู่ละ 2 ใบ (หมู่ 1 = โกรธ/ เสียใจ หมู่ 2 = เบื่อ/ เจ็บ หมู่ 3 = สนุก/ประหลาดใจ หมู่ 4 = ดีใจ /น้อยใจ)
2. แต่ละหมู่ส่งตัวแทนมาแสดงอารมณ์ตามบัตรคำที่หมู่ได้รับทีละหมู่ โดยหมู่ที่แสดงห้ามท่าย หมู่ใดท่ายถูกมากที่สุดและเร็วที่สุดเป็นผู้ชนะ
3. หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง
  - 3.1 ให้ช่วยกันคิดว่า การที่เราสามารถอ่านภาษากายได้ จะมีประโยชน์ต่อลูกเสืออย่างไร
  - 3.2 ให้แต่ละหมู่ช่วยกันคิดว่า ถ้าเพื่อนกำลังอยู่ในอารมณ์ตามบัตรคำที่หมู่ได้รับ ลูกเสือจะตอบสนองต่อเพื่อนอย่างไร แล้วเลือกมา 1 อย่างเพื่อรายงานในกองลูกเสือ
4. สุ่มให้ลูกเสีรายงานประโยชน์ของภาษากาย 1 หมู่ ผู้กำกับนำอภิปรายให้หมู่อื่นเพิ่มเติม และสรุป (รู้ว่าเพื่อนกำลังเป็นอย่างไร มีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร จะได้ปฏิบัติต่อเพื่อนได้อย่างเหมาะสม)
5. สุ่มให้หมู่ลูกเสีรายงานตามข้อ 3.2 อีก 1-2 หมู่
6. ชวนคิดว่าลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้าง และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง โรงเรียนปลอดภัย ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 2 คาบ (คาบละ 1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อส่งเสริมให้ลูกเสือกระทำกิจกรรมเพื่อช่วยแก้ปัญหาและบำรุงรักษา พัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตน

### สาระสำคัญ :

การช่วยเหลือบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมพัฒนาลูกเสือให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่จะต้องเข้าร่วมกระทำกิจกรรมลูกเสือเพื่อช่วยเหลือ แก้ปัญหาและบำรุงรักษา พัฒนาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เกิดจากความคิด การกระทำด้วยกระบวนการกลุ่มโดยหมู่ของลูกเสือเอง

**วิธีเปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลง / เกม

### กิจกรรม :

**คาบที่ 1** (40 นาที)

1. แบ่งพื้นที่ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ออกเดินสำรวจสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยในโรงเรียน เช่น สภาพของอุปกรณ์เด็กเล่น การวางสิ่งของเกะกะของที่อาจสะดุดหกล้ม หลุม/บ่อที่อาจตกลงไปได้ ฯลฯ จัดบันทึกสิ่งที่พบบนมารายงานในกองลูกเสือ ให้เวลาสำรวจ 10 นาที
2. แต่ละหมู่รายงาน ผู้กำกับนำอภิปรายให้วิเคราะห์แต่ละปัญหาว่า เป็นเรื่องที่ลูกเสือจะช่วยแก้ไขได้ด้วยตนเอง หรือต้องให้ผู้ใหญ่ช่วย
3. แต่ละหมู่นำปัญหาสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ที่หมู่ค้นพบไปวางแผนดำเนินการในหมู่ดังนี้
  - 3.1 รวบรวมปัญหาที่ต้องให้ผู้ใหญ่ช่วย ส่งให้ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเรื่องนี้ในโรงเรียน
  - 3.2 วางแผนแก้ไขปัญหาที่หมู่ลูกเสือดำเนินการได้เอง กำหนดผู้รับผิดชอบนำอุปกรณ์ที่ต้องใช้มาดำเนินการคาบต่อไป

**คาบที่ 2** (40 นาที)

1. แต่ละหมู่ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้
2. ลูกเสือแต่ละหมู่รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้กำกับ
3. ผู้กำกับชวนคุยว่า รู้สึกอย่างไรต่อกิจกรรมที่ได้ทำ

**วิธีปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง ความรุนแรง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลา 1 คาบ ( 1 ชั่วโมง )

**จุดประสงค์ :** ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่ความรุนแรง

### สาระสำคัญ :

เด็กที่มีนิสัยชอบใช้หรือนิยมความรุนแรง เป็นเพราะได้รับประสบการณ์ในเรื่องความรุนแรงบ่มเพาะและปลูกฝังเป็นเวลายาวนาน จนชินชาเห็นความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ ไม่รู้สึกว่าเป็นสิ่งผิด ไม่ยับยั้งชั่งใจ และกระทำ ความรุนแรงโดยเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อต่างๆ ตลอดจนค่านิยมและพฤติกรรมที่มีในกลุ่มเพื่อน ล้วนมีอิทธิพลชักนำไปสู่ความรุนแรงได้ ความตระหนักในเรื่องนี้จะช่วยให้หลีกเลี่ยงการรับสื่อต่างๆ รวมทั้งค่านิยมและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

### สื่อ / อุปกรณ์ :

1. บัตรคำ สถานการณ์ความรุนแรง 4 ชุด
2. ใบความรู้

### วิธีเปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- |                         |             |
|-------------------------|-------------|
| - ชักธงขึ้น             | - สวดมนต์   |
| - สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก | - เพลง..... |

### กิจกรรม : (40 นาที)

1. ผู้กำกับนำสนทนาว่า “ในชีวิตประจำวันลูกเสือเคยพบพฤติกรรมอะไรบ้างที่คิดว่าเป็นความรุนแรง”
2. ลูกเสือนั่งตามหมู่ของตนเอง แจกชุดบัตรคำให้หมู่ละ 1 ชุด
3. อ่านบัตรคำที่ละใบพร้อมอภิปรายและหาข้อสรุปเพื่อรายงานในกองลูกเสือ ในประเด็นต่อไปนี้
  - 3.1 สถานการณ์ในบัตรคำมีแนวโน้มจะเกิดอะไรตามมาได้บ้าง
  - 3.2 เรียงลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ในบัตรคำตามความเห็นของหมู่ จากรุนแรงมากที่สุดไปหารุนแรงน้อยที่สุด
4. ส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือทีละหมู่ จนครบ
5. ผู้กำกับช่วยเพิ่มเติมว่าความรุนแรงมีได้หลายระดับตั้งแต่น้อยที่สุดคือ ความรุนแรงในจินตนาการเช่น เกม การ์ตูน → ความรุนแรงทางใจ เช่น การนอกใจ → ความรุนแรงทางคำพูด เช่น ดุ ต่ำว่า → ความรุนแรงทางกายซึ่งรุนแรงที่สุด เช่น การทำร้ายร่างกาย
6. ผู้กำกับนำอภิปรายในกองและช่วยเพิ่มเติมตามใบความรู้ ในประเด็นต่อไปนี้





- 6.1 สรุปความหมายของความรุนแรงตามความเข้าใจของลูกเสือ
- 6.2 เหตุใดบางคนจึงมีนิสัยชอบใช้ความรุนแรง มีปัจจัยอะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้น
- 6.3 จากคำปณิธานและกฎ คิดว่าลูกเสือควรมีท่าทีต่อการใช้ความรุนแรงอย่างไร
- 6.4 ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้

### พิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ชักธงลง, เลิก
- ตรวจสอบเครื่องแต่งกาย





## บัตรคำ หมู่ที่ 1

นกล่าเรื่องส่วนตัวของตายให้จุ่มปัง  
โดยบอกให้เก็บเป็นความลับ  
จุ่มนำเรื่องของตายไปเล่าต่อ  
จนรู้กันทั้งห้อง

มดปากแหว่งและเขดานโหว่แต่กำเนิด  
แม้จะผ่าตัดแก้ไขแล้ว แต่ก็ยังพูดไม่ชัด  
ถูกเพื่อนล้อเลียนอยู่เสมอๆ

วิชัยอยู่กับลุงซีเหล่า เวลาลุงเมาเหล่ามักจะโมโหร้าย  
ทุบตีและทำโทษวิชัยอย่างรุนแรงเป็นประจำ

เอกชอบเล่นเกมที่มีความรุนแรงมากๆ  
และติดเกมออนไลน์อย่างมาก  
มักหนีเรียน ไปเล่นเกมบ่อยๆ





## บัตรคำ หมู่ที่ 2

หนึ่งกับสองเป็นฝาแฝดกัน ชอบดูหนังและเล่นเกมวี  
ล้างผลาญทั้งคู่ เขามีปิ่นเด็กเล่น  
คนละคระบอกรเอาไว้เล่นไต่ยงกัน

มะลิมีพ่อแม่ที่ทะเลาะตบตี  
ทำร้ายร่างกายกันให้เห็นเป็นประจำ

หนุ่มพนันกับเพื่อนในกลุ่มว่าจะหลอก  
ให้น้อยรักแล้วหักอกให้ดู

ช่าวดัง!!...พ่อแม่ชาวเกาหลีคู่หนึ่งถูกตำรวจจับ  
ข้อหาละเลยลูกอายุ 3 เดือนจนขาดอาหารเสียชีวิต  
เพราะทั้งคู่ติดเกมจนไม่สนใจลูก  
ป้อนนมให้แค่วันละครั้งเดียว







### บัตรคำ หมู่ที่ 3

โตขึ้นวุฒียากเป็นหัวหน้าแก๊งอันธพาล  
เพราะเคยเห็นพ่อถูกซ้อม จะได้ปกป้องพ่อได้

ท้องไม่ยากมาโรงเรียน  
เพราะถูกเด็กโตกว่าข่มขู่รีดไถเงิน

นารีถูกแฉวยอยู่เสมอเวลาเดินผ่าน  
วินมอเตอร์ไซค์ปากซอยเข้าบ้าน  
เธอได้แต่ก้มหน้าก้มตารีบเดินให้เร็วที่สุด

อ้วนแอบขโมยมือถือเพื่อนไปขาย  
เพื่อเอาเงินไปเล่นเกม





## บัตรคำ หมู่ที่ 4

เสรีชอบอ่านการ์ตูนญี่ปุ่นแนวโหด  
เขาเคยเห็นภาพการทำบอนไซแมวในขวด  
ตอนนี้ยากลองทำดูบ้าง  
(เป็นการทรมาณสัตว์โดยจับลูกแมวใส่เข้าไปในขวดแก้ว)

วาดอิจาน้ำที่มีกระโปรงสวย ๆ ใส่  
จึงแอบเอากรรไกรไปตัดขาดเป็นริ้วๆ โดยน้ำไม่รู้

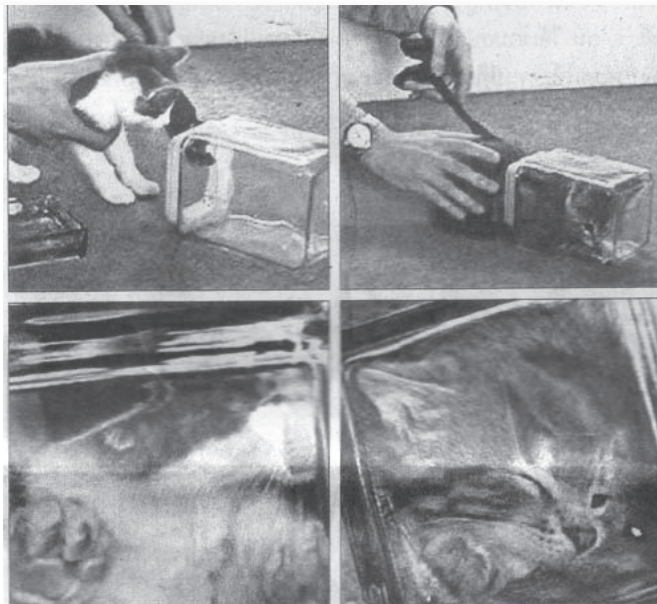
มันชอบไปเข้ากลุ่มกับเด็กที่โตกว่า เขาหัดดื่มเหล้า  
สูบบุหรี่ ออกเที่ยวกลางคืน และพุดจาหยาบคาย  
ตามคนในกลุ่ม เพราะมันทำให้เขาดู “แมน” ขึ้น

ล้มจับได้ว่าผู้ชายที่ยืนข้างหลัง  
แอบถ่ายรูปใต้กระโปรงเธอ ขณะขึ้นบันไดเลื่อน





### ภาพการบอไซแมว





## ใบความรู้

### เรื่อง “ความรุนแรง”

**ความรุนแรง** หมายถึง การทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน คำว่าชีวิตนี้หมายรวมถึงทั้งร่างกาย จิตใจ และศักยภาพหรือความสามารถที่มีอยู่

**ระดับของความรุนแรง** มีได้หลายระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดคือความรุนแรงในจินตนาการ เช่น เกมการ์ตูน ภาพยนตร์ → ความรุนแรงทางใจ เช่น การนอกใจ การทำร้ายจิตใจด้วยคำพูดหรือการกระทำ → ความรุนแรงทางคำพูด เช่น การดู ด่าว่า การล้อปมด้อยให้อับอาย → ความรุนแรงทางกาย ซึ่งรุนแรงที่สุด เช่น การทำร้ายร่างกาย การทอดทิ้งเด็กที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้

#### **ความขัดแย้งกับความรุนแรง**

ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ การแลกเปลี่ยนและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง จึงเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง จัดเป็นการแก้ไขความขัดแย้งแบบสร้างสรรค์

ความรุนแรงไม่ใช่เรื่องธรรมชาติ และไม่ใช่ความขัดแย้ง แต่มีการใช้ความรุนแรงมาแก้ไขความขัดแย้ง ด้วยอารมณ์และความคิดความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความขัดแย้งที่มากขึ้นกว่าเดิม

**พึงระลึกเสมอว่าความขัดแย้งสามารถแก้ไขได้ โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง**

#### **ความรุนแรงในโรงเรียน**

เด็กย่อมมีการแก่งแย่งและหยอกล้อกันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ต้องมีขอบเขตระหว่างความสนุกและความทุกข์ของผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพื่อน

การสำรวจปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน โดยการสุ่มทั่วประเทศ กับเด็กประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3,047 คน ในปี 2549 พบว่า เด็ก 40% ถูกรังแกถึงเดือนละ 2-3 ครั้ง การรังแกกันเกิดมากที่สุดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และลดลงตามระดับชั้นที่สูงขึ้น พฤติกรรมที่พบได้แก่ การล้อเลียน ทำร้ายจิตใจด้วยวาจา เหยียดหยามเชื้อชาติ ผิวพรรณ และการคุกคามทางเพศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบวัยรุ่น อันธพาลหรือคนเมา ไรดโกงเงินหรือใช้วาจาที่ไม่เหมาะสมกับเด็กอีกด้วย

การสำรวจนี้สะท้อนว่า ความรุนแรงในโรงเรียนเป็นแรงกดดันที่ต้องแก้ไข เพราะเด็กที่ถูกกระทำ ความรุนแรงตั้งแต่ช่วงต้นของชีวิต จะเติบโตด้วยความไม่มั่นคง เป็นผู้ใหญ่ที่ไม่สมบูรณ์และสิ่งสำคัญที่สุดคือ อาจทำให้เด็กคนนั้นกลายเป็นผู้กระทำความรุนแรงเสียเอง

#### **ทำไมเด็กบางคนจึงนิยมใช้ความรุนแรง**

เด็กที่ได้รับประสบการณ์ความรุนแรง บ่มเพาะและปลูกฝังเป็นเวลายาวนานจนชินชา จะเห็นความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ ไม่รู้สึกว่าเป็นสิ่งผิด ไม่ยับยั้งชั่งใจ ไม่ควบคุมตัวเอง ปล่อยให้อารมณ์รุนแรงชักนำให้กระทำความรุนแรง โดยเลียนแบบพฤติกรรมตามประสบการณ์ที่มี ตัวอย่างประสบการณ์ความรุนแรงในเด็ก ได้แก่





- ❖ เด็กในครอบครัวแตกแยกที่พ่อแม่ทะเลาะทำร้ายร่างกายกันให้เด็กเห็นเป็นประจำ
- ❖ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ขาดแคลน ถูกทำร้ายร่างกาย ทำโทษรุนแรงเป็นประจำ จะรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการ ขาดความรัก รักคนอื่นไม่เป็น ไม่ผูกพันกับใคร
- ❖ เด็กที่ได้เห็น รับรู้ เรื่องราวการใช้ความรุนแรงจากตัวอย่างในสังคม เกม การ์ตูนและสื่อต่างๆ อยู่เป็นประจำ เช่น ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ข่าวหนังสือพิมพ์ ข่าวโทรทัศน์ เกมกด เกมวิดีโอ เกมออนไลน์ หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น
- ❖ เด็กที่มีพื้นฐานอารมณ์ไม่มั่นคง อ่อนไหวง่าย อาจถูกชักจูง และเลียนแบบกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมรุนแรง เพื่อต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน
- ❖ เด็กที่มีพื้นฐานอารมณ์รุนแรง ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อย ตามใจ ทำอะไรตามอารมณ์และสิ่งเร้าที่เข้ามา โดยไม่เคยฝึกการควบคุมตนเอง ไม่ยับยั้งชั่งใจ อาจก่อความรุนแรงโดยไม่ยั้งคิดได้
- ❖ การดื่มสุราและเสพสารเสพติด ทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ และนำไปสู่การใช้ความรุนแรงได้
- ❖ เด็กที่ถูกเพื่อนแกล้ง รังแก ล้อเลียน เกิดความรู้สึกโกรธ อับอายและเก็บกดเป็นเวลานาน อาจระเบิดอารมณ์โกรธแค้นออกมา เป็นการกระทำความรุนแรงต่อคนอื่นได้ หรือใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องตนเอง
- ❖ การแอบถ่ายคลิปเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น แล้วไปเปิดเผย ประจาน หรือใช้ข่มขู่เพื่อทรัพย์สิน
- ❖ การนินทา การใส่ร้าย ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง

### สื่อกับความรุนแรง

ครัวเรือนไทยมีโทรทัศน์ ร้อยละ 96 โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงมากในการชี้นำความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสังคม ข่าวสารทางโทรทัศน์และวิทยุ เป็น “ข่าวร้าย” ถึง ร้อยละ 71 ในขณะที่เรื่องดีๆ ที่ชวนให้มีความหวัง มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น “ข่าวร้ายฟรีข่าวดีต้องจ้าง”

- เด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปี ชมภาพความรุนแรง เช่น ตีกัน ฆ่ากันทั้งจากข่าวและละครหรือโฆษณา วันละ 501 ครั้ง

- เด็กๆ ทั่วไปใช้เวลาเรียนหนังสือในโรงเรียนปีละ 900 - 1,000 ชั่วโมง ในขณะที่ใช้เวลาดูโทรทัศน์ปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง

- เว็บไซต์ที่มีทั่วโลก 7 ล้านเว็บ เป็นเว็บโป๊ 2 ล้านเว็บ โดยเด็ก 1 ใน 5 ทั่วโลกที่ใช้อินเทอร์เน็ตได้รับเมลล์ที่สื่อการล่อลวงทางเพศ

สื่อจึงเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมความรุนแรงในเด็กและเยาวชนที่สำคัญที่สุด เพราะเด็กและเยาวชนยังขาดประสบการณ์ และวิจารณญาณในการเลือกรับสื่อ รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระที่สื่อนำเสนออย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา และเบื้องหลังของสื่อ จึงยอมรับสิ่งที่สื่อเสนอโดยไม่มีข้อสงสัย และคิดเองว่าสิ่งที่สื่อเสนอนั้นถูกต้องเหมาะสม **สื่อจึงมีผลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้ที่ไม่รู้เท่าทัน ทำให้เกิดผลกระทบตามมาต่อสุขภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ**





### การแก้ปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

**ครอบครัว** เป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาต่างๆ เพราะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด

- ❖ พ่อแม่จำเป็นต้องเรียนรู้ และเข้าใจความต้องการของลูกในแต่ละช่วงวัย เพื่อรับรู้ถึงอารมณ์ และ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับลูก
- ❖ ให้เวลาทำกิจกรรม ใช้เวลาว่างอยู่กับลูก เช่น ทำอาหารหรือเล่นกีฬา เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศ ของครอบครัวมีสุข แสดงออกถึงความรักความอบอุ่น ให้การอบรมและสร้างวินัยให้กับลูกอย่าง เหมาะสม เพื่อลูกจะไม่ต้องพึ่งพาสังหารภายนอก เช่น เพื่อน เกม หรือสื่ออื่นๆ อันจะซึมซับให้ เกิดความรุนแรงตามมา
- ❖ การกระทำที่เป็นความรุนแรงมักมีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่วัยเด็กเล็ก การปลูกฝังให้มีจิตใจอ่อนโยน มีเมตตาต่อสัตว์ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาความรุนแรงลงได้
- ❖ วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ไม่มีว้าวุ่นสิ่งเสพติดหรือหมกมุ่นอบายมุข
- ❖ แก้ไขความขัดแย้งในครอบครัวอย่างสันติ ไม่ทะเลาะด่าทอหรือตบตีกัน เมื่อลูกรับรู้เป็นประจำ จนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ก็จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว
- ❖ ไม่ลงโทษ หรือใช้วิธีที่รุนแรงแบบไร้เหตุผล ควรใช้วิธีการพูดคุย แลกเปลี่ยน ตั้งกติกา ร่วมกันกับลูกแทน
- ❖ ไม่ตามใจลูกมากเกินไป จะทำให้เด็กเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ขี้น้อยใจ ทำให้ปัญหาเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่โต
- ❖ ให้คำปรึกษา หรือเปิดโอกาสให้ลูกได้ระบายความทุกข์ที่อยู่ในใจ ให้กำลังใจกับลูก เมื่อลูกทำผิด เมื่อเกิดปัญหาลูกจะได้กล้าบอก เพื่อช่วยกันหาทางออก
- ❖ สอนลูกเสมอว่า ไม่ควรเอาปมด้อยของเพื่อนมาล้อเลียน เพราะจะทำให้เพื่อนเสียใจ ตรงกันข้าม ควรเห็นใจและเป็นกำลังใจให้กับเพื่อน

**โรงเรียน** มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะ “ครู” ผู้เป็นพ่อแม่คนที่สอง ที่สำคัญก็คือ ครอบครัวต้องมีส่วนร่วมร่วมกับโรงเรียน

- ❖ ต้องให้ความรัก ความเข้าใจต่อเด็กๆ ทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ
- ❖ มีความรู้ความเข้าใจต่อเด็กในแต่ละช่วงวัยที่แตกต่างกัน
- ❖ รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่จำเป็น ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการป้องกันและแก้ปัญหาความรุนแรงที่เกิดกับเด็ก
- ❖ เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดของเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
- ❖ ไม่ใช้ความรุนแรงต่อเด็กทั้งในประเด็น “วิธีการ” และ “สาเหตุ” ของ การลงโทษ
- ❖ สอดส่องดูแลเด็กภายในโรงเรียนตามจุดต่างๆ และเดินตรวจตราตามรอบโรงเรียน เพื่อป้องกัน และลดปัญหาเด็กรังแกกัน

**นักเรียน** เป็นผู้มีความสำคัญสูงสุดในการแก้ปัญหา เพราะทั้งครอบครัวและโรงเรียนต้องยึดนักเรียนเป็น ศูนย์กลาง ในการนำมาตรการทุกอย่างมาใช้ต้องเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน





- ❖ ตระหนักถึงผลเสียของการแก่งแย่งและหยอกล้อกันจนเกินขอบเขต และมีวิธีการสื่อสารเพื่อแก้ไข ปัญหา
- ❖ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ทำในสิ่งที่แม้ตัวเราเองก็ไม่ชอบ เช่น ไม่ล้อจูดอ่อนและปมด้อยของ เพื่อน ไม่แก่งแย่งเพื่อน หรือเล่นจนเกินขอบเขตของความสนุกสนาน
- ❖ รู้จักเลือกรับสื่อที่เหมาะสม ไม่กระตุ้นความรุนแรง
- ❖ รู้เท่าทันและหลีกเลี่ยงค่านิยมและพฤติกรรมที่นำไปสู่ความรุนแรง

หากทุกฝ่ายร่วมมือกัน สร้างความเข้าใจถึงอารมณ์ ความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของเด็ก ความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นก็จะค่อยๆ ลดลงและหายไปในที่สุด...

## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง สอนสวยด้วยวัสดุเหลือใช้ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลา 4 คาบ (คาบละ 1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือรู้จักแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์

**สาระสำคัญ :**

วัสดุเหลือใช้รวมถึงขยะและของใช้แล้วที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อาจกลายเป็นขยะที่สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกที่ดีในการจัดการและสร้างมูลค่าเพิ่มในทุกรูปแบบ จะช่วยลดปัญหามลพิษได้

**สื่อ / อุปกรณ์ :**

ภาพการดัดแปลงวัสดุเหลือใช้

**วิธีเปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจจ..... แยก
- เพลง / เกม

**กิจกรรม :**

**คาบที่ 1** (40 นาที)

1. ผู้กำกับนำสนทนาในกองลูกเสือเกี่ยวกับวัสดุเหลือใช้ประเภทขวด กระจก ยางรถ พลาสติก ฯลฯ ที่ทิ้งในบ้าน ชุมชนหรือในโรงเรียน ซึ่งมีมากมาย และเป็นสิ่งที่ย่อยสลายได้ยากมาก
2. ผู้กำกับนำภาพการนำวัสดุเหลือใช้ประเภท ขวด กระจก ยางรถ พลาสติก ฯลฯ ไปดัดแปลงใช้ ประโยชน์ เช่น ดัดแปลงยางรถยนต์เก่าเป็นกระถางต้นไม้ ให้ลูกเสื่อดู







3. มอบหมายงานโดยให้หมู่ลูกเสือเลือกหรือจับสลากทำสวนหย่อมไม้ดอกไม้ประดับหรือพืชผักสวนครัว โดยนำวัสดุเหลือใช้มาตัดแปลงใช้ประโยชน์ และร่วมกันใช้ความคิดสร้างสรรค์
4. ให้แต่ละหมู่ส่งตัวแทนหมู่ละ 1 คน มาเป็นกรรมการ โดยกรรมการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และพิจารณาให้คะแนนแต่ละหมู่ตามเกณฑ์ที่กำหนด ให้คะแนนใน 5 ประเด็น ได้แก่
  - ความคิดสร้างสรรค์
  - การนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด
  - การประหยัด ใช้เงินน้อยที่สุด
  - การใช้ประโยชน์สวนหย่อม
  - ความสวยงาม
5. ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ร่วมกันวางแผน แบ่งงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และต้นไม้ มาทำสวนหย่อมในคาบต่อๆอีก 3 คาบ

### **คาบที่ 2, 3, 4** (คาบละ 40 นาที)

1. หมู่ลูกเสือร่วมกันสร้างสวนหย่อมไม้ดอกไม้ประดับหรือพืชผักสวนครัว โดยใช้วัสดุเหลือใช้มาประดับ กระจายจัดตามมุมต่างๆ ของโรงเรียน แต่ละหมู่ติดป้ายชื่อสวนหย่อมของหมู่ตน และช่วยกันดูแลให้สวยงามและใช้ประโยชน์ต่อไป
2. คณะกรรมการดูผลงาน พิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แจงผลในหมู่และกองลูกเสือ
3. สุ่มถามความรู้สึกลูกเสือต่อกิจกรรม และข้อคิดที่ได้

### **พิธีปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจสอบเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





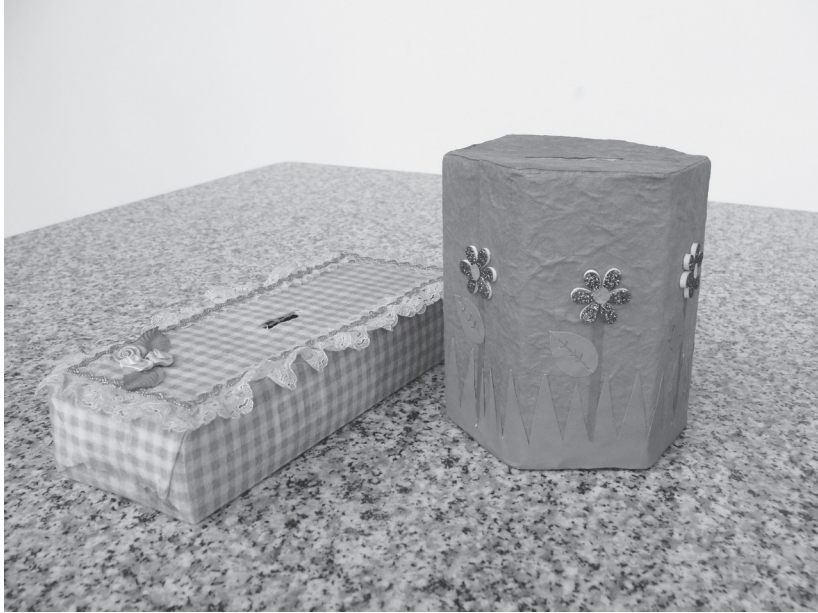


ถังขยะทำจากกระป๋องเครื่องดื่ม



กระถางต้นไม้ ทำจากยางรถยนต์





กล่องทิชชู ทำจากกล่องใส่ของ



แจกันดอกไม้ ทำจากขวดพลาสติก





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง เรื่องเล่าเร้าพลัง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เวลา 2 คาบ (คาบละ 1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ลูกเสือรู้และกำหนดแนวทางในการแก้ไขจุดอ่อนเพื่อพัฒนาตนเอง

**สาระสำคัญ :**

ทุกคนย่อมมีจุดแข็งและจุดอ่อนอยู่ในตนเอง การรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ เพื่อเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้ดีขึ้น จะเป็นการพัฒนาตนเอง

**สื่อ / อุปกรณ์ :** ใบความรู้ เรื่อง จุดแข็งและจุดอ่อน

**วิธีเปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลง / เกม

**กิจกรรม :**

**คาบที่ 1** (40 นาที)

1. ผู้กำกับนำสนทนาเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อน พร้อมยกตัวอย่าง
2. หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ผลัดกันเล่าเรื่อง “ความสำเร็จในการแก้ไขจุดอ่อนของตนเอง” คนละ 1 เรื่อง พร้อมบอกว่ามีเคล็ดลับอะไรบ้างที่ทำให้แก้ไขได้สำเร็จ
3. นายหมู่ให้สมาชิกทุกคนโหวตว่าเรื่องของใครที่น่าจะใช้เป็นตัวแทนของหมู่ได้ แล้วนำไปเล่าในกองลูกเสือในคาบต่อไป

**คาบที่ 2** (40 นาที)

1. ตัวแทนแต่ละหมู่ที่ได้รับคัดเลือกเล่าเรื่องให้สมาชิกในกองลูกเสือฟัง
2. ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติม ในประเด็น
  - 2.1 การที่คนเราจะสามารถแก้ไขจุดอ่อนของตนเองได้ ต้องมีวิธีการอย่างไรบ้าง (สำรวจจุดอ่อน ตั้งใจจริง วางแผนพัฒนาตนเอง และลงมือแก้ไข / ฝึกฝน)
  - 2.2 การแก้ไขจุดอ่อนเป็นประโยชน์ต่อลูกเสืออย่างไร
  - 2.3 ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม และจะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร

**วิธีปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจสอบเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก





## ใบความรู้

### เรื่อง จุดแข็ง จุดอ่อน

ทุกคนย่อมมีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งแตกต่างกันไปตามภูมิหลังชีวิตของแต่ละคน สิ่งสำคัญ ไม่ได้ อยู่ที่ว่าใครมีจุดอ่อนหรือจุดแข็งน้อยกว่าหรือมากกว่ากัน แต่อยู่ที่ใครสามารถค้นหา ยอมรับ และลงมือ กำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งของตนเองได้มากกว่า คนบางคนหาไม่เจอแม้กระทั่งจุดอ่อนและจุดแข็ง ของตัวเอง คนบางคนหาเจอแต่ไม่ยอมรับจุดอ่อน หรือบางคนยอมรับแต่แก้ไขไม่ได้

**ขั้นตอนในการพัฒนาตนเอง** โดยการกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งนั้น มีดังนี้

#### 1. สำรวจค้นหาจุดอ่อน

ค้นหาตัวเองให้เจอว่ามีจุดอ่อนตรงไหนบ้าง โดย

- การเปรียบเทียบกับผู้อื่น เช่น การควบคุมอารมณ์ ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านการสื่อสาร ระบบการคิด การอ่าน การเขียน รวมถึงวินัยในตนเองในด้านต่างๆ
- การใช้ผู้อื่นเป็นกระจกเงาช่วยวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของเรา
- การนำปัญหาและความสำเร็จในชีวิตมาทบทวนเพื่อหาจุดอ่อน และจุดแข็ง

#### 2. ลงมือกำจัดจุดอ่อนและพัฒนาจุดแข็ง

สิ่งสำคัญที่สุดคือ การลงมือปฏิบัติจริง ถ้ามีความยากลำบากในการแก้ไขและพัฒนาหลายสิ่ง หลายอย่างพร้อมกัน ขอแนะนำให้ทำทีละอย่าง เช่น ช่วงแรกอาจจะพัฒนาในเรื่องทัศนคติก่อน เมื่อทำได้ สำเร็จแล้วค่อยๆ พัฒนาในเรื่องอื่นๆ ต่อไป จุดหักเหที่สำคัญอยู่ที่ขาดความอดทนอดกลั้น ทำให้ล้มเลิก ความตั้งใจ ควรหาแรงจูงใจเข้ามาเสริมตลอดเวลา เช่น แรงใจจากเพื่อน แรงใจจากหนังสือ และแรงใจ จากเป้าหมายในชีวิต เป็นต้น

การกำจัดจุดอ่อนเปรียบเสมือนคนกำลังเลิกลูกหมี อาจจะทรมาณบ้าง หงุดหงิดบ้าง แต่ถ้าผ่านไป ได้ถึงขั้นเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเปลี่ยนนิสัย โอกาสที่มันจะกลับมาอกเงยในชีวิตของเราก็น้อยลง แต่ถ้า เราได้เพียงครึ่งๆ กลางๆ โอกาสที่นิสัยที่ไม่ดีจะกลับมาเติบโตอีกก็มีมากขึ้น ฉะนั้นต้องกำจัดแบบถอนราก ถอนโคน

#### 3. ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุง

หลังการกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้กับชีวิต สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการประเมินว่า บรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และสามารถตั้งเป้าหมายที่ท้าทายเพิ่มขึ้นอีก การกำจัดจุดอ่อนและการ พัฒนาจุดแข็งเปรียบเหมือนเกมที่เรากำลังเล่นอยู่กับตัวเอง จงสนุกและเพลิดเพลินกับมัน แทนการคิดว่า เป็นภาระที่น่าเบื่อ

**“ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ เริ่มต้นที่การชนะใจตนเอง”**





## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง สุภาพบุรุษและสุภาพสตรีในดวงใจ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เวลา 2 คาบ (คาบละ 1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของการแสดงออกถึงพฤติกรรมความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี

**สาระสำคัญ :** ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ต้องมีพื้นฐานมาจากคุณธรรมจริยธรรมและการแสดงออกอย่างเหมาะสม

**สื่อ / อุปกรณ์ :** ใบกิจกรรม

**วิธีเปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลง / เกม

**กิจกรรม :**

**คาบที่ 1** (40 นาที)

1. หมู่ลูกเสือระดมความคิดเห็นและสรุปพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุภาพบุรุษของชาย หรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุภาพสตรีของหญิง หมู่ละ 1 พฤติกรรม
2. ให้หมู่ลูกเสือร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นในใบกิจกรรม
3. นำเสนอในกองลูกเสือคาบต่อไป

**คาบที่ 2** (40 นาที)

1. ลูกเสือนำเสนอบทบาทสมมุติพร้อมคำอธิบาย ทีละหมู่จนครบ
2. ผู้กำกับนำอภิปรายสรุปและเพิ่มเติมในประเด็น
  - 2.1 ลูกเสือคิดว่าหัวใจสำคัญของความเป็นสุภาพบุรุษและความเป็นสุภาพสตรี คืออะไร (เช่น สุภาพบุรุษ - ความเสียสละ เป็นผู้นำ รับผิดชอบ อ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ / สุภาพสตรี - เมตตา จริ่งใจ สุภาพ เรียบร้อย)
  - 2.2 ได้ข้อคิดอะไรบ้าง และจะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร
3. ผู้กำกับเพิ่มเติม “มีคำกล่าวที่ว่าแก่นแท้ของความเป็นสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรีอยู่ที่ความภูมิใจในคุณค่าของความเป็นมนุษย์และเพศของตน ซึ่งขึ้นกับว่าตนเองได้สร้างคุณค่าไว้มากน้อยแค่ไหน คุณค่าที่สำคัญ ประกอบด้วย รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้เกียรติผู้อื่น รักษาเกียรติตนเอง เสียสละ ซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ”





### วิธีปิดประชุมกอง : (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจสอบเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง เลิก

## ใบกิจกรรม

### เรื่อง สุขภาพบุรุษและสุขภาพสตรีในดวงใจ ชั้น ม. 3

ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ ค้นหาพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุขภาพบุรุษของชาย หรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุขภาพสตรีของหญิง หมู่ละ 1 พฤติกรรม ร่วมกันอภิปรายให้ได้ข้อสรุปในประเด็น

1. ทำไมพฤติกรรมนั้นจึง ไม่เป็นสุขภาพบุรุษ / สุขภาพสตรี
2. ถ้าจะให้ เป็นสุขภาพบุรุษ / สุขภาพสตรี จะต้องปรับปรุงพฤติกรรมอย่างไร

สรุปผลการอภิปรายเพื่อรายงาน โดยเขียนบท ซ้อมเล่นบทบาทสมมุติ 2 รอบทั้งพฤติกรรมที่ไม่เป็นสุขภาพบุรุษ / สุขภาพสตรี และพฤติกรรมที่ปรับให้เป็นสุขภาพบุรุษ / สุขภาพสตรี แล้ว เตรียมนำเสนอในกองลูกเสือคาบต่อไป ใช้เวลานำเสนอหมู่ละไม่เกิน 8 นาที







## แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เรื่อง สัมพันธภาพชาย – หญิง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เวลา 1 คาบ (1 ชั่วโมง)

**จุดประสงค์ :** เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสื่อในการเสริมสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ซึ่งบางกิจกรรมอาจนำไปสู่ความเสี่ยงได้

**สาระสำคัญ :** วัยรุ่นสร้างและส่งเสริมสัมพันธภาพกับเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ผ่านทางกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันตามธรรมชาติ การตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกิจกรรมต่างๆ จะช่วยให้มีกิจกรรมต่างๆ ในหมู่เพื่อนอย่างปลอดภัย

**วิธีเปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- ชักธงขึ้น
- สวดมนต์
- สงบนิ่ง ตรวจ..... แยก
- เพลง / เกม

**กิจกรรม :** (40 นาที)

1. ผู้กำกับนำสนทนาเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพระหว่างชาย-หญิง
2. แบ่งลูกเสือออกเป็น 2 กลุ่ม แสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่มชาย 1 กลุ่ม กลุ่มหญิง 1 กลุ่ม
3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คนนั่งเก้าอี้หน้ากลุ่ม เป็น “หญิงงาม” และ “หนุ่มหล่อ”
4. สมาชิกกลุ่มที่เหลือ ให้อยู่ด้านหลังเก้าอี้ ทำหน้าที่เป็น “สมองของหญิงงาม” และ “สมองของหนุ่มหล่อ”
5. ให้สมาชิกด้านหลัง “หนุ่มหล่อ” คิดคำพูดเพื่อชวน “หญิงงาม” ไปทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการสร้างสัมพันธภาพ และ “หนุ่มหล่อ” เป็นผู้พูดข้อความนั้นกับ “หญิงงาม”
6. ให้สมาชิกด้านหลัง “หญิงงาม” คิดคำโต้ตอบ พร้อมเหตุผล โดยคิดและพูดออกมาดังๆ และ “หญิงงาม” เป็นผู้พูดข้อความนั้นกับ “หนุ่มหล่อ”
7. สลับกันโดยให้ฝ่าย “หญิงงาม” เป็นผู้ชวน และฝ่าย “หนุ่มหล่อ” โต้ตอบ เหมือนกับกิจกรรมข้อ 5 และ 6
8. ผู้กำกับชวนคิดว่า
  - 8.1 กิจกรรมนี้ให้ข้อคิดอะไรบ้าง (รู้ว่าชาย – หญิง สร้างสัมพันธภาพด้วยการชวนไปมีกิจกรรมอะไรบ้าง การได้คิดวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ก่อน จะช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ ได้)
  - 8.2 กิจกรรมใดที่ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ยั่งยืน และกิจกรรมใดที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงและส่งผลให้มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน

**วิธีปิดประชุมกอง :** (10 นาที)

- รวมกอง นัดหมาย
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- ชักธงลง, เลิก



# แผนการฝึกอบรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานในโรงเรียน







# แผนการฝึกอบรม

## เรื่อง แนวทางการดำเนินงานในโรงเรียน

**จุดประสงค์ :** เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันซักซ้อมวางแผนการดำเนินงานในโรงเรียน

### สาระสำคัญ :

การวางแผนดำเนินงานในโรงเรียน อย่างเป็นทางการ กำหนดสัดส่วนเวลาในคาบเรียนลูกเสือ กำหนดสัดส่วนระหว่างกิจกรรมลูกเสือตามข้อบังคับลูกเสือแห่งชาติและกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต รวมทั้งวางแผนดำเนินงานและกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน จะช่วยให้การจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต ประสบความสำเร็จได้

### สื่อ / อุปกรณ์ :

1. ใบกิจกรรม
2. Power point เรื่อง “แนวทางการดำเนินงานในโรงเรียน”





## ใบกิจกรรม

แบ่งกลุ่มตามโรงเรียน/กลุ่มโรงเรียนของท่าน ร่วมกันอภิปรายให้ได้ข้อสรุปและส่งตัวแทน  
นำเสนอ ในประเด็น (เวลา 20 นาที)

1. สัดส่วนเวลาในการจัดกิจกรรมลูกเสือแต่ละคาบ

**เปิดกอง: กิจกรรม: ปิดกอง**

2. สัดส่วนกิจกรรมลูกเสือ

**กิจกรรมตามข้อบังคับลูกเสือแห่งชาติ : กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต**

3. การวางแผนจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน เขียนลงในตารางที่กำหนดให้

กิจกรรม	เวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ		
2. การเตรียมหลักสูตร		
3. การดำเนินงาน		
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
5. การประเมินผล		

6. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน.....  
 ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายงานวิชาการ.....  
 ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายงานกิจกรรมนักเรียน.....



## : POWER POINT

## แนวทางการดำเนินงาน ในโรงเรียนนาร่อง

- การนำหลักสูตรไปใช้ ในโรงเรียนนาร่อง
- การวางแผนดำเนินงาน

### การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนนาร่อง

- โรงเรียนนาร่อง 4 ภาค ภาค ละ 10 โรงเรียน ครอบคลุมลูกเสือทั้ง 3 ระดับ
- ปีการศึกษา 2553 รวม 2 ภาคเรียน
- เยี่ยมเยียนและสนับสนุนภาคละ 1 ครั้ง
- ทีมนักวิจัย ติดตามประเมินผล
- ปรับปรุงคู่มือครู
- ขยายผล

### การวางแผนดำเนินงาน

- สัดส่วนเวลาในแต่ละคาบ
- สัดส่วนกิจกรรม ระหว่าง*กิจกรรมลูกเสือตามข้อบังคับลูกเสือแห่งชาติ* และ*กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต*
- การวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน

### สัดส่วนเวลาในแต่ละคาบ

#### ตัวอย่าง

#### สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

- \* เปิดประชุมกอง 10 นาที
- \* กิจกรรม 40 นาที
- \* ปิดประชุมกอง 10 นาที

### สัดส่วนกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน

กิจกรรมลูกเสือตาม  
ข้อบังคับลูกเสือ  
แห่งชาติ

30  
40  
50

กิจกรรมลูกเสือ  
ที่เน้นทักษะชีวิต

70  
60  
50

## การวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียน

1. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ
2. เตรียมหลักสูตร
3. วางแผนและดำเนินงาน
4. แลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. ประเมินผล
6. ข้อเสนอแนะ

## ใบกิจกรรม

แบ่งกลุ่มตามโรงเรียน/กลุ่มโรงเรียน อภิปรายให้ได้  
ข้อสรุปและส่งตัวแทนนำเสนอในประเด็น

1. สัดส่วนเวลาในการจัดกิจกรรมลูกเสือแต่ละคาบ  
เปิดทอง:กิจกรรม: ปิดทอง
2. สัดส่วนกิจกรรมลูกเสือ  
ตามข้อบังคับลูกเสือแห่งชาติ : เน้นทักษะชีวิต
3. การวางแผนจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน  
ตามตารางที่กำหนดให้

(เวลา 20 นาที)

## การวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียน

กิจกรรม	เวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ		
2. การเตรียมหลักสูตร		
3. การดำเนินงาน		
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
5. การประเมินผล		

6. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน.....

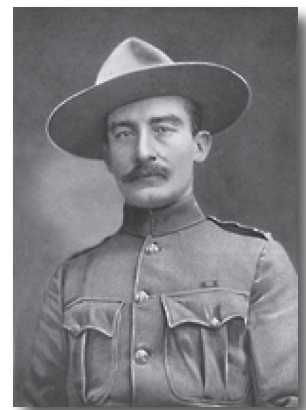
ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายงานวิชาการ.....

ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายงานกิจกรรมนักเรียน.....



# ประวัติลูกเสือโลก

การลูกเสือ ได้อุบัติขึ้นเป็นแห่งแรกของโลก โดยลอร์ดเบเดน เพาเวลล์ (Lord Baden Powell : B.P.) ที่ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. 2450 (ค.ศ. 1907) สืบเนื่องจากการรบกับพวกบัวร์ ในการรักษาเมืองมาฟิดิง ที่อาฟริกาใต้ในปี พ.ศ. 2442 ซึ่งปี. พี. ได้ตั้งกองทหารเด็กให้ช่วยสอดแนมการรบ จนรบชนะข้าศึก เมื่อกลับไปประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2450 จึงได้ทดลองนำเด็กชาย 20 คน ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ซึ่งได้ผลดีตามที่คาดหมายไว้ ปี พ.ศ. 2451 ปี. พี. จึงได้ตั้งกองลูกเสือขึ้นเป็นครั้งแรกของโลก ที่ประเทศอังกฤษ ในปีเดียวกันนั้นเอง ปี.พี. ได้แต่งหนังสือคู่มือการฝึกอบรมลูกเสือขึ้นมาเล่มหนึ่ง มีชื่อว่า Scouting For Boys และคำว่า "Scout" จึงใช้เป็นการเรียกผู้ที่เป็น "ลูกเสือ" ซึ่งมีที่มาจาก



ลอร์ดเบเดน เพาเวลล์  
(Lord Baden Powell : B.P.)

<b>S</b>	ย่อมาจาก <b>Sincerity</b>	แปลว่า <b>ความจริงใจ</b>
<b>C</b>	ย่อมาจาก <b>Courtesy</b>	แปลว่า <b>ความสุภาพอ่อนโยน</b>
<b>O</b>	ย่อมาจาก <b>Obedience</b>	แปลว่า <b>การเชื่อฟัง</b>
<b>U</b>	ย่อมาจาก <b>Unity</b>	แปลว่า <b>ความเป็นใจเดียวกัน</b>
<b>T</b>	ย่อมาจาก <b>Thrifty</b>	แปลว่า <b>ความประหยัด</b>

ในปี พ.ศ. 2452 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ด ที่ 1 ทรงรับอุปถัมภ์ กิจการลูกเสือในยุคแรกมีจุดประสงค์เพื่อเตรียมคนไว้เป็นทหาร หลังจากนั้นไม่นานกิจการลูกเสือก็ได้แพร่หลายเข้าไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของลูกเสือ จึงได้ก่อตั้งกองลูกเสือขึ้นเป็นประเทศที่ 2 และประเทศไทยเป็นประเทศที่ 3 กิจการลูกเสือได้แพร่หลายอย่างรวดเร็ว นานาชาติในยุโรปได้จัดตั้งกองลูกเสือของตนขึ้น ลูกเสือกลายเป็นองค์การสากลและมีความสัมพันธ์กันทั่วโลก เป็นสื่อผูกมิตรไมตรีกันโดยใช้กฎของลูกเสือ 10 ประการ ผูกสัมพันธ์กันไม่เว้นเชื้อชาติใด ศาสนาใดทั้งสิ้น ถือว่าลูกเสือทั่วโลกเป็นพี่น้องกันหมด ปัจจุบันสำนักงานลูกเสือโลกตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ มีประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การลูกเสือโลก 160 ประเทศ





## ประวัติศาสตร์ลูกเสือโลก

- ค.ศ. 1907 - มีการเข้าค่ายพักแรมลูกเสือเป็นครั้งแรก ที่เกาะบราวซี
- ค.ศ. 1908 - หนังสือ Scouting for Boys ตีพิมพ์ และเริ่มกำเนิดกองลูกเสือขึ้นในหลายประเทศ
- ค.ศ. 1909 - จัดตั้งสำนักงานลูกเสืออังกฤษ และมีการชุมนุมลูกเสืออังกฤษเป็นครั้งแรก
- ค.ศ. 1910 - จัดตั้งกองลูกเสือหญิง (Girl Guide) โดยมีแอกเนส น้องสาวของ บี.พี. เป็นหัวหน้า
- ค.ศ. 1911 - จัดตั้งกองลูกเสือสมุทร
- ค.ศ. 1912 - บี.พี. เดินทางไปเยี่ยมลูกเสือในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก
- ค.ศ. 1914 - เกิดสงครามโลกครั้งแรก บี.พี. มอบลูกเสือให้ทำหน้าที่ช่วยทหาร เช่น รักษาสะพาน และสายโทรศัพท์ ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าว ช่วยงานในโรงพยาบาล
- ค.ศ. 1916 - จัดตั้งกองลูกเสือสำรอง
- ค.ศ. 1918 - จัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญ (Rover Scout)
- ค.ศ. 1919 - ตั้งกิลเวลล์ปาร์ค (Gilwell Park) และเริ่มดำเนินการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นสูงสุด
- ค.ศ. 1920 - มีการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรกที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และ บี.พี. ได้รับเลือกให้เป็นประมุขของคณะลูกเสือโลก (Chief Scout of the World)
- ค.ศ. 1922 - บี.พี. เขียนหนังสือ "Rovering to Success" หรือ "การท่องเที่ยวสู่ความสำเร็จ" ซึ่งเป็นคู่มือสำหรับลูกเสือวิสามัญ
- ค.ศ. 1926 - จัดตั้งกองลูกเสือพิการ
- ค.ศ. 1937 - บี.พี. ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น Lord Baden Powell of Gilwell
- ค.ศ. 1941 - บี.พี. ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ 84 ปี





## ประวัติลูกเสือไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระชนมายุได้ 13 พรรษา ได้เสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ในทวีปยุโรป ระหว่างที่ทรงศึกษาอยู่นั้น ได้ทรงทราบเรื่องการสู้รบเพื่อรักษาเมืองมาฟิดิง ของลอร์ดเบเดน เพาเวลล์ และการตั้งกองลูกเสือขึ้นเป็นครั้งแรกของโลก เมื่อพระองค์เสด็จนิวัติสู่ประเทศไทย จึงได้ทรงจัดตั้งกองเสือป่า (Wild Tiger Torps) ขึ้น เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2454 จุดมุ่งหมายเพื่อฝึกหัดให้ข้าราชการและพลเรือนได้เรียนรู้วิชาทหาร เพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อบ้านเมือง รู้จักระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีมนุษยธรรม มีความเสียสละ สามัคคี และมีความกตัญญูทรงพระราชทานคำขวัญว่า “แม่หวังตั้งสงบจงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ ศัตรูกล้ามาประจัญ จะอาจสู้ริบสูญตาย”

2 เดือนต่อมา ได้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 โดยทรงมีพระราชปรารภว่า เมื่อฝึกผู้ใหญ่เป็นเสือป่าเพื่อเตรียมพร้อมในการช่วยเหลือชาติบ้านเมืองแล้ว เห็นควรที่จะมีการฝึกเด็กชายปทุมวัยหรือลูกของเสือป่าให้มีความรู้ทางเสือป่าด้วย เมื่อเติบโตขึ้นจะได้รู้จักหน้าที่และประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง



พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว



นายซัพพ์ บุนนาค ผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นลูกเสือไทยคนแรก

ทรงตั้งกองลูกเสือกองแรกขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนวชิราวุธ ในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 (B.P. ชื่อนานนามว่า กองลูกเสือกรุงเทพฯ ที่ 1) นับเป็นประเทศที่ 3 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา ลูกเสือคนแรกคือ “นายซัพพ์ บุนนาค” (ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น นายลิขิต สารสนอง) เพราะเป็นผู้กล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือได้เป็นคนแรก จึงมีพระบรมราชโองการว่า “อ้ายซัพพ์เอ็งเป็นลูกเสือแล้ว” และจัดตั้งกองลูกเสือตามโรงเรียนต่างๆ มีการกำหนดข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือขึ้น รวมทั้งพระราชทานคำขวัญให้แก่คณะลูกเสือแห่งชาติว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”







## ลูกเสือกองแรกของไทย

ลูกเสือกองแรกของไทยตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเรียก “ลูกเสือกรุงเทพฯ ที่ 1” ต่อมาขยายตัวออกไปจัดตั้งที่โรงเรียนหรือสถานที่ใดสุดแต่สภากรรมการคณะลูกเสือแห่งชาติจะเห็นสมควร เด็กที่จะเป็นลูกเสือจะต้องทำพิธีเข้าประจำกอง กล่าวคำปฏิญาณตนตามคำมั่นสัญญานั้น

ในสมัยนั้นกิจการลูกเสือไทยเลื่องลือไปยังนานาชาติว่า “พระเจ้าแผ่นดินสยามทรงไม่พระทัยในกิจการลูกเสือเป็นอย่างยิ่ง” ถึงกับกองลูกเสือที่ 8 ของประเทศอังกฤษ ได้มีหนังสือขอพระราชทานนามนามลูกเสือกองนี้ว่า “กองลูกเสือในพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม” พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ตามความประสงค์ ลูกเสือกองนี้ติดเครื่องหมายข้างเผือกที่แขนเสื้อทั้งสองข้างและยังปรากฏอยู่ตราพบเท่าทุกวันนี้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตแล้ว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงฟื้นฟูกิจการลูกเสือ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติขึ้นครั้งแรกในบริเวณพระราชอุทยานสราญรมย์ เมื่อ พ.ศ. 2470 จากนั้นได้จัดให้มีการอบรมลูกเสืออีกหลายรุ่นกระทั่งถึงปี พ.ศ.2475 เป็นปีสุดท้ายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว กิจการลูกเสือได้รับการปรับปรุงใหม่ด้วย สมัยนั้นได้ช่วยบำเพ็ญประโยชน์แก่ข้าราชการทหารในการปราบจลาจล รัฐบาลจึงจัดตั้งหน่วยยุวชนทหารฝึกวิชาทหารขึ้นโดยรับเด็กที่ได้เป็นลูกเสือมาแล้ว ส่วนกิจการลูกเสือก็ขยายให้กว้างขวางขึ้น มีการจัดตั้งกองลูกเสือเหล่าเสนาและลูกเสือเหล่าสมุทรเสนาขึ้นโดยฝึกร่วมกับ ยุวชนทหารการลูกเสือจึงซบเซาลงบ้างในยุคนั้น

ปี พ.ศ. 2490 ทางราชการได้ฟื้นฟูกิจการลูกเสืออีกครั้ง มีการจัดชุมนุมของลูกเสือแห่งชาติ ส่งเจ้าหน้าที่ในกองการลูกเสือไปเข้ารับการศึกษาลูกเสือตามมาตรฐานสากล และตามแบบนานาประเทศตามลำดับ มีพระราชบัญญัติลูกเสือใช้บังคับโดยคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้บริหาร วัตถุประสงค์ของขบวนการลูกเสือได้รับการปรับปรุงและเน้นให้เห็นชัดเจนรัดกุมยิ่งขึ้น มีความว่า “คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบสร้างสรรค์สังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ”

## การกำหนดวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ

แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงสวรรคตแล้วก็ตาม พระราชอนุสรณ์กิจการลูกเสือของพระองค์ท่านได้พัฒนารุ่งเรืองมาตามลำดับ จนเป็นกิจการที่สร้างคุณประโยชน์สร้างชื่อเสียงของประเทศให้ขจรขยาย เป็นที่รู้จักของนานาประเทศทั่วโลก และเพื่อเป็นการระลึกถึงพระองค์ท่าน ทางราชการจึงได้กำหนดวันที่ 1 กรกฎาคมของทุกปีเป็น “วันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ” หรือ “วันลูกเสือ”





## บทพระราชนิพนธ์ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวกับลูกเสือ

“ใครมาเป็นเจ้าเข้าครองคงต้องบังคับขับไล่เคียวเข็ญเย็นคำตราไปตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนายเขาจะเห็น  
แก่หน้าค่าซื้อ จะนับถือพงศ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย ไหนจะต้องเหนื่อยยากลำบากกาย ไหนจะอายุทั่วทั้งโลกา”

“ข้าไม่ต้องการตำราเรียนที่เดินได้ที่ข้าอยากได้นั้นคือเยาวชนที่เป็นสุภาพบุรุษชื่อสัตย์สุจริตมีอุปนิสัย  
ใจคอดี”

“ลูกเสือบใช้เสือสัตว์ไพรเราิยมชื่อมาใช้ด้วยใจกล้าหาญปานกัน ใจกล้ามิใช่กล้าอารมณ์เช่นเสืออรรณ  
สัญชาติชนคนพาล ใจกล้าต้องกล้าอย่างทหาร กล้ากอร์ปกิจการแห่งชาติประเทศเขตตน”

แบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือ เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่ถือว่าเป็นหัวใจ สำคัญของเสือป่าและลูกเสือ เป็น  
ตำรับทองของลูกเสือเพื่อใช้ในการฝึกอบรมในยุคนั้น ซึ่งประกอบด้วยบทต่างๆ ดังนี้

- บทที่ 1 การสืบข่าวและการเดินทาง
- บทที่ 2 อาณัติสัญญาณ
- บทที่ 3 การช่างและความรู้เบ็ดเตล็ด
- บทที่ 4 การตั้งค่ายและที่พักแรม
- บทที่ 5 การอยู่ค่ายและที่พักแรม (ต่อ)
- บทที่ 6 ยามและด่าน
- บทที่ 7 การพิจารณาสังเกตและจำ
- บทที่ 8 การสะกดรอย
- บทที่ 9 การสันนิษฐาน
- บทที่ 10 การแฝงกายและเกลื่อนรอย
- บทที่ 11 รายงานและแจ้งเหตุ
- บทที่ 12 กำบัง
- บทที่ 13 ตั้งรับ
- บทที่ 14 ป้องกันตัว
- บทที่ 15 จับผู้ร้าย
- บทที่ 16 ช่วยชีวิตและกันภัย
- บทที่ 17 ปัจจุบันพยาบาล
- บทที่ 18 ปัจจุบันพยาบาล (ต่อ)





## ประวัติศาสตร์ลูกเสือไทย

- พ.ศ. 2454 (ค.ศ. 1911) - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงก่อตั้งกิจการลูกเสือไทย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454
- พ.ศ. 2463 (ค.ศ. 1920) - จัดส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทย จำนวน 4 คน ไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 1 (1st World Scout Jamboree) ซึ่งจัดเป็นครั้งแรกของโลก ณ โอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
- พ.ศ. 2465 (ค.ศ. 1922) - คณะลูกเสือไทย ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาชิกลูกเสือโลก ซึ่งขณะนั้นมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 31 ประเทศ ประเทศทั้ง 31 ประเทศนี้ นับเป็นสมาชิกรุ่นแรก หรือสมาชิกผู้ก่อการจัดตั้ง (Foundation Members) สมาชิกลูกเสือโลกขึ้นมา
- พ.ศ. 2467 (ค.ศ. 1924) - ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทย 10 คน ไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 2 ณ ประเทศเดนมาร์ก
- พ.ศ. 2468 (ค.ศ. 1925) - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2468
- พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) - จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 1 (1st National Jamboree)
- พ.ศ. 2499 (ค.ศ. 1956) - เป็นสมาชิกของสำนักงานลูกเสือภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้น ขณะนั้นมีประเทศสมาชิกอยู่ 10 ประเทศ
- พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) - เฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปีการลูกเสือไทย
- พ.ศ. 2505 (ค.ศ. 1962) - เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้บังคับบัญชาลูกเสือภาคตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 3 (3rd Far East Scout Conference) ณ ศาลาสันติธรรม
- พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) - ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 20 ณ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี





## ประเภทของลูกเสือไทย

**ลูกเสือ** คือ เยาวชนชายและหญิงอายุระหว่าง 8 – 25 ปี ที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาลูกเสือ โดยยึดมั่นในหลักการ วิธีการ และวัตถุประสงค์ของการลูกเสือ อย่างเคร่งครัดตามพระราชบัญญัติลูกเสือ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

### 1. ลูกเสือสำรอง (Cub Scout) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

กองลูกเสือสำรอง ประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่ และไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 4 – 6 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ด้วย

### 2. ลูกเสือสามัญ (Scout) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

กองลูกเสือสามัญประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย 2 และไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 6 – 8 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ด้วย

### 3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Senior Scout) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่ และไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 4 – 8 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่

### 4. ลูกเสือวิสามัญ (Rover Scout) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 (หรืออาชีวศึกษา/ อุดมศึกษา)

กองลูกเสือวิสามัญประกอบด้วยลูกเสือวิสามัญอย่างน้อย 10 คน และไม่เกิน 40 คน โดยจะแบ่งออกเป็นชุดหรือหมู่ ตามความต้องการก็ได้ และควรมีลูกเสือวิสามัญชุดหรือหมู่ละ 4 - 6 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่

## คำปฏิญาณ และกฎ ของลูกเสือ

**คำปฏิญาณ** คือ การให้คำมั่นสัญญาว่าจะประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่พูดด้วยความเต็มใจ ก่อนที่ลูกเสือจะกล่าวคำปฏิญาณต้องขึ้นต้นว่า “ข้าขอสัญญาว่า” แล้วจึงตามด้วยคำปฏิญาณ

**กฎ** คือ หลักเกณฑ์ที่ลูกเสือต้องยึดเป็นหลักปฏิบัติอยู่เสมอ

### คำปฏิญาณ ลูกเสือสำรอง มี 2 ข้อ

**ด้วยเกียรติของข้า ข้าขอสัญญาว่า**

**ข้อ 1** ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

**ข้อ 2** ข้าจะยึดมั่นในกฎของลูกเสือสำรองและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นทุกวัน

ลูกเสือสามารถปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณได้ ดังนี้

1. มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
2. ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา
3. ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน
4. รู้จักรัก ห่วงแหน และป้องกันชาติ
5. บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น
6. ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
7. ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ





## กฎของลูกเสือสำรอง มี 2 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 1** ลูกเสือสำรองทำตามลูกเสือรุ่นพี่  
**ข้อ 2** ลูกเสือสำรองไม่ทำตามใจตนเอง

ลูกเสือ สามารถปฏิบัติตนตามกฎได้ ดังนี้

1. เคารพเชื่อฟังผู้กำกับ ตลอดจนผู้ใหญ่ที่นับถือ
2. เป็นผู้ตามที่ดี รู้จักบังคับใจตนเอง มีระเบียบวินัย

## ลูกเสือสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ และวิสามัญ

คำปฏิญาณ มี 3 ข้อ ดังนี้

**ด้วยเกียรติของข้า ข้าขอสัญญาว่า**

- ข้อ 1** ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องมีความศรัทธา เชื่อมมั่น ในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ของตน เคารพเทิดทูนทั้ง 3 สถาบันด้วยความซื่อสัตย์)
- ข้อ 2** ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ในทุกโอกาส ทุกสถานการณ์ เท่าที่จะทำได้ โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัว จนถึงสังคมภายนอก)
- ข้อ 3** ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ (ความหมาย - ลูกเสือต้องปฏิบัติตนตามกฎ 10 ข้อ ของลูกเสือซึ่งเป็น หลักยึดเหนี่ยวให้ลูกเสือปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม)

## ลูกเสือควรปฏิบัติต่อชาติ ดังนี้

- 1) ประพฤติตนเป็นพลเมืองดีหมั่นศึกษาหาความรู้ใส่ตัว
- 2) ไม่ประพฤติดันผิดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายของบ้านเมือง
- 3) เป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริต มีความซื่อสัตย์
- 4) รักและหวงแหนแผ่นดินถิ่นเกิดของตน เป็นผู้เสียสละและกล้าหาญ

## ลูกเสือควรปฏิบัติต่อศาสนา ดังนี้

- 1) ปฏิบัติกิจทางศาสนาตามจารีตประเพณีที่ตนนับถือด้วยใจบริสุทธิ์
- 2) ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
- 3) ไม่แสดงอาการลบหลู่ศาสนาอื่น
- 4) ละเว้นการประพฤติชั่วกระทำแต่ความดี
- 5) เข้าร่วมพิธีทางศาสนาตามเวลา และโอกาสอันควร

## ลูกเสือควรปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ ดังนี้

- 1) แสดงความเคารพต่อพระองค์ท่าน และพระบรมฉายาลักษณ์
- 2) ไม่กระทำการใดๆ ที่จะส่งผลให้เสื่อมเสียพระเกียรติคุณ และต้องช่วยป้องกันไม่ให้คนอื่นกระทำ ด้วยเช่นกัน





## กฎของลูกเสือสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ และวิสามัญ มี 10 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 1** ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้ (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา กระทำตนให้เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจได้)
- ข้อ 2** ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ (ความหมาย - ลูกเสือจะปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในความซื่อสัตย์ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณทุกท่าน)
- ข้อ 3** ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องพร้อมอยู่เสมอที่จะบำเพ็ญประโยชน์ และเป็นที่พึ่งแก่ผู้อื่นได้)
- ข้อ 4** ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคน และเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องมีใจโอบอ้อมอารี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ทุกคน โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา และปฏิบัติต่อเขาเหมือนญาติพี่น้อง)
- ข้อ 5** ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องเป็นผู้มีกิริยาวาจาสุภาพ อ่อนโยน อ่อนน้อมมีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไป)
- ข้อ 6** ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องมีใจเมตตากรุณา สงสารสัตว์ไม่รังแกหรือทรมานสัตว์ หรือเมื่อพบสัตว์บาดเจ็บต้องให้การช่วยเหลือ)
- ข้อ 7** ลูกเสือต้องเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาและผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำชี้แนะของบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจและเคารพ)
- ข้อ 8** ลูกเสือมีใจร่าเริง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องมีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ถึงแม้จะตกอยู่ในความยากลำบาก ก็จะไม่แสดงอาการย่อท้อให้เห็น)
- ข้อ 9** ลูกเสือเป็นผู้มีธำรง (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์สินทั้งของตนเองและผู้อื่น ไม่สุรุ่ยสุร่าย)
- ข้อ 10** ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (ความหมาย - ลูกเสือจะต้องรู้จักสำรวม และระวังกาย วาจา ใจ ไม่ให้มีความอิจฉาริษยา มีความบริสุทธิ์ใจต่อทุกคน)

## คติพจน์ของลูกเสือ

**คติพจน์** คือ คำพูดหรือข้อความที่เป็นคติสอนใจให้ยึดถือปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

### คติพจน์ของลูกเสือทั่วไป

“เสียชีพอย่าเสียสัตย์” มีความหมายว่า ให้ลูกเสือรักษาความซื่อสัตย์ จะไม่ยอมละความสัตย์ถึงแม้จะถูกบีบบังคับจนเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตก็ตาม

### คติพจน์ของลูกเสือประเภทต่างๆ

ประกอบด้วย 4 คติพจน์ เรียงลำดับตามการปฏิบัติและการนำคติพจน์ของลูกเสือมาประยุกต์ใช้ จากง่ายไปยากตามระดับของลูกเสือ





## ลูกเสือสำรอง (Cub Scout) อายุ 8-11 ปี

**ทำดีที่สุด (Do Our Best)** หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนที่มีอยู่ให้ดีที่สุด เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการบริการที่ดีที่สุด ไม่สนใจเปรียบเทียบหรือแข่งขันผลงานกับผู้อื่น ไม่ใส่ใจว่าผลที่ได้รับจะเป็นชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ เพียงให้ผลงานเป็นตัวพิสูจน์การกระทำ ทำดีที่สุดในทุกสถานการณ์

## ลูกเสือสามัญ (Scout) อายุ 11-16 ปี

**จงเตรียมพร้อม (Be prepared)** หมายถึง การเตรียมพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นการเตรียมพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจคือการเตรียมร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอและตื่นตัวให้พร้อมที่สุด ที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ ทบสวนเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และทำให้ถูกต้องในทุกกิจกรรม ทุกขั้นตอน คำนึงเสมอว่าอาจมีความผิดพลาดเกิดขึ้นได้และพร้อมรับมือกับปัญหานั้นๆ ในทุกสถานการณ์ พร้อมทุกขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ และพร้อมที่จะเสี่ยงอันตรายเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

หมายเหตุ คำว่า **Be Prepared** ยังรวมอักษรตัวแรกมาจากคำอีกหลายคำ ได้แก่

B - BRAVERY	ความกล้าหาญ
E - ENTERPRISE	ความกล้าเสี่ยง
P - PURPOSE	จุดหมาย
R - RESOLUTION	ความแน่วแน่
E - ENDURANCE	ความอดทน
P - PARTNERSHIP	การมีส่วนร่วม
A - ASSURANCE	ความมั่นใจ
R - REFORMATION	การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น
E - ENTHUSIASM	ความกระตือรือร้น
D - DEVOTION	การอุทิศตัว

## ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Senior Scout) อายุ 14-18 ปี

**มองไกล (Look wide)** หมายถึง การมองให้กว้างและไกล ฉลาดที่จะมองเห็นความจริงของสิ่งต่างๆ ว่าผลจากการกระทำภารกิจของตน อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจอื่น บุคคลอื่น จะประสบผลดี ผลเสียต่อองค์กรส่วนรวมหรือไม่อย่างไร วิเคราะห์และสามารถกำหนดทิศทางเป้าหมาย วางแผนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

## ลูกเสือวิสามัญ (Rover) อายุ 16-25 ปี

**บริการ (Service)** หมายถึง การกระทำด้วยความตั้งใจ ที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขหรือลดปัญหา หรือความทุกข์ หวังเพียงให้ผู้รับบริการได้รับในสิ่งที่เหมาะสมที่สุดเสมอ โดยไม่หวังรางวัลหรือสิ่งตอบแทนใดๆ

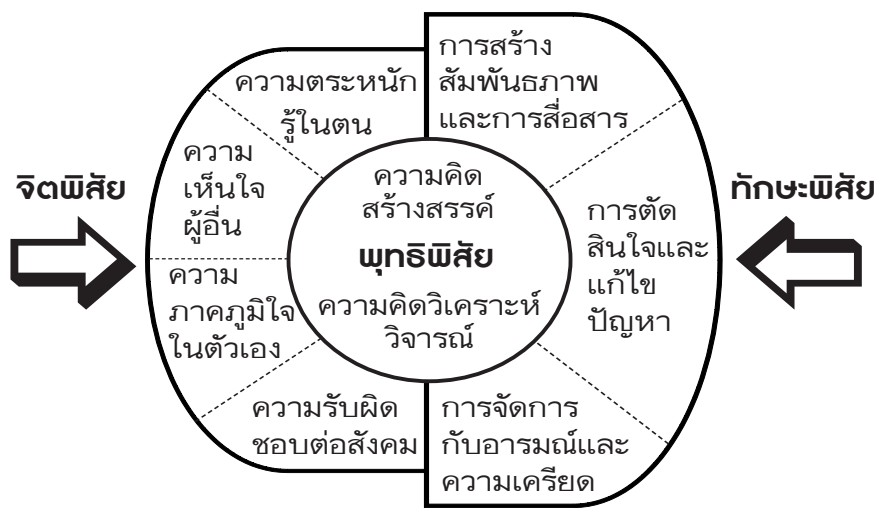




# ทักษะชีวิตกับกิจกรรมลูกเสือ

**ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถทางจิตสังคม ที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

**องค์ประกอบทักษะชีวิต** มี 12 องค์ประกอบ จัดเป็น 6 คู่ โดยแบ่งตามพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังนี้



**1. ด้านบุคลิกภาพ** จัดไว้ตรงกลางของแผนภาพ เพราะเป็นองค์ประกอบร่วมและเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ ได้แก่

- **ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์** เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว
- **ความคิดสร้างสรรค์** เป็นความสามารถในการคิดออกปอย่างกว้างขวาง โดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

**2. ด้านจิตพิสัย** หรือ เจตคติ มี 2 คู่ คือ

**คู่ที่ 1** ความตระหนักรู้ในตนเอง และ ความเห็นใจผู้อื่น

**คู่ที่ 2** เห็นคุณค่าตนเอง และ ความรับผิดชอบต่อสังคม

- **ความตระหนักรู้ในตนเอง** เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างที่ตนเองมีกับบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ







- **ความเข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น** เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและ เห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น วัย สุขภาพ ฯลฯ
- **เห็นคุณค่าตนเอง** เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จักรับ ค้นพบ และภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ (สังคม ดนตรี กีฬา ศิลปะ การเรียน ฯลฯ) ของตนเอง โดยมีได้มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่าง หน้าตา เสน่ห์ หรือความสามารถทางเพศ ฯลฯ เท่านั้น
- **ความรับผิดชอบต่อสังคม** เป็นความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนรับผิดชอบในความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความภูมิใจในตนเอง เพราะคนที่เห็นคุณค่าตนเองจะมีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคมมากขึ้น

### 3. ด้านทักษะพิสัยหรือทักษะ: ประกอบด้วย 3 คู่ คือ

**คู่ที่ 1** การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ

**คู่ที่ 2** การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

**คู่ที่ 3** การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

- **ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองและความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง
- **ทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา** เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหาและ สาเหตุของปัญหาหาทางเลือกได้หลากหลาย วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด
- **ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด** เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ตนเอง ประเมินและรู้เท่าทันว่าอารมณ์จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนเองอย่างไร และเลือกใช้วิธีจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม การจัดการความเครียดเป็นความสามารถในการรับรู้ระดับความเครียดของตนเอง รู้สาเหตุ หาทางแก้ไข และมีวิธีผ่อนคลายความเครียดของตนเองอย่างเหมาะสม

## ทักษะชีวิตกับการพัฒนาเยาวชน

### กลยุทธ์การพัฒนาเยาวชน

เป้าหมาย	จุดมุ่งหมาย	มิติของบริการ	กลยุทธ์	ผู้ปฏิบัติ
เด็กปกติ/ เด็กทุกคน	มั่นคง/เป็นสุข	ส่งเสริม	ทักษะชีวิต	ครู
เด็กกลุ่มเสี่ยง	ปกติ มั่นคง/ เป็นสุข	ป้องกัน	การเป็นที่ปรึกษา (ระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน)	ครูที่ปรึกษา
เด็กมีปัญหา	ปกติ	แก้ไข	ให้การ ปรึกษา /ส่งต่อ	ครูแนะแนว /ระบบบริการ เฉพาะ





เมื่อแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือเด็กปกติ เด็กกลุ่มเสี่ยง และเด็กที่มีปัญหาแล้ว ทักษะชีวิตจะเป็นกลยุทธ์สำคัญในการส่งเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมให้กับเด็กปกติและเด็กทุกคน สำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงต้องมีการสอนทักษะชีวิตเฉพาะแต่ละปัญหา มีครูที่ปรึกษาและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรองรับ เด็กที่มีปัญหาแล้วใช้การดูแลเป็นรายบุคคล และระบบส่งต่อยังวิชาชีพเฉพาะที่เกี่ยวข้อง

## ตัวอย่างทักษะชีวิตเฉพาะ

### ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์	รู้เข้าใจ ธรรมชาติการดำเนินโรค หลักการติดต่อ/ไม่ติดต่อ การดูแลรักษา การป้องกัน วิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงได้
คิดสร้างสรรค์	มีแนวทางในการป้องกันเอดส์สำหรับตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักว่าเอดส์และเพศเป็นเรื่องใกล้ตัว รู้เท่าทันความเสี่ยง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	เห็นใจผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์/ เคารพในสิทธิ/ ยอมรับการอยู่ร่วมกันในสังคม ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้ซึ่งเป็นคุณค่าภายในตัวคน ไม่ใช่วัตถุและคุณค่าภายนอก/เพศสัมพันธ์ที่ รับผิดชอบและปลอดภัย
สื่อสารและสร้าง สัมพันธภาพ	เตือน/ปฏิเสธ/ให้คำปรึกษา/หาคำปรึกษา
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางออกที่เหมาะสมต่อ ปัญหาต่างๆ
จัดการอารมณ์และ ความเครียด	เน้นการจัดการอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ มีวิธี ระบายออกได้เหมาะสม





## ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือประชาธิปไตย

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์	รู้/เข้าใจ หลักการประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยสำหรับ ตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักในความสำคัญของการรักษาและใช้สิทธิ ของตนเองในทางที่ถูกต้อง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	ยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	ตระหนักว่าประชาธิปไตยเริ่มที่ตนเอง ตนเองต้องมี ส่วนร่วมรับผิดชอบต่อในการสร้างสรรค์ ประชาธิปไตยในสังคม
สื่อสารและสร้าง สัมพันธภาพ	ชักชวน/รณรงค์/ปชส.สร้างความเข้าใจ/ปฏิเสธ/ ให้คำปรึกษา/หาคำปรึกษา/จัดการความขัดแย้ง
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือกที่เหมาะสม ต่อปัญหาต่างๆ
จัดการอารมณ์และ ความเครียด	ไม่เกิดปัญหาอารมณ์/จิตใจ อันจะนำไปสู่การใช้ อารมณ์และความรุนแรงในการแก้ปัญหา

## ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือต้านภัยยาเสพติด

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์	รู้/เข้าใจ ภัยอันตรายและความเสี่ยงต่อปัญหา สารเสพติด
คิดสร้างสรรค์	หาแนวทางในการป้องกันตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักว่าสารเสพติดเป็นภัยใกล้ตัว ต้องรู้เท่าทัน และหลีกเลี่ยง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	เข้าใจ/เห็นใจผู้ได้รับผลกระทบจากสารเสพติด
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง/ป้องกันตนเองและผู้อื่นจาก ปัญหาสารเสพติด
สื่อสารและสร้าง สัมพันธภาพ	เตือน/ปฏิเสธ/ให้คำปรึกษา/มีที่ปรึกษา
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือกที่เหมาะสม ต่อปัญหาต่างๆ
จัดการอารมณ์และ ความเครียด	ไม่เกิดปัญหาอารมณ์/จิตใจ อันจะนำไปสู่ การใช้สารเสพติด





## ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือคุณธรรมความเป็นไทย

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์	วิเคราะห์และประเมินผิดถูกของตนเองและสังคม ได้ตามความเป็นจริง
คิดสร้างสรรค์	มีแนวทางในการปรับตัว พัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
ตระหนักรู้ในตน	รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้/ มีเป้าหมายที่เป็นคุณค่าของชีวิต
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	ยอมรับนับถือและซาบซึ้งในความดี และคุณค่าของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	ภูมิใจในคุณค่าที่อยู่ภายในตนเอง ซาบซึ้ง/เห็นคุณค่า/ส่งเสริมคุณธรรม ความเป็นไทย ในสังคม

สำหรับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเป็นกระบวนการเรียนการสอนด้านเจตคติ ซึ่งเป็นความคิด ความเชื่อที่มี  
ความรู้สึกร่วมกันอยู่ด้วย

ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีได้ตั้งแต่ต่ำสุดคือ

**ตระหนัก รับรู้ สนใจ → ตอบสนอง → ยอมรับ → สร้างค่านิยม → สูงสุด คือ  
การสร้างลักษณะนิสัยจากค่านิยม**

สำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่า เพราะมีเจตคติและพฤติกรรมเดิมอยู่แล้ว  
การจะแทนที่ด้วยสิ่งใหม่จึงต้องการการพิสูจน์อย่างมั่นใจ มีระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงดังนี้

**เข้าใจแนวคิด → เห็นคุณค่า → เชื่อว่าเป็นไปได้ → มองเห็นแนวทางปฏิบัติ →  
ลงมือทดสอบ → พึงพอใจการทดสอบ → ฝึกปฏิบัติในชีวิตจริง → ปฏิบัติจนเป็นนิสัย**

คุณธรรม จริยธรรม เป็นการเรียนรู้ด้านจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นเรื่องของคุณค่าและความดีงาม การปลูกฝังใน  
เรื่องนี้จึงควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็ก และต่อเนื่องไปจนโต

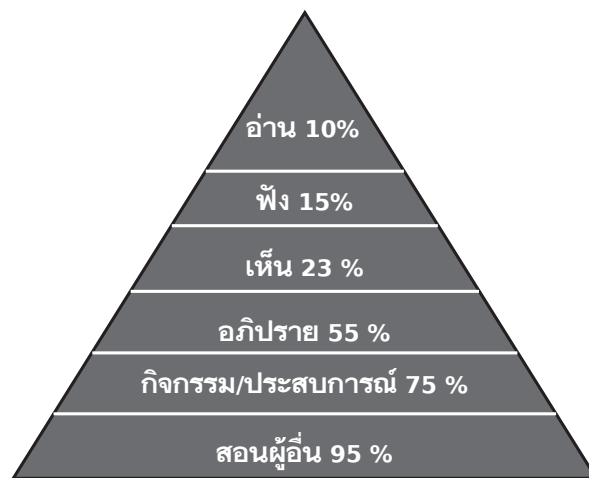




## ทักษะชีวิตสร้างได้อย่างไร

สร้างได้ด้วย 2 วิธีการใหญ่ๆ คือ

1. เกิดจากการเรียนรู้เองตามธรรมชาติ ขึ้นกับประสบการณ์และการมีแบบอย่างที่ดี ดังนั้นจึงไม่มีทิศทางแน่นอน และกว่าจะเรียนรู้ก็อาจช้าเกินไป
2. สร้างโดยกระบวนการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่เด็กได้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม ผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เด็กต้องมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกายคือลงมือปฏิบัติ และทางความคิดคือการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์กัน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกัน



วิธีเรียนรู้ของบุคค

Dale , Edgar : Cone of Experience

### การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

- **สร้างความรู้ (Construction)** กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
- **ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)** กิจกรรมต้องส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
- **เป็นกระบวนการ (Process Learning)**
- **มีส่วนร่วม (Physical Participation)** มีส่วนร่วมด้านร่างกาย ลงมือกระทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ
- **มีการประยุกต์ใช้ (Application)**





การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาทำให้เกิดทักษะชีวิต 2 องค์ประกอบแกนหลักคือความคิดวิเคราะห์และความคิดวิจารณ์

ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เด็กได้ฝึกองค์ประกอบทักษะชีวิต ด้านทักษะทั้ง 3 คู่ คือ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา การจัดการอารมณ์และความเครียด

การฟังความคิดเห็นของคนอื่น ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น และไตร่ตรองทำความเข้าใจและตรวจสอบตนเอง เป็นองค์ประกอบทักษะชีวิตด้านเจตคติคือ การเข้าใจตนเอง และเข้าใจเห็นใจผู้อื่น

การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การทำงานสำเร็จได้รับคำชม ทำให้เกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง นำไปสู่ความรับผิดชอบมากขึ้น ทั้งต่อตนเองและสังคม

## กระบวนการลูกเสือ (Scout movement)

### ตามคำนิยามของลูกเสือโลก

เป็นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสำหรับเยาวชน เพื่อสร้างเยาวชนที่มีจิตใจเสียสละ รับผิดชอบและอุทิศตนแก่สังคม ด้วยวิธีการลูกเสือ

### จากแนวการจัดการชุมนุมพัฒนาผู้เรียน 2552- สพฐ.

เป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนา สมรรถภาพของบุคคล ทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำตนเป็นปัญหาของสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย และสุขสบาย

## หลักการลูกเสือ (Scout principle)

### ลูกเสือโลกเน้นที่หน้าที่หลัก 3 ประการ

1. ต่อตนเอง ได้แก่ พัฒนาตนเองทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ
2. ต่อผู้อื่น คือการเคารพ ให้เกียรติ ช่วยเหลือผู้อื่น/ รวมถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม
3. ต่อพระเจ้า (จิตวิญญาณ) คือการแสวงหาและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย

### ลูกเสือไทยมีหลักการ 5 ข้อคือ

1. รับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. เข้าร่วมพัฒนาสังคม ยอมรับ เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีผู้อื่น และเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้ง ธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
3. มีศาสนาเป็นหลักยึดทางใจ
4. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติ
5. ยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

## วิธีการลูกเสือโลก (Scout method)

มี 8 องค์ประกอบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

**กลุ่มที่ 1** ผู้ใหญ่มีหน้าที่ช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่ม

**กลุ่มที่ 2** มีกิจกรรมที่บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

**กลุ่มที่ 3** มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่





1. ยึดมั่นต่อคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
2. ใช้ระบบสัญลักษณ์เป็นแรงกระตุ้นไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาตนเอง
3. ระบบหมู่ (กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน)
4. ไกล่ชิดธรรมชาติ
5. เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ/เกม
6. เรียนรู้จากการบริการผู้อื่น

## วิธีการลูกเสือไทย (ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551)

มี 7 องค์ประกอบคือ

1. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่
3. ยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎ
4. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน
5. ระบบหมู่
6. การศึกษาธรรมชาติ
7. เรียนรู้จากการกระทำ

## วิธีการลูกเสือสร้างทักษะชีวิตได้อย่างไร

หลักการและวิธีการลูกเสือสามารถสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กได้ทั้ง 12 องค์ประกอบ ดังตารางต่อไปนี้

วิธีการลูกเสือสร้างทักษะชีวิตได้อย่างไร	
องค์ประกอบ	สร้างโดย
คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์	อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต้องคิดวิเคราะห์/ สังเคราะห์ ตลอดเวลา จัดกิจกรรมให้คิดนอกกรอบ งานศิลป์ การแสดง งานฝีมือ ฯลฯ
ตระหนักรู้ในตน เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากภายในตัวเด็ก เป็นผลจาก ปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิด ความเชื่อในกลุ่ม ได้ทำ ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ฝึกที่จะยอมรับและเคารพในสิทธิ และความคิดเห็นของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง/ รับผิดชอบสังคม	การยอมรับจากเพื่อน ทำชิ้นงานสำเร็จ คำชมเชยจากเพื่อน และผู้ใหญ่ การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีวินัย และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมมากขึ้น
สื่อสารและสร้าง สัมพันธภาพ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา จัดการอารมณ์และ ความเครียด	ประสบการณ์ ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม การทำงานร่วมกัน การเรียนรู้และการฝึกฝน





## การพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

จากหลักการและวิธีการลูกเสือ นำมาสู่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งใช้กำหนดผลการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกัน



หลักสูตรลูกเสือเดิมใช้วิชาเป็นตัวตั้งในการกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรและเน้นไปที่ทักษะการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้ในกิจวัตรประจำวันในเรื่องพื้นฐานของชีวิต การจะปรับให้เป็นกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต จึงได้ใช้เหตุการณ์สำคัญ และสภาพปัญหาในชีวิตจริงของเด็กแต่ละวัย มาเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตร

ทักษะชีวิต Life skills	ทักษะการดำรงชีวิต Living skills
หมายถึงความสามารถทางจิตสังคม อันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะ ในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อม สำหรับการปรับตัวในอนาคต	ทักษะที่ใช้ในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องพื้นฐานของชีวิต มักเป็นทักษะทางกายภาพ เช่น การแต่งตัว การทำอาหาร การออกกำลังกาย การใช้ชีวิตในค่าย ฯลฯ







เน้นทักษะชีวิต เด็กเป็นตัวตั้ง	เน้นทักษะการดำรงชีวิต วิชาเป็นตัวตั้ง
<p>ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์</p> <p>เข้าใจตนเอง เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น</p> <p>เห็นคุณค่าตนเอง รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม</p> <p>สื่อสาร สร้างและรักษาสัมพันธภาพ</p> <p>ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา</p> <p>จัดการอารมณ์ จัดการความเครียด</p>	<p><b>กิจกรรมสัญลักษณ์</b> ( ขบวนการลูกเสือ / คำปฏิญาณและกฎ / วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย / พึ่งและพัฒนาตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่น / ทักษะทางลูกเสือ / ใช้ชีวิตกลางแจ้ง )</p> <p><b>กิจกรรมตามคำปฏิญาณและกฎ 10 ข้อ</b> ( มีเกียรติเชื่อถือได้ / จงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ / กระทำตนให้เป็นประโยชน์ / เป็นมิตรของทุกคน เป็นพี่น้องกับลูกเสือทั่วโลก/ สุภาพเรียบร้อย / เมตตากรุณาต่อสัตว์ / เชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาและผู้บังคับบัญชา ด้วยความเคารพ / มีใจร่าเริง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก / มัธยัสถ์ / ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ )</p> <p><b>กิจกรรมโครงการ</b> สิ่งแวดล้อม ชุมชน ชาติบ้านเมือง โลก</p> <p><b>กิจกรรมวิชาพิเศษ 10 กลุ่ม</b></p>

## ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หลักสูตรลูกเสือไทยและต่างประเทศ
3. กำหนดกรอบแนวทางพัฒนาหลักสูตร
4. ประชุมเชิงปฏิบัติการ ยกร่าง “หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ”
5. หาเหตุการณ์สำคัญ (ปัญหาจริงของเด็กแต่ละวัย) ที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ โดยการสนทนากลุ่มกับครู ผู้ปกครองและนักพัฒนาเยาวชน
6. เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมเด็กและเยาวชนมาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้
7. จัดทำหลักสูตร
8. จัดทำแผนการสอน และคู่มือครู
10. ประเมินหลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนา



## กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

การจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตนั้น ยังคงหลักการ วิธีการของลูกเสือคือการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม กลางแจ้ง แต่เน้นการสอดแทรกการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพิ่มเข้าไปด้วย เพื่อตอบสนององวัตถุประสงค์ที่รอบด้าน ครอบคลุมการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

สื่อการเรียนการสอนประเภทกิจกรรม เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง กิจกรรมจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจทำให้มีการรับรู้ และการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นแต่เสียเวลาน้อยลง

### คุณค่าของสื่อการเรียนการสอนประเภทกิจกรรม

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนการสอนประเภทกิจกรรม
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่าย เนื้อหา และวัตถุประสงค์
4. ผู้เรียนได้ฝึกฝน พฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการด้วย

### ประเภทของกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

เมื่อจัดประเภทตามทักษะ/ความสามารถ ในการปฏิบัติกิจกรรม แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

**1) กิจกรรมการแสดงผลงาน** เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้ใช้ความสามารถในการแสดงออก แสดงความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมักจะเป็นการจำลองประสบการณ์ต่างๆ มาเพื่อการเรียนรู้ได้ง่ายและสะดวกขึ้น หรือเป็นสิ่งที่ใช้แทนประสบการณ์จริง เพราะศาสตร์ต่างๆ ในโลก มีมากเกินไปที่จะเรียนรู้ได้หมดสิ้นจากประสบการณ์ตรงในชีวิต และบางกรณีก็อยู่ในอดีต หรือซับซ้อนเร่งลับหรือเป็นอันตราย ไม่สะดวกต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

#### ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

1. สถานการณ์จำลอง เป็นการจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบความจริงให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน แก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นแล้วนำประสบการณ์แห่งความสำเร็จไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา





2. การสาธิต กระบวนการที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการแสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ให้ความสำคัญกับกระบวนการทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องเฝ้าสังเกตอยู่โดยตลอด

3. เล่านิทาน

4. ละคร หุ่นจำลอง

5. เพลง ดนตรี การเคลื่อนไหวตามจังหวะดนตรี หมายถึง กิจกรรมที่เน้นการใช้ดนตรีเป็นสื่อในการเรียนรู้ทั้งในแง่เนื้อหาและความบันเทิง ผ่อนคลาย และเข้าถึงวัฒนธรรมต่างๆ

6. ศิลปะ แขนงอื่นๆ เช่น การวาดรูป การปั้นดินเหนียว งานหัตถกรรม การร้อยดอกไม้

7. การโต้วาที

ฯลฯ

**2) กิจกรรมการรายงานและการสำรวจ** เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ลูกเสือได้เรียนรู้จากความเป็นจริง / เหตุการณ์จริง ในชีวิตประจำวัน ผ่านประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา เช่น การทำแผนที่ การสำรวจ หมายถึง การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงด้วยการลงพื้นที่สำรวจ และจำลองสิ่งที่ได้เรียนรู้สู่แผนที่ ภาพ หรือสัญลักษณ์ เพื่อแสดงความคิดรวบยอดของสิ่งที่ได้เรียนรู้

#### **ตัวอย่างกิจกรรม**

การสัมภาษณ์ การเป็นผู้สื่อข่าว การทำสารคดี การศึกษานอกสถานที่ ชุมชนศึกษา การผลิตสื่อ การทำปฐม การจัดนิทรรศการ การสอดแนม สำรวจ แผนที่ เขียนเรียงความ ฯลฯ

**3) กิจกรรมการวิเคราะห์และการประเมิน** เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันวิเคราะห์/ประเมิน สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น

#### **ตัวอย่างกิจกรรม**

การเปรียบเทียบคุณค่า ประเมินความเสี่ยง การทำแผนที่ความคิด ฯลฯ

#### **4) เกมและการแข่งขัน**

4.1 เกม เป็น กิจกรรมที่มีกฎกติกา และลำดับขั้นตอน ที่เอื้อให้ลูกเสือเกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่น เกม ให้ข้อคิดที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

4.2 การแข่งขัน เป็นกิจกรรมที่มีกติกาในการแข่งขัน และมีการตัดสินหาผู้ชนะ เช่น การตอบปัญหาในเรื่องต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้มากขึ้น

**5) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์** เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เน้นการฝึกความเสียสละของลูกเสือ ได้แก่ การ จัดกิจกรรมการกุศล การซ่อมของเล่นให้น้อง การดูแลทำความสะอาดสถานที่ การปลูกและดูแลต้นไม้ การเก็บผักจากแปลงไปประกอบอาหารเลี้ยงน้อง เป็นต้น





## หลักการออกแบบกิจกรรม

**1) การเลือกประเภทของกิจกรรม** ต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ เช่น

**ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย** มักเลือกใช้ กิจกรรมการวิเคราะห์และการประเมิน การรายงาน และการแข่งขันตอบปัญหาในเรื่องเนื้อหาที่ต้องการให้เรียนรู้

**ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย** มักเลือกกิจกรรมที่สร้างความรู้สึกที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ เช่น กิจกรรมการแสดงออก เกม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

**ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ** ถ้าเป็นทักษะทางสติปัญญานิยมใช้กิจกรรมการวิเคราะห์และประเมิน ส่วนทักษะทางกายภาพ เลือกได้เกือบทุกประเภท

**2) การตั้งประเด็นอภิปราย** เพื่อให้ลูกเสือได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในเรื่องที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ เช่น

**ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย** ตั้งประเด็นให้ วิเคราะห์ / สังเคราะห์ / ประเมิน เนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

**ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย** ตั้งประเด็นให้เกิดการโต้แย้งกันด้วยเหตุผลในเรื่องความคิดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่ต้องการ เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนได้มีโอกาสตรวจสอบความคิดความเชื่อของตนเอง ที่แตกต่างจากคนอื่น ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อจากการโต้แย้งกันด้วยเหตุผลในกระบวนการกลุ่ม

**ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ** ตั้งประเด็นให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในขั้นตอนการทำทักษะนั้นๆ เช่น การวิเคราะห์ความครบถ้วนในการทำตามขั้นตอนของทักษะ การวิเคราะห์จุดอ่อน ที่มักจะทำทักษะนั้นๆ ไม่สำเร็จ เป็นต้น

**3) การสรุปความคิดรวบยอดและประยุกต์ใช้** ทุกกิจกรรมควรมีการสรุปความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นให้ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ได้ลองประยุกต์ใช้ ได้แก่

**ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย** ความคิดรวบยอดคือเนื้อหา องค์ความรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น ประยุกต์ใช้โดยผลิตซ้ำความคิดรวบยอดในรูปแบบที่ต่างจากเดิม เช่น การทำรายงาน ทำสรุปย่อ ฯลฯ

**ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย** ความคิดรวบยอดไม่มีเนื้อหา แต่เป็นความรู้สึกและความคิดความเชื่อที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ประยุกต์โดยการแสดงออกที่สอดคล้องกับเจตคติที่เกิด เช่น การกระทำที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ การกระทำที่แสดงออกถึงความ เป็นสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี เป็นต้น

**ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ** ความคิดรวบยอดที่เกิดคือ ความเข้าใจขั้นตอนและทำทักษะนั้นๆ ได้ ประยุกต์ โดยการฝึกฝนทักษะนั้นจนชำนาญ



## คณะผู้จัดทำเอกสาร

### ที่ปรึกษา

- |   |  |
|---|--|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. นายมนตรี เกษะนันท์</li> <li>2. นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์</li> </ol> | <p>ผู้อำนวยการสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ<br/>         นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ หัวหน้ากลุ่มที่ปรึกษา กรมสุขภาพจิต<br/>         กระทรวงสาธารณสุข</p> |
|---|--|

### คณะผู้เขียนเอกสาร

- |  |   |
|--|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. นาวาอากาศเอกหญิงกรรณิกา กอนันต์กุล</li> <li>2. นางศิริรัตน์ บุญตานนท์</li> <li>3. นางอุบลวรรณ แสนมหายักษ์</li> <li>4. นายจรูญ เชนย</li> <li>5. นางสาวสุภาพร ประดับสมุทร</li> <li>6. นางสาวลัดดา จิตรวัฒน์แพทย์</li> <li>7. นางสาวสุภัทรา ชูเกียรติ</li> <li>8. นางกมลรัตน์ บัวเขียว</li> <li>9. นายเกรียงศักดิ์ พ้องโทย</li> </ol> | <p>นายทหารปฏิบัติการประจำกรมแพทย์ทหารอากาศ<br/>         กองทัพอากาศ<br/>         ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา<br/>         นครราชสีมา เขต 1<br/>         ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงใหม่ราษฎร์)<br/>         สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1<br/>         ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองเชียงใหม่<br/>         นักจิตวิทยา 8 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์<br/>         จังหวัดอุบลราชธานี<br/>         ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัว<br/>         แห่งประเทศไทยฯ<br/>         เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัว<br/>         แห่งประเทศไทยฯ<br/>         เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัว<br/>         แห่งประเทศไทยฯ<br/>         เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัว<br/>         แห่งประเทศไทยฯ</p> |
|--|---|



## โครงการ

### “การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการ กิจกรรมลูกเสือเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต”

#### ดำเนินการโดย



สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย  
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี  
เลขที่ 8 ซอยวิภาวดีรังสิต 44 ถนนวิภาวดีรังสิต  
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900  
โทรศัพท์ 02-9412320  
โทรสาร 02-9412338, 02-5615130  
[www.ppat.or.th](http://www.ppat.or.th)

#### สนับสนุนโดย



สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)  
เลขที่ 979 อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ ชั้น 34  
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท  
กรุงเทพมหานคร 10400  
โทรศัพท์ 02-2980500  
โทรสาร 02-2980501, 02-2980499  
[www.thaihealth.or.th](http://www.thaihealth.or.th)